

Vrhunski uspeh!

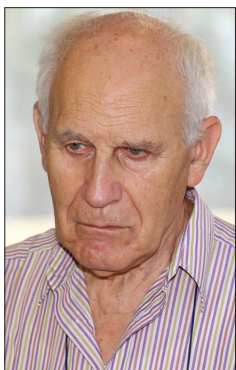
Memlpz Emil Komel na tekmovanju v Arezzu

POGOVOR Sergij Pahor

“Problemi slovenske identitete in pripadnosti so še vedno aktualni”

V parku Finžgarjevega doma se v petek, 30. avgusta, začenjajo 54. študijski dnevi Draga. Tudi letos Draga od petka do nedelje obsega bogat program, ki ga vsako leto oblikuje odbor Društva slovenskih izobražencev (DSI). Ob tej priložnosti smo se odločili, da se pogovorimo s predsednikom DSI-ja, Sergijem Pahorjem.

Letošnje geslo Drage je: “Zgodovina nam naravnost vpije resnico, da je človek bitje, ki je lačno vrednot”. To je citat nedavno preminulega Alojza Rebule, ki je bil velik prijatelj Drage. Ste se z njegovim citatom želeli spomniti tudi nanj?

Alojz Rebula ni bil samo prijatelj, bil je tudi oblikovalec Drage, njen usmerjevalec in mentor nam vsem, ki smo delali pri Dragi. Mislim, da smo mu hvaležni za to, kar je naredil v preteklosti. Poleg tega smo izbrali to geslo, ker ta njegov izrek še danes velja in je za nas dragocen. Mi smo vedno gojili vrednote, ki so občečloveške, ki ne minejo. Kot ste rekli, se Draga že več kot petdeset let vrača vedno k istim vrednotam, ima isto poslanstvo.

Niso samo vrednote temelj, tudi teme so nekakšna stalnica v našem dogajanju. Draga je nastala v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, ima za sabo že štiriinpetdeset let zgodovine. Nastala je kot prostor, kjer naj bi gojili vrednote krščanstva, demokracije in slovenstva. To so motivi, ki se v raznih oblikah stalno ponavljajo. Mislim, da je vse to v skladu s kulturo upanja, s katero smo se predstavili slovenski javnosti na začetku. Govorim o časih, ki so bili še dokaj nenormalni, ko je prišlo do zamisli prve Drage. Jože Peterlin se je

spomnil na Bohinjske dneve iz katoliške zgodovine med vojnami. Hotel je obnoviti prostor, okolje, kjer naj bi ljudje svobodno, prosto in pluralistično razmišljali, debatirali, diskutirali in predvsem gledali v prihodnost. To je bil izraz tistih časov in po vojni so se take razmere v nekem smislu ponovile tudi pri nas. Na Tržaškem, v zamejstvu, je bila živa potreba po slovenstvu, takrat smo šele obnavljali slovensko identiteto s pomočjo slovenske šole, slovenske kulture, tržaškega radia in našega tiska. Obnavljali smo to identiteto, ki jo moramo braniti. Tudi danes je ta identiteta temelj našega napreznja, snovanja in dela.

Pred 54 leti je Draga nastala kot neki “tečaj” za Slovence v Italiji in na Koroškem, potem pa so se kmalu pridružili tudi Slovenci iz Slovenije. Ste takrat pričakovali, da bo Draga tako odmevna, da bodo prišli tudi Slovenci iz matice?

Jože Peterlin in njegovi sodelavci so vedno imeli čut za vseslovenski prostor, nikoli se niso omejili na zamejstvo. Tudi sestava prvih predavanj in seznam predavateljev na Dragi to odraža in kaže, v katero smer se bodo razvijali študijski dnevi. V to smer smo potem dejansko šli in vztrajali tudi po tem, ko smo se preselili iz vasi nad Glinščico na Opčine. Takrat smo nekoliko spremenili podobo same Drage: prej je bila izraziteje informativna z več udeleženci, mi smo pa šli bolj na formativnost z vsebinskimi poudarki tudi idejne narave.

/str. 3
Urška Petaros

Vse najboljše, g. Boris Pahor!

Vse najboljše, dragi gospod Boris Pahor! Vse najboljše in ostanite z nami še vrsto let, pa čeprav ste jih dopolnili že 106! Tudi letos smo bili z Vami v knjigarni Konzorcij v Ljubljani, se veselili mladih, ki so prišli, da bi jim podpisali knjigo, bili z Vami zato, ker vztrajate na jasnih stališčih narodne identitete, ljubezni do jezika, sočloveka, ker ste zavezani demokraciji in zato, ker ste pričevalec Zla minulega stoletja, a niste izgubili vere v mlade! Bog Vas živi, gospod Boris Pahor!

ZCPZ Trst

Tudi letos uspešen seminar

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta (ZCPZ) je kot vsako leto organizirala poletni pevski seminar, na katerega je povabila pevce, ki pojejo v zborih, vključenih v ZCPZ. Letošnji seminar je potekal v Radencih na Štajerskem (tik ob meji s Prekmurjem).

Udeležilo se ga je približno trideset pevcev, ki so vsako jutro vadili pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča. Letos so se pridružili tudi člani Fantovske skupine Devin – Nabrežina, ki poje pod okriljem ZCPZ. Mladi pevci so izkoristili priložnost in imeli tam intenzivne vaje pod vodstvom svojega dirigenta Mirka Ferlana in izvedenca za vokalno tehniko prof. Aleša Marčiča. Tudi letos je bil na seminarju tečaj orgel, na katerem so organisti vadili z Gregorjem Klančičem.

Pevci Združenega cerkvenega pevskega zbora so naštudirali tako cerkveni kot posvetni program.

/str. 11
U. P.

IL BOTTONE
Sosol Nadja
Izbira in kakovost
brez primerjave
od 3. septembra*
PRODA VSE
po bajnih cenah
zaradi zaprtja dejavnosti
TRAVNIK 26
GORICA

Pogovor

Živahna Lucrezia Bogaro živo opisuje svojo izkušnjo med malimi črnskimi otroki v Mozambiku

3

Ob pomembni obletnici

Peter Kuhar piše o slovesnosti, ki je bila v Beltincih ob 100-letnici priključitve Prekmurja k slovenskemu ozemlju

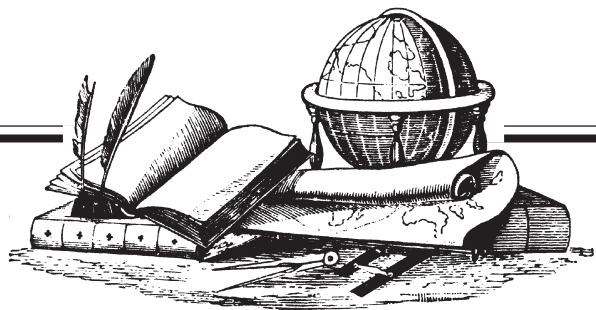
9

Pogovor

Glasbenik Gianni Rijavec pripoveduje o svoji glasbeni poti in napoveduje svoj prvi “pravi” koncert na Goriškem

16

Goriški Slovenci smo izgubili velikega dobrotnika

Za vedno se je poslovil Vinko Lipovec

Iz Ljubljane so 23. avgusta sporočili žalostno vest, da je v 105. letu starosti v večnost odšel Vinko Lipovec; bil je velik dobrotnik goriških Slovencev, ki se prepoznavajo v krščanskih vrednotah. Zadnjič je bil med nami na Srečanju pod lipami v Kulturnem centru Lojze Bratuž v lanskem oktobru. Prav za gradnjo tega pomembnega slovenskega kulturnega hrama, nekdanjega Katoliškega doma, si je profesor, časnikar in družbeni delavec veliko prizadeval. Skupaj z ljubljanskim škofom Gregorijem Rožmanom je začel zbirati sredstva za ta dom. Vinko Lipovec je kot urednik Ameriške domovine takoj podprl akcijo zamejskih rojakov, tudi preko časopisa. Prof. Vinko Lipovec se je rodil 22. januarja 1915 v Spodnjih Jaršah pri Domžalah, kjer je bil v župnijski cerkvi krščen

Foto dd

naslednjega dne. Po šolanju v domači župniji je obiskoval klasično gimnazijo v Ljubljani. Po maturi se je

vpisal na študij zgodovine in geografije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Tu je uspešno diplomiral leta 1939. V času druge svetovne vojne se je pridružil narodnemu odporu v okviru

Slovenske legije. Nemci so ga jeseni 1944 aretirali in dva meseca za tem odpeljali v Dachau. Osvoboditev je dočakal prav tu. Ker se v domovino ni hotel vrniti, je najprej odšel v München, kjer se je ukvarjal s časnikarskim delom. S skupino rojakov so izdajali časnik Jugoslavija, nato pa je postal urednik in izdajatelj štirinajstdnevnik Slovenija. Leta 1949 se je preselil v Cleveland, kjer je prevzel urejanje dnevnika Ameriška domovina. Vsestransko je bil dejaven v slovenski ameriški skupnosti in se posebej prizadeval ob slovenski osamosvojitvi. V Slovenijo se je vrnil po smrti žene. V petek, 24. avgusta, so se od njega poslovili v domači župniji v Grobljah pri Domžalah. Ker je želel biti pokopan skupaj s svojo ženo, ga bodo odpeljali v Cleveland. Tu bo tudi pogreb.

Eden ključnih mož v času osamosvajanja

Umrli je Ivan Oman

Dne 17. avgusta je umrl Ivan Oman, soustanovitelj in prvi predsednik Slovenske kmečke zveze. Bil je eden ključnih ljudi pri ustanavljanju Demosa in osamosvajanja Slovenije. Star je bil skoraj 90 let. Oman je bil "velik borec za pravice kmetov in karizmatični narodni voditelj. Naj se v Bogu spočije njegova duša", so zapisali v SLS. Kot "kmet iz Zminca" v Poljanski dolini se je že v času nekdanje socialistične Jugoslavije zavzemal za pravice kmetov v Sloveniji. Sodeloval je v vseh večjih dogodkih demokratizacije ter osamosvajanja Slovenije. Na svoji kmetiji je novembra 1989 gostil tudi srečanje, na katerem je bila dogovorjena

ustanovitev Demokratične opozicije Slovenije (Demos). Na predstavitvi Demosa januarja 1990 v Cankarjevem

domu je izgovoril tudi svoj znameniti vzklik: "Mi gremo na volitve zato, da zmagamo"! Več sto ljudi se je 21. avgusta zbralo v Škofji Loki na pogrebu. Kot je v nagovoru zbranim na

pogrebni slovesnosti z vojaškimi častmi izpostavil predsednik Borut Pahor, je bil Oman narodni buditelj: "Slovenci zelo redko koga prepoznamo za narodnega buditelja... Ivan Oman je bil ena osrednjih osebnosti slovenske politične pomladi in osamosvojitve, eden od ustanovnih očetov naše države. Hvaležni smo usodi, da nam je v prelomnih časih naše zgodovine dala modrega in odločnega ljudskega voditelja odprtega in mehkega srca", je dejal predsednik. O Omanu je že pri pogrebnih maši spregovoril tudi nadškof Anton Stres, ki je povedal, da je bil Oman drugačen od drugih politikov: "Zanj je bilo najpomembnejše tisto, česar se neposredno ne vidi, je pa pravi in poslednji izvir in vzgib vsega našega delovanja. To je naše srce, jedro naše moralne osebnosti".

Ivan Oman, oče slovenske državnosti in demokracije

Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji, se klanja spominu na Ivana Omana, očeta slovenske državnosti in demokracije, po katerih smo veliko prejeli tudi Slovenci v zamejstvu. Ivan Oman je bil med glavnimi akterji tistega edinstvenega, zgodovinskega obdobja, ki nosi ime Slovenska pomlad, ko se je slovenski narod po polstoletnem komunističnem režimu dvignil na lastne noge in se odločil, da stopi v skupnost, kjer so spoštovane človekove pravice, kjer državo vodi demokracija in kjer je svoboda bistvo družbe same. Na podlagi teh vrednot je bil Ivan Oman graditelj politične koalicije Demosa, ki je zmagala na prvih demokratičnih volitvah v Sloveniji aprila

1990, tako da se je uresničil znameniti stavek: "Na volitve gremo, da zmagamo"! Slovenci v zamejstvu smo Ivanu Omanu hvaležni, saj sta slovenska demokratizacija in samostojnost prinesli veliko pridobitev. V prvi vrsti enakovredno upoštevanje naše pluralno razvejene stvarnosti in ne nazadnje tudi nove odnose z Republiko Italijo, iz katerih se je rodila zaščitna zakonodaja. Zaradi vsega omenjenega in za še mnoga druga prizadevanja se bomo Ivana Omana vedno spominjali z veliko hvaležnostjo in spoštovanjem. Družini in ožjim sorodnikom naj gre naše iskreno sožalje. / Slovenska skupnost, zbirna stranka Slovencev v Italiji

Novost na 7 slovenskih šolah na Tržaškem, Goriškem in Videmskem

Z novimi ravnatelji v novo šolsko leto

vir facebook

Šolskim letom 2019-2020 bo sedem slovenskih šol v Italiji končno dobilo svojega ravnatelja. Prav toliko šolnikov iz Tržaške, Goriške in Videmske je namreč 15. julija letos opravilo ustni del natečaja, ki ga je izpeljal Urad za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu, in bo tako zasedlo prosta mesta. Gre za zgodovinski korak za slovensko šolstvo v Italiji in pomemben korak v smeri avtonomije in normalizacije razmer. Natečaj je bil razpisan julija

2018, nanj je bilo prepuščenih 23 kandidatov. Pisni del izpita je potekal 12. aprila letos, na ustnem delu se je preizkusilo devet kandidatov, sedem ga je uspešno opravilo. Sredi prejšnjega tedna so novoiimenovani slovenski ravnatelji na sedežu deželnega šolskega urada v Trstu izbrali svoja nova delovna mesta. Peter Černic (roj. 1972) bo ravnatelj na liceju Simon Gregorčič v Gorici, Annamaria Zeriali (1966) na večstopenjski šoli na Opčinah,

Eva Sancin (1982) na liceju Anton Martin Slomšek v Trstu, Maja Lapornik (1960) na zavodu Žiga Zois v Trstu, Lučka Križmančič (1963) na večstopenjski šoli v Dolini, Mara Petarros (1968) na zavodu Ivan Cankar v Gorici in David Clodig (1974) na večstopenjski šoli s slovensko-italijanskim dvojezičnim poukom v Špetru. Za večstopenjsko šolo pri Svetem Jakobu v Trstu, ki jo je zadnja leta vodil prof. Marjan Kravos, bo imenovan vršilec dolžnosti.

Prvič po sledeh slovenskih beguncev v Italiji

Zaradi zanimanja, ki so ga vzbudili fotografske razstave Rafaelove družbe in izid monografije dr. Helene Jaklitsch, so se Knjižnica Dušana Černeta iz Trsta in Rafaelova družba ter Nova Slovenska zaveza iz Ljubljane odločile za obisk nekaterih postaj povojnega slovenskega begunskega vala v Italiji. V soboto, 9. novembra, ste vabljeni na celodnevno avtobusno ekskurzijo (odhoda iz Ljubljane in nato Gorice) v kraje slovenskih povojnih beguncev in tudi medvojnih internirancev. Ker pot vključuje ogled delujoče italijanske vojašnice, se je zaradi zahtevnih postopkov treba prijaviti s fotokopijo osebne dokumenta do 15. septembra.

Program bo obsegal naslednje postaje: Višek (it. Visco, nekdanje fašistično in po vojni nekaj dni taborišče za slovenske begunce); Monigo (fašistično taborišče za Slovence, povojno begunsko taborišče); Zerman (obisk cerkve, v kateri je bilo l. 1945 posvečenih sedem slovenskih beguncev – novomašnikov). Za strokovno vodenje bodo poskrbeli dr. Helena Jaklitsch, Erika Jazbar in Ivo Jevnikar. Prijavite se lahko v Knjižnici Dušana Černeta (ul. Donizetti 3, 34133 Trst, e-mail: kdc@spin.it, tel.: 0039 040 20 39 355) ali na Rafaelovi družbi (Poljanska cesta 2, Ljubljana, e-mail: rafaelova.druzba@siol.net, tel.: 01 438 30 50).

Povejmo na glas

Draga osvetljuje nova razpotja

Če bi želeli opredeliti program 54. študijskih dnevov Draga 2019, bi se verjetno ne motili z ugotovitvijo, da želi letošnja izvedba osvetliti nova razpotja slovenstva. Ta odmevna prireditev to pravzaprav počenja vedno in v tem namenu sta njen pomen in njena prodornost, namreč v želji prepoznati trenutno stanje v vseh Slovenijah, v matični domovini, v zamejstvu in zdomstvu. Prepoznati trenutno stanje duha in posledično, kaj nam ponujajo vedno nova razpotja za kar najkoristnejše odločitve. V tem smislu je tudi letošnja Draga obetavna, na njej bodo nastopili nadvse ugledni predavatelji, ki so si vsak po svoje zadali isto nalogo, kot rečeno, osvetliti naš tu in zdaj in po možnosti odkriti plodna obzorja prihodnosti. Tako bo prvi dan prof. Andreja Duhovnik Antonij, dolgoletna strokovna spremljevalka našega zamejskega prostora, pod naslovom *Govorim - govorimo slovensko, zavedanje izbire in razumevanje odločitev* pregledala naš tukajšnji odnos do jezika in naše kulture, v kolikšni meri se pomena jezika zavedamo in kako ga uporabljamo in negujemo. Ni nobena skrivnost, da je jezik eden od temeljev narodne in osebne identitete, saj pogloblja misel in plemeniti razvoj vsakega posameznika in njegove skupnosti. Naslednjega dne bo nam vsem dobro znani ddr. Evgen Bavčar razprl problematiko *Slovenstvo in Evropa* oziroma se vprašal, kako nam bo uspelo poglobljati svojo identiteto v velikem toku skupne Evrope in ne nazadnje v

toku vse bolj prepletenega sveta. Je mogoče utrjevati enkratno zavest samih sebe, se pravi vseh nas Slovencev, ter biti istočasno aktivno vpet v prostore globalnega sveta, kjer se lahko komu zdijo narodnostne identitete manj pomembne in ne več tako potrebne, kot so bile nekoč? Seveda je mogoče, a problem je nov in ga je zato nujno razrešiti. Tretji dan bo vsestransko delujoči koprski duhovnik mag. Božo Rustja uvedel razmišljanje *Upanje človeka in kristjana sredi nasprotij današnjega časa*, v katerem smo v nelahki stiski vsi, verni in neverni. Globalna negotovost človeka je otipljiva, pogostoma ni videti mirne poti naprej, tesnoba doživljata družba in tudi Cerkev, preveč je novih vprašanj brez odgovora, pri čemer je prav upanje tisto, da zmoremo znova odkriti svetla obzorja in dati iskren človeški prispevek za boljši svet. Letošnjo Drago bo sklenil dr. Ernest Petrič, politik, pravnik, strokovnjak za mednarodne odnose, v preteklosti univerzitetni profesor, diplomat in prav na pričetku minister v Kavčičevi vladi. Pod naslovom *Problemi in odprta vprašanja Slovenije po neodvisnosti* bo osvetlil napore matične države v prehodu v nov družbeni sistem. Osvetlil bo nelahko odhajanje iz prejšnjega političnega obdobja, predvsem pa probleme novejšega časa med nami, v Evropi in v svetu ter še posebej silnice, ki danes zavirajo razmah Slovenije in njene možnosti za uspešnejši razvoj v korist slovenskega naroda v celoti.

Janez Povše

POGOVOR Lucrezia Bogaro

Zaljubljena v življenje

Lucrezia Bogaro (letnik 1991 iz Gradišča ob Soči) se je ravno vrnila z zelo zanimivega in doživetega potovanja v Maputo. Naj omenim, da sva z Lucrezio veliki prijateljici in sva se med intervjujem tikali in zelo zelo zabavali, saj se je Lucrezia tudi večkrat pristrčno smejala. Srečali sva se na kavi pod neko lipo v Števerjanu, kot se seveda za prijateljici spodobi.

Pozdravljena, Lucrezia, bi nam lahko opisala svojo študijsko pot?

Vrtec in osnovno šolo sem obiskovala v Romjanu, zatem pa nižjo srednjo šolo v Doberdobi. Ob koncu te sem se vpisala na klasični licej Primož Trubar v Gorici. Zatem me je pot peljala v Ljubljano, kjer sem se vpisala na študij umetnostne zgodovine. Tik pred koncem triletnega študija pa sem spoznala fanta, v katerega sem se noro zaljubila in šla tako rekoč "s trebihom za kruhom", saj je on pek v Berlinu. Zaradi njega sem se po končanem študiju preselila v Nemčijo, kjer še zdaj stanujem. Naj povem, da je Matej Števerjanec. Sploh nisem pričakovala, da se bo zveza nadaljevala in niti da se bova oba zaljubila do ušes, tako da je najjin dom zdaj Berlin.

Kako je potekala selitev v Berlin? Si že obvladala nemščino?

Po sili razmer sem odkrivala berlinski svet zelo hitro, saj sem se morala zatem začeti preživljati na kak način, zato sem se najprej lotila učenja nemškega jezika. Do takrat sem znala samo "guten Tag" in Wiener Schnitzel", saj ko sem z družino hodila na počitnice v Avstrijo, je bilo to dovolj. Začela sem zato tečaj nemščine in iskati delo. Najprej sem bila varuška nekega slovenskega fantka, zatem sem delala v turški pekarni, potem pa sem postala natakara v neki kavarni. Vsaka nova služba je bila zame lepša, saj sem se zelo hitro vključila v berlinsko življenje in uživala v tem, kar sem delala. Tečaj nemščine se je končal po devetih mesecih, v tem času sem menjala še nekaj služb in nato je prišla nova delovna ponudba, in sicer ponudili so mi delo odgovorne za prodajo v pekarni, v kateri dela Matej. Delo sem, seveda, takoj sprejela. Bilo je precej zahtevno, saj je pekarna velika in ima, k sreči, veliko dela.

Zatem pa se ti je porodila no-

va možnost, kajne?

Ja, očitno mi ne uspe biti veliko časa mirna. Ponudila se mi je možnost, da bi za šest mesecev odpotovala v Mozambik. Sicer odločila sem se takrat, ampak želja, da bi odšla na neko tako potovanje, je bila vedno v meni. Na spletu sem našla ta projekt, ki vključuje delo v centrih za otroke v Afriki. Mozambik pa je bil čisto naključna izbira, čeprav nisem znala portugalskega jezika, saj je Mozambik ena izmed redkih držav v Afriki, v kateri je portugalsčina uradni jezik.

kakšni družini. Obe možnosti imata dobro in slabo plat, a jaz sem se na neki način prepustila usodi, in preden sem odpotovala, sem izvedela, da bom živela pri neki družini, in tako je tudi bilo. Gostila me je zelo prijazna gospa. Ta gospa ima hčer, ki je poročena na Siciliji, in zato je znala nekaj besed italijanščine. To mi je bilo seveda v pomoč, vsaj v začetku... Naj povem tudi to, da je gospa mislila, da sem izredna kuharica, saj prihajam iz Italije. Žal pa sem ji morala povedati, da rada jem, kuham pa bolj slabo.

Kakšni so bili prvi občutki ob izstopu z letala v Maputo?

S sabo sem vzela ogromno občutkov: strah, vznemirjenost, veselje... tudi žalost, saj je moj Matej ostal v Berlinu in sem vedela, da ga ne bom videla ogromno časa. Zelo zanimiv je bil vsekakor let. Letela sem iz Berlina v Lizbono in že ta del poti je bil zelo poseben... "Ujeli smo" nevihti in bila sem zelo vznemirjena, a me je malo pomirilo dejstvo, da gospa, ki je sedela zraven mene, je bila še bolj vznemirjena kot jaz, tako da sem ji pomagala se umiriti. Let do Lizbone je bil v veliki zamudi in sem se bala, da bom izgubila naslednjega, ki bi me peljal do Maputa. Let sem k sreči le "ujela". V Maputo sem pristala zgodaj zjutraj in, kar me je najbolj presenetilo, je bilo dejstvo, da je bilo vse zeleno... zelo zeleno. S svojega izstopa z letala se najbolje spominjam toplote. Pot se je pričela v Berlinu, kjer je bilo nič stopinj, v Maputo pa jih je bilo kar 35. Pravi šok za moje telo. Februarja je v Mozambiku poletje. Ko sem potovala od letališča do "doma" v Maputo, sem opazovala, kako je vse različno, in sem se resnično bala, da se ne bom privadila, bala sem se, da mi bo nelagodno. Bilo je vse novo, preveč novo. Bala sem se, da se ne bom prilagodila novostim in da se bom morala zato predčasno vrniti v Berlin. Najlepši občutek pa je bil ta, da sem se po treh mesecih, ali morda tudi prej, v tem kraju, kjer mi je bilo nelagodno in sem se bala, da ne bom kos situaciji, počutila kot doma. Navadila sem se peska, cest, ljudi na cesti, kaosa... Ta kraj je postal moj dom. Ko sem se zadnji dan vozila iz Maputa do letališča, mi je bilo zelo težko. Težko mi je bilo zapustiti otroke, ljudi, celoten Maputo. Tam sem pustila košček srca. To potovanje je v meni pustilo ogromen pečat, doživela in naučila sem se veliko pozitivnega, imela cel kup občutkov...

Ljudje so te hitro sprejeli? Ja. Čeprav si bila edina oseba bele polti? Ja. To je bil zame pravi izziv, saj sem prvič doživela, da me je toliko ljudi hkrati opazovalo, gledalo. V okraju, v katerem sem živela, sem bila edina oseba bele polti. Najlepši obutek sem imela, ko so me opazovali otroci, ker sem bila verjetno prva belka, s katero so se soočali. Bili so tako radovedni, da so me nekateri prav dobesedno tikali, da bi videli, kaj je pravzaprav ta bela "stvar" na moji koži.

/str. 16
Stefania Beretta

S 1. strani

"Problemi slovenske ..."

Kako se je spremenil pomen Drage po osamosvojitvi Slovenije, ko se je marsikaj spremenilo v slovenskem prostoru?

Draga je privabila v svoj krog mnogo Slovencev iz matice, take, ki so bili kritični do režima in bi jih lahko označili za disidente, čeprav tega nismo nikoli rekli. Mi smo jim dali priložnost, da so svobodno govorili, vendar nismo vplivali nanje in jih nismo usmerjali ali jim karkoli sugerirali. Skratka, nismo hoteli, da bi imeli težave z oblastmi ob vrnitvi v domovino. Tako so po lastni presoji in z različnimi poudarki govorili in diskutirali o svobodi, demokraciji in pluralizmu, kar so doma pogrešali.

Torej se nam za prihodnost Drage ni treba bati, saj bodo te teme ostale vedno aktualne, tudi če se časi spreminjajo?

Po pravici povedano, je Draga nekoliko izgubila svojo privlačnost, ker politično ni več tako angažirana. V Sloveniji je zdaj svoboda tiska, združevanja in diskusije. To pomeni, da v tem smislu nismo več ekskluzivni, kot smo bili nekoč. Draga je takrat predstavljala edini javni prostor, kjer je bilo možno svobodno diskutirati. Tako si je pridobila tak ugled in tako odmevnost, da so postali nanjo vsi pozorni. Tudi takratne oblasti v domovini, katerim ni bilo pogodu, da se na Dragi zbirajo ljudje, ki so kritični do takratnega totalitarnega političnega sistema, ki je bil čisto enoumje.

Problemi slovenske identitete in pripadnosti so še vedno aktualni. Rekel bi, da so danes aktualni celo v slovenskem osrednjem prostoru. Slikarji se danes ne zadovoljujejo z razstavo v Ljubljani, Mariboru, Kopru ali Bovcu, ampak se hočejo uveljaviti v širšem prostoru, zato romajo v London, Pariz ali New York. Prav tako glasbeniki, pesniki in drugi. To je odprtost, ki je prišla do izraza z Evropsko unijo in z novimi tehnologijami. Ljudje imajo večje ambicije in jih mika zunanji svet, ker se čutijo svetovljane in Evropejce. To je po eni strani razumljivo, po drugi strani pa to pomeni tudi upadanje narodne identitete in celo znanja materinščine. Zato mislim, da je Draga še vedno tudi v tem smislu aktualna ne samo v zamejstvu, ampak tudi v celotnem slovenskem prostoru. Zato imamo letos spet na programu vprašanje jezika kot izbire, ki pomeni obnem tudi izbiro identitete, kar predstavlja vprašanje samega obstoja manjšine.

Evgen Bavčar bo o problemih identitete in vprašanju odnosov Slovenec-Evroopa spregovoril v soboto. Medtem ko je na petek na sporedu bolj zamejska tematika.

Tako je, zamejska tematika, ki jo obravnava Andreja Dukovnik, pedagoška svetovalka za slovenske šole v Italiji. Ker pozna razmere pri nas in je poklicno usposobljena (poučevala je slovenščino v raznih sredinah, tudi na tujih univerzah, zdaj pa na Zavodu združenega sveta v Devinu), bo kritično razmišljala o vprašanju, ki zadevajo poučevanje materinščine na manjšinskih šolah. Šole so bistvenega pomena za pridobitev identitete. Nekoč samoumevna zadeva je že pred leti postala kočljiv problem zaradi neslovenskih otrok, ki so na šoli. To po-

stavlja nove probleme in nove zahteve učiteljem, ki jih v preteklosti nismo poznali.

Problematika jezika se je pojavljala že na prejšnjih Dragah.

Tako je, o problemu jezika v šoli smo velikokrat govorili. Draga je priložnost, da skupno preučimo pojave, ki se sproti pojavljajo, Draga ni poklicana, da nudi rešitve, pač pa, da opozarja na vse tisto, kar ogroža kakovost manjšinske šole, ki že izgublja privlačnost.

V nedeljo bo jutranje predavanje kot običajno namenjeno vprašanju Cerkev in krščanstva. Božo Rustja bo predaval na temo o izzivih sodobnega kristjana.

Vernik je v krizi in Cerkev je v krizi, ker ne zna odgovoriti na izzive modernega sveta. Afere in škandali, ki še danes odmevajo, pomenijo težko preizkušnjo za krščanstvo in za verujočega. Danes papež usmerja sporočilo v evangelijsko smer in manj v teološko razlago resnic. Mislim, da bo Božo Rustja razmišljal v smeri, ki jo vsak dan začuje papež Frančišek s poudarki na vrednotah in ciljih drugega vatikanskega koncila, ki je še zmeraj samo na papirju. Božo Rustja je poklican, da spregovori o tem tudi zato, ker ima stike z mladimi preko revije Ognjišče in je tako globoko zasidran v problematiki komuniciranja, da lahko spregovori popolnoma suvereno.

Zadnje nedeljsko predavanje pa bo spet namenjeno Sloveniji in njenim problemom po osamosvojitvi. Kaj pričakujete od njega?

Povabili smo dr. Ernesta Petriča, ker ima za sabo izjemno kariero pravnik, politika, poznavalca manjšinskih problemov in diplomata z bogatimi mednarodnimi izkušnjami. Zdej je svetovalec predsednika republike, je temeljito seznanjen s problematiko sodobne Slovenije, ki se ne more znati spričo vprašanj, ki zavirajo razvoj mlade države, kot tudi tistih, ki jo predstavljajo članstvo v Evropski uniji. Evropska skupnost je zabredla v pretirani tehnicizem, medtem ko je zemarila vrednote, ki so temeljne za njen nastanek kot tudi za njen nadaljnji obstoj. Ne zna reagirati na probleme, ki jih postavlja sodobni čas, predvsem na migrantsko krizo.

54. ŠTUDIJSKI DNEVI

DRAGA 2019

Park Finžgarjevega doma – Opčine (TS)
Dunajska cesta 35

petek, 30. avgusta

ob 16.30: Andreja Duhovnik

GOVORIM – GOVORIMO SLOVENSKO, ZAVEDANJE IZBIRE IN RAZUMEVANJE ODLOČITEV
ob 19. uri: Predvajanje dokumentarno-igranega filma Karmela v režiji Marka Sosiča (Slo, 2019)

sobota, 31. avgusta

ob 16.30: ddr. Evgen Bavčar

SLOVENSTVO IN EVROPA

nedelja, 1. septembra

ob 9. uri: sveta maša za udeležence Drage

ob 10.30: Božo Rustja

UPANJE ČLOVEKA IN KRISTJANA SREDI NASPROTIJ DANAŠNJEGA ČASA

ob 15.30: Slovesna izročitev 8. Peterlinove nagrade

ob 16. uri: dr. Ernest Petrič

PROBLEMI IN ODPRTA VPRAŠANJA SLOVENIJE PO NEODVISNOSTI

Predavanjem študijskih dni lahko sledite v živo na povezavi:
<https://www.draga-dsi.org/>

STIČNA Muzej krščanstva na Slovenskem

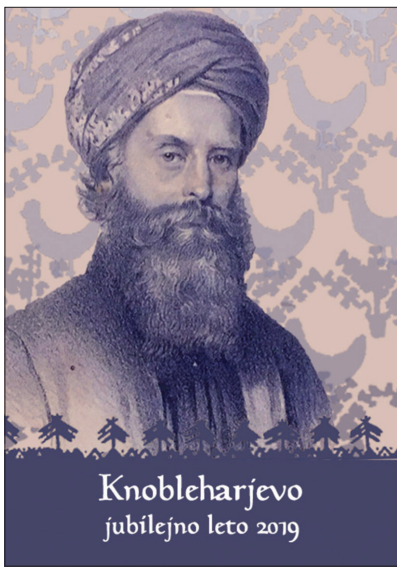
Razstava o Slovencih ob Belem Nilu sredi 19. stoletja

V Muzeju krščanstva na Slovenskem v Stični so v četrtek, 22. avgusta, odprli razstavo *Slovenci ob Belem Nilu - Dr. Ignacij Koblehar in njegovi sodelavci v Sudanu sredi 19. stoletja*. Na njej so prvič predstavili celotno skupino Slovencev, so bili dejavno udeleženi v organizaciji misijonske dejavnosti v Kartumu in na območju južnega Sudana.

Kot so sporočili iz stiškega muzeja, je med letoma 1851 in 1858 v Sudan prišlo več slovenskih duhovnikov, obrtnikov in različnih sodelavcev, ki so pomagali vzpostaviti delovanje misijonske dejavnosti pod vodstvom dr. Ignacija Kobleharja. Nekateri so Kobleharju pomagali tudi pri raziskovanju porečja Belega Nila, saj je ta sodil med pionirje raziskav te velike afriške reke. Razstava osvetljuje vlogo posameznikov v misijonu na podlagi bogatega arhivskega gradiva in literarnih virov iz 19. stoletja.

Razstavo so pripravili ob 200-letnici rojstva slovenskega misijonarja v Afriki in raziskoval-

ca reke Nil Kobleharja. Koblehar je živel med letoma 1819 in 1858, zaradi malarije je umrl v Neaplju. Rodil se je v Škocjanu na Dolenjskem, za misijonarstvo pa ga je 17-let-

Knobleharjevo jubilejno leto 2019

nega navdušilo pridiganje misijonarja Friderika Ireneja Barage v Novem mestu.

Odločil se je za njegovo pot in leta 1848 prispel v Afriko, kjer je ustanovil tri misijone, v porečju Nila pa je deloval celo de-

setletje. V Egiptu in Sudanu ga je zanimalo vse, kar mu je prekrizalo pot. Vodil je natančne dnevniške zapiske, privlačili so ga Nil in takrat nepojasnjena skrivnost njegovih izvirov, tamkajšnja ljudstva, kulture, verstva, živalstvo in narava.

V Kobleharjevi zapuščini so tudi ostanki kasneje v zgodovini izginulih ljudstev oziroma predmeti različnih ljudstev ob Belem Nilu na jugu današnjega Sudana. V Škocjanu na Dolenjskem še stoji njegova rojstna hiša z vzdano spominsko ploščo. Občina Škocjan je ob 200-letnici Kobleharjevega rojstva letošnje jubilejno leto razglasila za Kobleharjevo in skupaj z drugimi prireditelji pripravila vrsto prireditev. Škocjanska občina je nedavno izdala tudi fotografsko monografijo o Kobleharju.

Razstavo v Muzeju krščanstva na Slovenskem, ki bo na ogled do 22. septembra, je predstavil njen avtor in kustos afriških zbirk Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubljani Marko Frelih.

Skozi drugačno prizmo (16)

Med drobtinami in konkretnostjo

Za razliko od raznih italijanskih navijačev, sam sicer imam določene ekipe, za katere navijam, vendar pa predvsem rad spremljam in gledam nogomet. Ta se je v času precej spremenil, žal v marsikaterem pogledu predvsem na slabše. Tokrat bodo lahko najbolj zadovoljni navijači milanskega Interja, tudi drugi pa lahko upravičeno občudujemo takšne nogometaše, četudi nam je bolj pri srcu kak drugi klub. Ko je imel mega zvezdnik Lionel Messi poroko v svojem rodnem mestu Rosariu v Argentini, je pozval povabljenke k zbiranju sredstev za določeno dobrodelno organizacijo (Techo Argentina) namesto poročnih daril. 260 skrbno izbranih svatov, med katerimi je bil tudi še en superzvezdnik, Neymar, pa še kdo, je skupaj zbralo 10 tisoč evrov, kar znaša 37 evrov na vsakega. Zares gre za drobtinice. O zadevi poroča športni novinar Ziliani, ki pa se spominja zgodbe drugega Interjevega vratarja iz Trapattonijevih

časov, Astutilla Malgioglia iz Piacenze. Ta je v svojem rodnem mestu odprl telovadnico za otroke z gibalnimi motnjami, ki jo je poimenoval ERA 77 (po hčerki Eleni, rojeni prav leta 1977, ženi Raffaelli in sebi). V ustanovi je delal zastoj, pomagala pa mu je žena. To

Astutilla Malgioglia med mladimi športniki

je delal na skrito, ker v svetu nogometa pač niso radi videli, da bi se profesionalce preveč posvečal drugim dejavnostim izven nogometa, pa tako ne bi bil predan svojemu poslu. Razen, če bi srečal primerne ljudi, kakršna sta bila v času njegovega dela pri Romi švedska trenerja Niels Liedholm in Sven Eriksson, ki sta mu prek predsednika Viole omogočila uporabo telovadnice v kraju Trigoria (training center Rome), da bi delal tudi v Rimu tisto, kar je

počel v Piacenzi. Drugačni ljudje v drugačnih časih. Združenje italijanskih nogometašev je sicer organiziralo zbiranje sredstev med vsemi porofesionalnimi nogometaši, a je več kot tisoč profesionalcev tudi takrat darovalo le drobtinice. Je pa zelo zanimalo nemškega soigralca in tedanjega superzvezdnika Klinsmanna, kam vsakokrat tako hitro in skrito izginja Malgioglio. Ta je Nemcu povedal, na kar je le-ta dejal, da bi drugi dan šel z njim, da bi na lastne oči videl, kaj dela. Tako sta se z razmajanim Malgioglievim

hroščem odpeljala po treningu v Piacenzo. Ko je Klinsmann videl, kaj dela njegov soigralec, je brez besed in z rosnimi očmi vzel čekovni bloke in napisal ček za 70 milijonov lir ter ga izročil Malgiogliu. To je bilo stokrat več, kot je uspelo zbrati skupaj več kot tisoč profesionalnih nogometašev, ne drobtinice, temveč konkreten dar res velikega športnika in človeka. Drugačni časi in ... drugačni zvezdniki!

Andrej Vončina

NA BOŽJO POT SPET MALO NAOBKROG (23)

Mariza Perat

Glede Dnevnika sv. Favstine Kowalske je treba omeniti, da je s. Favstina izrecno zahtevala, da ga

Proglasitev s. Favstine Kowalske za svetnico 30. aprila 2000

nihče ne bere brez dovoljenja cerkvenih oblasti. Po njeni smrti je ena njenih sester Dnevnik prepisala, vendar je pri tem nekatere stvari spremenila. Tako so v Dnevnik zašle netočnosti, kar je bil vzrok, da so ga takrat cerkvene oblasti prepovedale. Ko se je pozneje začel postopek za proglasitev s. Favstine k blaženim, so Dnevnik znova prepisali in prevedli, tokrat točno po izvirniku.

Sveti Janez Pavel II., rojak svete Favstine

Sv. Janez Pavel II. se je že kot študent v Krakovu zelo zanimal za življenje s. Favstine, čeprav se z njo nikoli ni srečal. Kot krakovski nadšof je leta 1965 začel informativni postopek za njeno proglasitev k blaženim. Oktobra 1. 1978 je bil Karol Wojtyła izvoljen za papeža. Kot tak je 30. novembra 1980 izdal encikliko o Božjem usmil-

jenju. Leta 1993 je Janez Pavel II. 28. aprila redovnico Favstino Kowalsko proglasil za blaženo, dne 30. aprila 2000, na Belo nedeljo, pa za svetnico. Obenem je določil, naj se prva nedelja po Veliki noči imenuje Nedelja Božjega usmiljenja. Tako je praznik Božjega usmiljenja dobil tudi uradno cerkveno potrditev. Leta 2002 je sv. oče Janez Pavel II. zadnjič obiskal Poljsko. Ob tem obisku, katerega geslo je bilo "Bog je bogat v usmiljenju", je v Krakovu ves svet izročil Božjemu usmiljenju. Ob tisti priložnosti je tu posvetil tudi veličastno cerkev Božjega usmiljenja.

Sklepna misel

Sveta Favstina Kowalska je ena največjih mistikov Cerkve. Kljub težkemu delu, ki ga je opravljala, njene sestre so pozneje povedale, da se je pri delu "naravnost ubijala", in kljub različnim boleznim, ki so jo kar naprej mučile, je živela v stalni povezanosti z Bogom. Čeprav je mnogo trpela, tako telesno kot duševno, je bila vedno prijazna in ustrezljiva. Leta 1934 je Bogu ponudila svoje življenje za spreobrnjenje grešnikov, še zlasti tistih, ki ne zaupajo v Božje usmiljenje. Pred skoro 300 leti je Gospod Jezus v Paray-le-Monialu

Cerkev Božjega Usmiljenja v Krakovu

sv. Marjeti Mariji Alacoque zaupal nalogo širjenja češčenja njegovega Božjega Srca. Morda smemo reči, da poslanstvo sv. Favstine Kowalske, kot glasnice Božjega usmiljenja, to češčenje neločljivo povezuje in dopolnjuje.

Viri: Bergadano Elena: *Faustina Kowalska, Messaggera della Divina Misericordia*, Ediz. Figlie di San Paolo, Milano 2003; Murgia David: *Suor Faustina - il Volto di Gesù' Misericordioso - Il mistero del dipinto piu' venerato al mondo*, Ediz. Ares, Milano 2018; Winowska Maria: *L'icona dell'Amore misericordioso*, Ediz. Paoline, Roma 1981; Dnevnik svete s. Favstine Kowalske, Izdala cistercijanska opatija Stična, 2001.

/konec

ZAKAJ PRAV JEZUS? (81)

PRIMOŽ KREČIČ

Kristus v miselnosti 'nove dobe'

V zadnjih desetletjih se srečujemo s podobo Kristusa po miselnosti 'nove dobe' (New Age), ki predstavlja nekakšno **mešanico duhovnosti in ezoterike**. Sprejemanje te miselnosti podpira potrošniška industrija in medijski svet. Ljudje v njej iščejo **notranjo harmonijo, uživanje, zadovoljitev, počitek, mladost, samozavest**. V tej miselnosti razglašajo, da je mogoče samo v človeški notranjosti srečati Boga, in sicer tako, kot človek to doživi. Bog v duhovnosti 'nove dobe' **ni oseben, niti presežen Bog**, ni svoboden stvarnik, niti ljubeč in usmiljen spremljevalec veselja. **Ta Bog je energija, ki je v svetu**. Iz Boga prihajajo pozitivne moči, ki poganjajo svet in podpirajo človeštvo. Helen Schuman piše, da je Bog neosebni duh, stvarjenje pa je izlitje njegove biti. On je le stvarnik svojega Sina. **Ljudje so delčki tega edinega Božjega Sina**. Božji Sin je nekega dne zaspal in tako je postal stvarnik. Sveti Duh je imel nalogo, da ga prebudi. Iz tega spanja so se rodili milijoni ljudi. Miselnost nove dobe zavrača klasična izrazna: Cerkve, dogmo, zakramente, moralne zahteve. **Božanskost je prisotna vsepovsod**, je energija, ki vse prežema, ogenj, ki gori in očisti. Pomemben je globlji pogled v stvarnosti, ki zdravi in pomaga ljudem, da pridejo do sebe, kjer je izvir za novo energijo. Ko človek začuti to energijo, odkrije Boga in se združi z njim.

V ozadju so stara gnostična izročila, ki **predstavljajo Kristusa kot razsvetljenega človeka**, pacifista, zdravilca, tistega, ki ustvarja povezave. Miselnost nove dobe zavrača učlovečenje Boga v človeka, pred sabo vidi le človeško osebo, ki je razsvetljena z božjo energijo. To je nekakšen **novi pelagijanizem**, ki želi zagotoviti, da se bo človek rešil in osvobodil s pomočjo spoznanja, tako bo presegel negibnost materije in prestopil v duhovno obzorje. Krščanski misleci in pisatelji so od vsega začetka poudarjali pomen učlovečenja Besede v konkretno človeško telo in zgodovino. (Jn 1,14)

V miselnosti nove dobe je Kristus predvsem **učitelj duhovnega življenja**, modri človek, ki je razsvetljen od Boga, podobno kot Mojzes, Buda, Mohamed. Človek Jezus je stopil v povezavo z vesoljno energijo in postal Kristus. Učitelji nove dobe učijo, kako živeti iz božjih energij in ustvariti harmonijo ter notranjo izpolnjenost. Zato niso tako pomembne Jezusove geste in dejanja, ampak večni simboli, ki izražajo ta dejanja. Jezus ni umrl za naše grehe, **ni edini Sin Boga, ampak je le prvi, ki je imel zavest, da je to**. Sicer je zelo očitno razlikovanje med Jezusom in Kristusom. Jezus iz Nazareta je bil običajen človek, ki je postal nosilec pojavljanja Kristusa v določenem času. **Kristus se je naselil v Jezusovo telo** in energetsko vplival na razvoj človeškosti ter spremenil kakovost življenja na zemlji. Ta pogled se ne zanima za križ, saj mu je bolj pomemben prihod in prebivanje Kristusa v Jezusu. Odrešenje ni rešitev od greha in zla, ampak od vključenosti v vezi materije in telesnosti. Napadi hudobnega duha želijo podaljšati ujetost človeka v materijo. Steiner pravi, da se podobno zdravi s podobnim. **Kristus je postal podoben ljudem, da bi ljudje postali kakor on**. Kri na križu se je spremenila v eterično kri, da je mogla prepojitjo zemljo in jo spremeniti. Tudi ideja o vstajenju je predstavljena na spiritualističen način, kot neko izkopavanje telesa, da bi se pokazala moč duha nad materijo.

Učitelji duhovnosti nove dobe se trudijo čim bolj povezati svoje gnostične poglede s krščanstvom, vendar **njihov Kristus ni Kristus krščanskega razodetja**. Če je Jezus Kristus razodetje osebnega Boga in odsev njegove slave ter življenja, potem ne zdrži razlaga Boga po poti neosebnih energij in gnostične oddaljenosti. Turnšek končuje svoje razmišljanje z *Zgodbo o Antikristu*, kjer stari Janez pove velikemu vladarju, da je v krščanstvu Kristus tisto, kar je najbolj dragoceno. **Kristjan izpove vero v Jezusa Kristusa, Božjega Sina, ki se je učlovečil, vstal od mrtvih in bo zopet prišel**.

Sv. Janez Pavel II. ob posvečitvi cerkve

POGOVOR G. Marijan Markežič

“Končno popravljamo Placuto!”

Stavba na Placuti št. 18 v Gorici je znana po tem, da so imele v zadnjih sto letih v njej sedež pomembne slovenske katoliške ustanove. Tam so med drugimi delovali Zadruga tiskarna in nato Tiskarna Budin, Marijina družba, Katoliško tiskovno društvo, Slovensko katoliško prosvetno društvo, Dekliški krožek, ki ga je vodil msgr. Močnik, orglarska šola, glasbena šola, ki se je kasneje preimenovala v SCGV Emil Komel, več desetletij tudi založba Goriška Mohorjeva družba, otroški mesečnik Pastirček in tednik Katoliški glas. Od svojega nastanka, leta 1996, pa do leta 2002 je bilo v prvem nadstropju tudi prvo uredništvo našega Novega glasa. Nato je stavba ostala prazna: zelo različnih idej o njeni obnovi je bilo več. Z mrtvega tira je zadevo premaknil prispevek, ki ga je pred dvema letoma namenila lastniku Placute Dežela FJK. Dela so se začela, tudi tokrat pod izkušeno “taktirko” odbornika Katoliškega tiskovnega društva, g. Marijana Markežiča, ki je v zadnjih desetletjih “zrežiral” (in si vsakokrat tudi osebno konkretno zavihal rokave) številna druga pomembna obnovitvena dela po vsej Goriški.

Načrtovalec projekta je geom. Fabio Garizio, odgovoren za nosilno strukturo ing. Renzo Cocetta.

Kako potekajo dela?

Po skoraj 20 letih neuporabnosti zgodovinske stavbe na Placuti št. 18 so se dela končno začela. V enem mesecu je podjetje Hlede Alojz Ivan že utrdilo notranje temelje, postavilo tlak z izolacijo v pritličju in utrdilo temelje v skladu s protipotresnimi predpisi. V tem tednu bodo nadaljevali utrjevanje temeljev od zunaj in postavitvijo temelja za dvigalo; to bo v prizidku, kjer so nekoč bila zunanja stranišča. Prav tako je vse pripravljeno za postavitev varnostnega izhoda, ki bo nekje zadaj, kjer sta nekoč bila balkon in izhod iz nekdanje male dvorane. V kratkem bodo začeli utrjevati tudi notranje stene in izolacijo, potem pa bodo postavljali strop; začeli bodo v pritličju. Odločili smo se za tak

način dela, ki je morda malo bolj zamuden, je pa tudi bolj varen. Obenem imamo možnost, da se delo nadaljuje ob katerem koli vremenu. Zaradi organizacije dela in tipa nadstropij bo streha obnovljena v zadnji fazi.

V kakšnem stanju so zunanji zidovi?

Zunanji zidovi so stari okrog 200 let, zato so temu primerni. Večkrat je bilo kaj dodano ali dograjeno, zato je potrebno dejansko utrditi vso notranjo steno; to delajo z železno mrežo in betonsko malto.

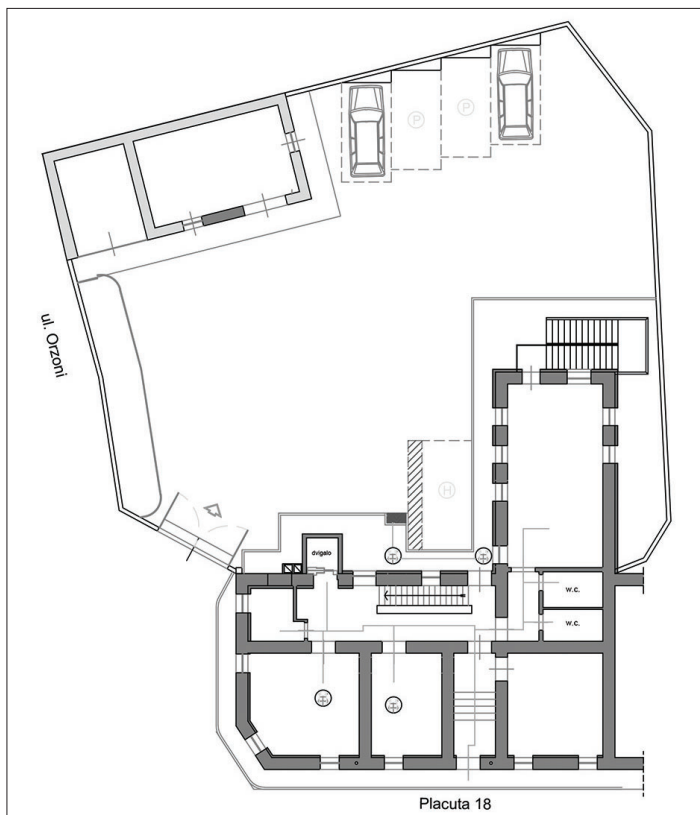
Imate za ta “podvig” primerno finančno kritje?

Iz neizkoriščenih sredstev iz zaščit-

kovnemu društvu, 700 tisoč evrov. To gotovo ne more biti dovolj. Upamo, da ne bomo doživeli neprijetnih presenečenj; pri tako stari stavbi se namreč lahko zgodi tudi kakšno presenečenje ... Po podkovani analizi stanja smo se odločili za tak način dela, ki ni prav običajen, je pa bolj varen, kar je tudi pomembno, saj je prav, da delavci delajo mirno. Koliko mislite, da bodo trajala obnovitvena dela?

Proti koncu leta 2020 bi moral biti kakšen del že dokončan. Vse drugo bomo dopolnjevali sproti. Najprej bomo naredili to, kar je nujno potrebno. Drugo bo počakalo, da bomo zbrali moči in še naprej delali po starem načelu “Pomagaj si sam in tudi Bog ti bo pomagal!” Počasi gremo naprej!

nega zakona št. 38/2001 je Dežela FJK pred dvema letoma namenila lastniku Placute, Katoliškemu ti-

Misel za 22. nedeljo med letom

Ponižnost je mati vseh kreposti

Vrlina ponižnosti je ključna beseda branja te nedelje, tudi sicer pa je to vstopna točka v duhovnem življenju. Zelo hitro lahko ugotovimo, zakaj je tako, če pogledamo v t. i. modrostne knjige, saj imamo tam na eni strani tiste, ki to vrlino, poleg drugih, imajo, po drugi strani pa imamo kar “brezbožne”. Sirah, recimo, pravi: “Stori dobro ponižnemu, ne dajaj pa brezbožnemu” (12,5). Gre namreč za to, da če je kdo poln samega sebe, potem v njem ni prostora za Boga, posledično pa seveda niti za bližnjega. Kakor lahko razberemo v 1. berilu, je to prvi korak, če želimo napredovati, da namreč postanemo poslušni. V današnjem času je, med drugimi, tudi kriza avtoritete. Ni res, da sploh ni več nobene av-

toritete, temveč, da je samo vsak samemu sebi avtoriteta, ker je v središče postavil sebe, od tam pa je že davno odstranil Boga. Tu je korenina vsega, saj pravi rek, da če je Bog na prvem mestu, je vse na pravem mestu. Potem se namreč spoštujejo tudi vsi oblastniki, ki nam jih je postavil, začeni z našimi starši, da bi potem pravilno spoštovali, upoštevali in bili poslušni tudi drugim avtoritetam, ki so nam v življenju dane. Tako tudi ni nobene težave v razlagi zakonov in določil, saj se v luči nadnaravnega zakona ni težko držati tudi naravnih zakonov, v luči prvih dveh pa potem človeška družba dela prave in dobre človeške zakone. Dandanes bi se vsi radi pritoževali nad oblastniki, vendar pa nas Sveto pismo uči, zlasti, če

pogledamo Staro zavezo, da imamo takšne oblastnike, kakršne si zaslužimo, na družbenem in cerkvenem področju. Če premoremo dovolj ponižnosti, potem lahko ugotovimo, da je potrebno najprej izboljšati sebe, da bi se potem lahko izboljšali tudi drugi. Gospod Jezus uči najprej prvaka med farizeji, potem pa tudi ostale, da bi ga posnemali v ponižnosti in hvalevrednem življenju, ne pa da sledijo častihlepju (sv. Ciril Aleksandrijski). Narobe bi bilo misliti, da tega ne govori tudi nam samo zato, ker ne bi bili radi farizeji, vendar smo pravzaprav vsi tudi vsaj malo farizeji, če držimo, da postavljamo svojo miselnost in zakone pred Božje, cerkvene in naravne. Bolj kot se trudimo slediti Božji volji, ki jo imamo v Svetem pismu in

Svetem izročilu, to pa je strnjeno v nespremenljivem katoliškem nauku, tem bolj bomo napredovali. Kakor nam pravi sv. Benedikt, je naše življenje kakor Jakobova lestev, po kateri se lahko bodisi vzpenjamo bodisi spuščamo, a to ni naše delo, temveč je Bog tisti, ki nas povišuje ali ponižuje. Treba se je vselej truditi za napredovanje v dobrem, v vrlih in duhovnem življenju (poglabljanje v nauk naše vere, molitveno in zakramentalno življenje). Kdor ne napreduje, ne obstane na mestu, temveč nazaduje. V sebi delamo prostor za Boga, če je naš Gospodov dan (v evangeliju je to še vedno sobota) duhovna daritev sebe in svojega življenja na Božji oltar, ki pa se potem ves teden nadaljuje v vsakdanjem življenju. Kdor zna Bogu darovati življenje, ga zna tudi bližnjemu, kdor ima v srcu prostor za Boga, ga ima tudi za bližnjega.

Andrej Vončina

Kratke

Slovenska maša za Veliki šmaren v Starih Miljah

Kot je navada, se praznuje zelo doživeto Veliki šmaren tudi v Miljah v starodavnem svetišču Marijinega vnebovzetja. Krajevna župnija in društvo Amici di Muggia Vecchia sta v tednu pred Velikim šmarnom priredila več kulturnih in glasbenih večerov, predavanj, razstavo o Starih Miljah, ki so jo pripravili dijaki miljske nižje srednje šole, in na

Slovenska maša v svetišču Marijinega vnebovzetja v Starih Miljah, ki jo je daroval g. Tomaž Kunaver, kaplan pri Sv. Ivanu v Trstu (foto Davorin Devetak)

predvečer koncert pevskega zbora Italijanske skupnosti z Reke. Na Veliki šmaren pa so se zvrstile v svetišču v Starih Miljah slovesne maše vseh župnij v občini. Začelo se je z mašo za slovenske vernike, ki jo je daroval kaplan Tomaž Kunaver od Sv. Ivana in so se je udeležili številni verniki iz Milj, z Miljskih hribov, tudi na slovenski strani, in vse do Brega, končalo pa s tradicionalnim slovesnim obredom na prostem, ki ga je daroval tržaški nadškof Giampaolo Crepaldi. Med slovensko mašo so Marijine pesmi in tudi litanije v slovenščini izvajale zveste pevke z organistko Marto Ščuka in letos tudi s solistko Luciano Pertotti. Na pobudo krajevnih vernikov se že vrsto let spet obhaja na ta praznik maša v slovenščini, kar se je dogajalo tudi v preteklosti, ko so prihajale sem praznovati množice vernikov iz sosednjih istrskih in tržaških krajev. Ob verski zbranosti ni manjkalo tudi letos dobrega počutja v res slikovitem okolju in krasnem vremenu, v senci bližnjega svetega gozdčiča še iz starorimskih in prazgodovinskih časov, ob enkratnem razgledu na Tržaški zaliv in mehke zelene istrske griče in ob osvežujoči dobri kapljici in tradicionalni “piadini”. / Davorin Devetak

Na Vrhju Sv. Mihaela so počastili zavetnika

V nedeljo, 11. avgusta, je verska skupnost na Vrhju Sv. Mihaela počastila vaškega zavetnika sv. Lovrenca. Slavnostno bogoslužje je vodil msgr. Renato Podbersič, na koru je pel domači cerkveni pevski zbor ob glasbeni spremljavi Sare in Mihaele Devetak. V lepo okrašeni cerkvi se je zbralo veliko število domačinov in Vrhovcev, ki živijo v okoliških krajih. Po procesiji, ki se je vila do šole, kjer hitijo s prenovitvenimi deli, se je razširjena verska skupnost veselila tudi tradicionalnega druženja pred cerkvijo. Bog lonaj vsem, ki so pripomogli k izvedbi občutenega praznika.

V koprski škofiji šest Hieronimovih shodov

V letu sv. Hieronima (419 – 2019) koprška škofija organizira šest zaporednih Hieronimovih shodov v šestih cerkvah na svojem ozemlju, ki so mu posvečene. Začeli so se aprila v Koritnicah na Pivškem, dalje v Čeljah v Brkinih, potem v Kozani v Goriških Brdih, slednjič v Bošamarinu pri Kopru. Sledil bo še eden v Topolovcu v Istri. Spoznavanje in češčenje sv. Hieronima se bo sklenilo 29. 9. 2019 s shodom na Nanosu.

V Bošamarinu pri Kopru je ob somaševanju več duhovnikov iz Istre in generalnem vikarju g. Slavku Rebču ter župniku dr. Primožu Krečiču somaševanje vodil koprski škof msgr. dr. Jurij Bizjak. Shoda so se udeležili tudi pevci cerkvenega zbora iz Knežaka, voditelji Delavnic molitve in življenja z br. Marjanom Potočnikom ter katehistinje koprške škofije. Škof Jurij je oznanjevalcem, ki jim je bil shod namenjen, zaželel, naj bodo podobni sv. Hieronimu, ki je bil ves zagledan v božjo besedo in nebeško slavo. Kot je upodobljen na tisti oltarni sliki, veselega obraza, naj bodo tudi oznanjevalci veseli in čistih ust, naj se že na obrazu razbere, kako se hranijo z božjo besedo in so zazrti v presežno. Mag. Marko Rijavec pa je po maši s predavanjem ob preroku Jeremiju razmišljal, kdo je danes prerok. Prerok je v svojem bistvu učenec, ki se odzove na klic. Sledi odtisom, ki jih Bog pušča v svetu in so lahko tudi šokantni ter primorajo iti po drugi poti, kot bi si jo izbral človek sam. Tak učenec postane prerok, prevajalec božje

govorice v človeško. Sv. Hieronim je bil velik, ker je stvari, ki jih je prevajal, prevajal ne samo za druge, ampak najprej zase. Prerok se namreč nauči preroštva iz tega, kako Bog ravna z njim, in to odkriva v vztrajni molitvi, ko se z Bogom pogovarja. Prerok je predvsem v službi resnice, ki je za to, da bi nas osvobodila, ne pa ubila, je sklenil Rijavec. / Jba

Slovensko romanje v Porčini

V soboto, 31. avgusta, se bodo slovesnosti ob 164. obletnici prikazovanj Božje Matere v Porčini začele z romanjem slovenskih vernikov, ki ga bo vodil ljubljanski pomožni škof Franc Šuštar. Somaševanje bo ob 10.30 pred kapelico prikazovanj. Naslednji dan bo slovesno somaševanje ob 11.15 vodil dekan v Čenti msgr. Duilio Corgnani.

KCLB Poletna Srečanja pod lipami / dr. Helena Jaklitsch

O taboriščnikih, ki so pokazali najžlahtnejše, kar slovenski narod premore

Helena Jaklitsch je zgodovinarica in sociologinja. Rodila se je v Novem mestu v kočevsko-slovenski družini, leta 2016 pa je na oddelku za zgodovino Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani doktorirala s temo *Slovensko begunsko*

Forliju, Serviglianu, Senigaliji, Barletti in drugih krajih je bilo okoli pet tisoč slovenskih političnih emigrantov po letu 1945 - njihovo število je še vedno zelo zagonetna zadeva, saj je zgodovinarjem točno znano, koliko Slovencev je bilo v koroških tabo-

izgubili svojo domovino, izgubili so tudi svoje najbližje. Slovenski begunci pa so vendar, ne glede na vse tegobe, svoj vsakdan povsod, kjer so bili, zelo resno organizirali. *"To so bili možje in žene res širokega pogleda in narodne zavednosti"*. V taboriščih so skušali ustvarjati domačnost, podobno slovenskih vasi, *"urejali so si vrtičke, na okna so postavljali vaze z rožmarinom in nageljni"*. Ob raznovrstni in bogati kulturni dejavnosti (npr. pevski zbori, knjižnice in gledališke skupine) ima po-

šolstvo v taboriščih v Avstriji in Italiji od 1945 do 1950. Iz njene doktorske disertacije je nastala knjiga *Slovenski begunci v taboriščih v Italiji 1945-1950*, ki sta jo avtorica in dr. Renato Podbersič predstavila v goriškem kulturnem hramu v četrtek, 8. avgusta, na poletnem Srečanju pod lipami. Večer sta priredila Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbenopolitična vprašanja Anton Gregorčič v sodelovanju z Rafaelovo družbo.

Jaklitscheva je Dolenjka in Novomeščanka, po očetovi strani Kočevarka - od tod tudi njen nekoliko nenavadno zapisani priimek. Na četrtkovem večeru je navdušeno spregovorila o usodi Kočevarjev - nekdanje nemško govoreče skupnosti, ki je živela na nemškem jezikovnem otoku, katerega središče je bilo mesto Kočevje. Svoj jezik, kočevščino, so ohranili več kot 600 let, od naselitve okoli leta 1330 vse do izselitve 1941, ko se je prijazno sobivanje na slovenskem ozemlju končalo in jim je bila uporaba materinščine prepovedana. Danes kočevščino na Kočevskem in po svetu govorijo le še nekaj ljudi, Jaklitsch pa je med njimi eden najbolj razširjenih priimkov.

V svoji zajetni študiji o slovenskih beguncih se je avtorica osredotočila na življenje, bogato šolsko, kulturno, publicistično, versko in družbeno dogajanje v italijanskih taboriščih. Po drugi svetovni vojni je namreč Slovenijo zapustil velik del gospodarske, kulturne in politične elite, odšlo je veliko intelektualcev, brez katerih slovenski begunci bi gotovo ne *"napisali tako drugačne, posebne zgodbe"* - tudi sami taboriščni vodje so se večkrat čudili njihovi zmožnosti samoorganiziranosti. V taboriščih v Monigu,

riščih, zelo težko pa je ugotoviti njihovo dejansko število v italijanskih taboriščih, kjer so jih sprejeli med Jugoslovane, ne pa razlikovali po narodnosti. Največja slovenska begunska skupnost, okoli 1200 ljudi, ki so jih maja 1945 s tovornjaki prepeljali iz Koroške, je svojo pot, s krajšim postankom v Vidmu, začela v nekdanjem koncentracijskem taborišču v Monigu pri Trevisu, od tam so jih preselili v Forlì, konec avgusta 1946 v Servigliano in kasneje v Senigalijo - skupina v Monigu je po mnenju avtorice *"v zgodovino zapisala res izjemno zgodbo, kateri v slovenskem in evropskem prostoru nimamo podobne"*. Helena Jaklitsch je prisotnim razložila, da z razliko od taborišč na Koroškem, kjer so bili skoraj vsi Slovenci naseljeni v štirih, kasneje pa celo v treh taboriščih, so bili slovenski begunci v Italiji poslani v številna taborišča, v letih, ki so jih preživeli tam, pa so jih pogosto selili - *"povprečno se je slovenski begunec v Italiji selil šestkrat"*. Pri svojem raziskovanju se je avtorica posluževala bogate palete zgodovinskih virov, privatnih arhivov, pisem in dnevnikov Slovencev v Argentini - *"to je zapuščina, ki se ne sme uničiti"*. Pri tem delu so ji bile začetno nedvomno v veliko pomoč njene *"kočevarske povezave"*, še posebno pa je bil pomemben dostop do arhiva Zedinjene Slovenije v Argentini in arhiva UNRRE (organizacije, ki je skrbela za ta taborišča in delovala pod okriljem OZN), ki je v Ameriki, v New Yorku, in ji je pokazal zunanji, objektivni pogled na slovenske begunce.

Helena Jaklitsch nam je pripovedovala, kako težko, neprizanesljivo je bilo življenje taboriščnikov, ki ne le, da so

sebnost mesto slovensko begunsko šolstvo, ki je v zelo zahtevnih okoliščinah doseglo izjemno kakovost. Skoraj v vseh taboriščih, kjer so bili, je izhajal tudi vsaj en časopis, še posebej pa je avtorica izpostavila časopis Zedinjena Slovenija, ki so ga začeli izdajati 6. septembra 1945 v taborišču v Serviglianu in je predstavljal osrednje glasilo vseh slovenskih beguncev v Italiji. Izhajal je neprekinjeno do 1. februarja 1948 in nikoli ni bil deležen zunanje cenzure.

Nekaj teh političnih beguncev je kulturno izredno obogatilo naš prostor, večina pa se ni odločila za vrnitev domov, temveč se je po treh letih življenja v taboriščih odločila za odhod v nove domovine, v ZDA, Kanado, še posebej v Argentino, ki je najbolj čustveno in strpno odprla svoja vrata za slovensko begunsko skupnost, pri kateri se je po mnenju avtorice oblikoval poseben kolektivni spomin. *"Ti ljudje niso nikoli izgubili vere, nikoli niso obupali. Hoteli so pokazati najžlahtnejše, kar slovenski narod premore"*, njihove zgodbe so neverjetne, zato je pomembno, da ne tonejo v pozabo!

Katja Ferletič

POLETNA SREČANJA POD LIPAMI Gostje Marko, Bernarda in Andrej Fink

Pesem in ljubezen do materinega jezika sijeta iz njihovih src

Da so ugledni gostje zadnjega večera niza poletnih *Srečanj pod lipami*, ki je bil v torek, 23. avgusta 2019, še posebno priljubljeni, je ob njihovem prihodu na oder pričalo dolgotrajno, prisrčno ploskanje zelo številnega občinstva. Zaradi tako množičnega obiska sta morala organizatorja teh že trdno zakoreninjenih pogovorov, goriški Kuturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbenopolitična vprašanja Anton Gregorčič iz Gorice, odpreti vrata velike dvorane KCLB. Muhasto vreme namreč ni dovolilo, da bi dogodek pod naslovom *Živeto slovenstvo*, pri katerem je sodelovala tudi knjižnica Dušana Černeta iz Trsta, potekal pod bujnimi krošnjami lip na dvorišču ob dvorani KCLB. Mednarodno priznana pevka, sestra in brata, mezzosopranistko Bernardo in basbaritonista Marka Finka, pa še njegovega brata dr. Andreja, pravnik,

profesorja, prvega izmed Sestih otrok Finkove družine, je toplo pozdravila predsednica KCLB Franka Žgavec. Pogovor, ki je bil upravičeno glasbeno obarvan, je vodil časnikar in publicist Ivo Jevnikar, ki je mimogrede omenil, da je bilo teh Srečanj pod lipami, ki so doobra razgibala kulturno dogajanje na Goriškem, že okrog 160. Uvodoma se je spomnil tudi na prijatelja Sašo Martelanca, ki je odšel v večnost prav v tistih dneh.

Ker sam pozna te tri člane Finkove družine že veliko let, je bil pogovor še posebno sproščen in prijateljski. Naslov večera *Živeto slovenstvo* je bil zelo posrečen. Finkovi so namreč lahko za zgled glede zvestobe vrednotam, od krščanstva do slovenstva, slovenskega jezika, zavezanosti načelu demokracije in svobode, je poudaril Jevnikar. Bernarda Fink, četrti otrok po vrsti pri Finkovih, je predstavila družino rajnih Božidarja (umrl je l. 2013) in Valentine Fink (preminila je v letošnjem marcu), ki jo sestavljajo še Marija, živeča v Mendoza, pa Helena in Veronika, pevka, ki živi zdaj v Ameriki, na Floridi. Najstarejši Andrej se je rodil l. 1947 v italijanskem taborišču v Monigu. Oče je srečno ušel smrti v Vetrinju in šel z bratom v Italijo oz. v italijansko taborišče, kjer je že bila Valentina, s katero sta se poročila med barakami taborišča; tu se jima je rodil sin Andrej. Od tod so se zaradi političnih razmer, nastalih po vojni v Sloveniji oz. Jugoslaviji, kot številni drugi Slovenci, odselili v Argentino. Tu je njihov oče, odvetnik, kot veliko preostalih slovenskih intelektualcev moral prijeti za katerokoli ročno delo. Počasi pa so Slovenci, ki jim je bila Argentina naklonjena, začeli dobivati svojemu poklicu primerne službe. Težko je bilo predvsem za starejše, ki so nosili breme vsega hudega, doživetega med drugo svetovno, bratomor-

no vojno. V Argentini se je slovenska skupnost po modelu iz taborišč znala takoj družbeno organizirati z ustanovitvijo šol, kulturnih domov, tako da je polno zaživela v novi stvarnosti.

Gostje Fink so občinstvu razkrili veliko zanimivega iz svojega otroškega in mladostniškega argentinskega življenja, šolanja in poklicne poti, ki je najprej Bernardo, nato še Marka pripeljala v Evropo, zibelko velikih glasbenih mojstrov. V Ženevi se je za Bernardo začela izredno uspešna pevka kariera. Kasneje se je z družino v Evropo priselil tudi njen brat Marko. Pustil je službo

liškega inštituta. Kot je povedal, je ta inštitut zametek katoliške univerze v Sloveniji. Tudi Andreju se je odločitev za preselitev v Slovenijo utrjevala počasi, čeprav je vse življenje čutil, da "spada k Sloveniji". Okoliščine so nanesle, da sta se z ženo naselila v domovini staršev, ali pa je bil vse to božji načrt, kot se je sam izrazil. Marko Fink se je zaustavil tudi pri mladosti svoje mame, ki je obiskovala lekcije klavirja v Gosposki ulici v Ljubljani (tu je imela v spričevalu zmeraj "vzorno vedenje"). To ulico je takoj prepoznala, ko so jo po toliko desetletjih na vozičku vozili po mestu na

profesorja agrarne zoologije na univerzi v Buenos Airesu (sam je moral napisati odpoved in s tem "izbrisati vse trdne mostove za sabo") in se odločil za pevsko pot, ob podpori soproge Kristine, ki se ji je na večeru javno zahvalil za to, pa tudi Bernarde. Marko je občinstvu povedal marsikaj iz teh svojih prvih pevskih časov (ponudbo za avdicijo je dobil na Bernardini poroki!). Da je ubral pevsko pot, pa mu ni bilo nikdar žal, saj mu je prinesla veliko zadovoljenja. Najprej je z družino prebival v Salzburgu, nato pa sta se z ženo, po osamosvojitvi Slovenije, l. 1994 odločila za nastanitev v domovini staršev. Bernarda se je po poroki z dr. Zdravkom Inzkom preselila na Koroško, v možev rojstni kraj, pevka kariera pa jo je vodila na najbolj pomembne mednarodne odre. Na tej svoji bleščeči pevski poti je prejela mnogo priznanj in posnела več kot 50 zgoščenk. Sama si sicer ni mislila, da bo kdaj solo-pevka, ker je bila po značaju bolj "zaprtá". Glasbo pa imajo Finkovi "v krvi", pevске talente so namreč podedovali od staršev in starih staršev z obeh strani. Tudi ti so radi peli in se nekateri tudi poklicno ukvarjali z glasbo. Mama Valentina, ki je umrla v domu za ostarele v Ljubljani, je imela zelo neposreden odnos do glasbe. Še zadnjič, ko so jo obiskali, je želela, da z njo zapojejo njeno priljubljeno pesem z domoljubno vsebino, *Tam, kjer beli so snežniki*. To pesem so občuteno zapeli vsi trije gostje tudi pred goriško publiko.

Andrej Fink se je zadnji preselil v Evropo, in sicer pred dvema letoma. Med drugim je bil tri desetletja odvetnik in uradni prevajalec, dvajset let je delal na ministrstvu za pravosodje, petintrideset let je poučeval na zasebni katoliški univerzi v Buenos Airesu. Zdaj pa je v Ljubljani predstojnik katedre prava in filozofije na Fakulteti za poslovne vede Kato-

sprehod. Povedal je tudi, kako je bila prav na dan smrti mama "v dobri formi" in da je zvečer enostavno zaspala. Za srečno smrt je molila vse življenje in želela se ji je izpolnila.

Na večeru je beseda tekla tudi o tem, kako v Argentini vzgajajo mlade v slovenstvu in ljubezni do slovenskega jezika. Bernarda se je že od mladih nog počutila Slovenko. Doma so govorili slovensko, z veliko ljubeznijo so jih popravljali, če so delali napake. Brali so veliko otroških knjig, mama mama jim je pošiljala mohorjevke. Mama je na pamet recitirala Župančiča, Prešerna in pesmi so se pri njih vrstile druga za drugo.

V Argentini so imeli slovenske sobotne šole, srednješolski tečaj, zbor, gledališke predstave, športne dejavnosti. Sama je zatrdila, da ne bi nikdar postala pevka, če ne bi zrasla v tej slovenski skupnosti. Kot je povedal tudi Andrej, je bilo slovenstvo vselej vezano tudi na druge vrednote: krščanstvo, dolžnost pričevanja o preteklosti, zvestobo mučencem lastnega tabora, ideal samostojnosti Slovenije, demokracije. Skupnost je bila nekako "nabita s temi vrednotami". Ker je izšla iz velike preizkušnje vojne, begunstva, selitve, negotovosti, so se pač "moral držati za nekaj, kar ni bilo otipljivo". In prav zaradi tega neotipljivega, a trdnega, je slovenska skupnost tudi obstala, čeprav so se tudi v njej kresala različna mnenja. Te vrednote se v Argentini še zmeraj ohranjajo, z velikim trudom, seveda. Lani je minilo 70 let, odkar je slovenska vojnja skupnost prišla v to deželo. Še vedno so žive slovenske sobotne šole. Veliko je slovenskih učitelj, ki so rojene v Argentini in še poučujejo brezplačno (vsi so soglasno odbili podporo iz Slovenije za šolstvo, ker brez idealizma ne gre!).

/ str. 8
Iva Koršič

KROŽEK A. GREGORČIČ Predstavitev dokumentarnega filma

Dr. Mirko Špacapan Za slovenski glas

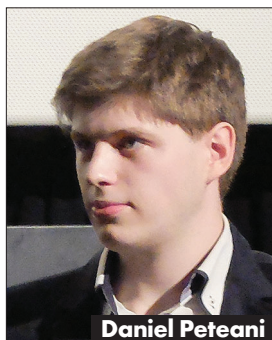
Mirko Špacapan je bil vsestranski kulturnik, zdravnik in politik, ki je ogromno naredil za slovensko narodno skupnost v Italiji. Vztrajno in premočrtno je zagovarjal svoja stališča, v svojih prizadevanjih je bil zavzet in odločen. Bil je karizmatična in intelektualno živahna osebnost, s katero je bilo prijetno in zanimivo sodelovati, zaradi česar je bil mnogim iskren prijatelj. Po značaju je bil pozitiven, znal je vzpostavljati dialog z vsemi, bil je vedno pripravljen na pogovor, soočenje in sodelovanje. To je le sinteza nekaterih pričevanj sodelavcev, somišljenikov in (političnih) kolegov dr. Mirka Špacapana, zbranih v dokumentarnem filmu *Za slovenski glas*, ki so ga krstno predstavili v Kinemaxu v Gorici v ponedeljek, 26. avgusta. Šlo je za krono, sklepni dogodek projekta *Zastavimo skupne moči za skupne cilje* v spomin na 10. obletnico smrti dr. Mirka Špacapana, ki ga je izvajal Krožek Anton Gregorčič, finančno podprla pa Dežela FJK.

Kot je v kinodvorani (v kateri se je zbralo kar nekaj uglednih gostov iz Goriške in Tržaške) uvodoma povedal predsednik krožka Bernard Spazzapan, je bil projekt, ki je nastal v želji, da bi se primerno spomnili Mirka Špacapana, zanje velik izziv. V zadnjem poldrugem letu so na Goriškem, Tržaškem in Videmskem uresničili celo vrsto zelo raznolikih dogodkov, koncertov, predavanj, predstavitev publikacij, tečajev, srečanj itd. v sodelovanju z velikim številom društev in ustanov. "Navdušenje, ki so ga vsi sodelujoči pokazali, je znak, da je spomin nanj še vedno živ in prisoten". Projekt je zaobjemal pobude s področja glasbe, umetnosti, vzgoje, šolstva, športa, mladih, komunikacije, politike, zdravstva itd. Film *Za slovenski glas* govori o političnem delovanju Mirka Špacapana in še posebno o enem njegovih velikih dosežkov, o členu deželnega volilnega zakona, ki je bil odobren leta 2007 in ki obravnava *ne zajamčeno*, temveč *olajšano* izvolitev kandidatov na listah strank slovenske

narodne manjšine v deželni svet. Do sedaj je to možnost že večkrat uspešno izkoristila Slovenska skupnost, odprta pa je seveda tudi ostalim strankam. Bernard Spazzapan se je na koncu zahvalil Julijanu Čavdku, ki je veliko naredil za projekt, "brez sodelovanja širše skupnosti pa vseh spodbudnih rezultatov ne bi bilo". Mladi režiser dokumentarca, Daniel Peteani, je o svojem delu povedal, da je v treh mesecih dela vložil vanj veliko truda in časa, in vendar mu je bilo v čast se na tak način spomniti Mirka Špacapana. V filmu je slišati nekaj izjav samega Špacapana, zelo zanimiva pa so stališča oseb, ki so imele opraviti z njim (Andrej Berdon, Tamara Blažina, Miloš Čotar, Cristiano Degano, Igor Gabrovec, Riccardo Illy, Igor Kocijančič, Damijan Terpin, Bruna Zorzini). Po predvajanju dokumentarca je Gabrovec med drugim poudaril, kako so po več kot 10 letih nekaterih spori v naši manjšinski skupnosti žal še vedno

Bernard Spazzapan

Daniel Peteani

aktualni. Degano je pohvalil reforme v Illyjevi vladi, v kateri je Špacapan imel pomembno vlogo. Najbolj markantne besede pa je ob koncu povedal Stojan Spetič, ki je poudaril, da je film "nauk za vse nas, tako aktualen, da žge". Danes tvegamo, "da bomo 10 let brez parlamentarnega zastopstva, kar pomeni, da ne bomo tam, kjer se odloča o nas". Film dokazuje, da v manjšini nismo enotni glede vprašanja zastopnosti. "Vprašanje je, kako zagotoviti zastopstvo manjšini, kako premostiti neso-glasja". Potrebujemo predlog, ki bo skupen za vso manjšino. Malo za šalo, malo zares, je Spetič predlagal, naj se - kot v preteklosti katoliške Cerkve - voditelji slovenske manjšine zaprejo v konklave in naj se jim ne dovoli, da pridejo ven, dokler niso dosegli dogovora. Skupni dogovor naj bo kompromis, a ga moramo vsi zagovarjati. "Imamo zelo malo časa"! / DD

Obvestila

Dramska družina F. B. Sedej vabi na predstavo Norci v izvedbi Deželnega koroškega teatra, ki bo na sporedu v petek, 30. avgusta, ob 20. uri v Sedejevem domu v Števerjanu v sklopu abonmaja Gledališče na ocvrtem. **SCGV Emil Komel** sprejema vpisovanja za šolsko leto 2019/20. Informacije na tajništvu od ponedeljka do petka, tel. 0481/532163 ali 0481/547569, e-mail info@emilkomel.eu

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v sodelovanju s turistično agencijo v soboto, 28. septembra, izlet z 1 (enim) avtobusom v Dolino Malte, Gmund in muzej bonsajev. Ogleдали si bodo rudnik poldragih kamnov granatov in muzej bonsajev v Seebodnu. Peljali se bodo po slikoviti visokogorski cesti do jezua Koelbrein na 1902 metra nadmorske višine, kjer bo kosilo. Privoščili si bodo lahko sprehod ob jezeru. Ob vrnitvi bo še kratek postanek v kraju Gmund, povezanem z nastankom vozila Porsche. Vpisujejo do 8. septembra do zasedbe razpoložljivih mest po tel. 0481-884156 (Faganel A.), 346-1206031 (Knez S.), 0481-882183 (Visintin D.), 0481-78138 (Stor S.). Ura odhoda bo objavljena.

Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 ICC 003 003 6225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informa-

cije na tajništvu SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569. "Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

Ob 40. obletnici smrti drage tete s. Ahacije Kacin darujeta Marija in Metka 100 evrov za Zavod Sv. Družine.

Za PD Standrež: v hvaležen spomin na drago gospo Emo darujeta Paulo in Tuša 100 evrov.

Čestitke

Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel iz Gorice je v Arezzu na slovitom pevskem tekmovanju Guido d'Arezzo ponovno blestel in je pod vodstvom dirigenta Davida Bandlja prejel več nagrad: prvo nagrado v kategoriji za posvetno glasbo, drugo nagrado ex aequo v kategoriji obveznega programa ter nagrado za najboljšo izvedbo obvezne romantične skladbe Anima Nostra Josepha G. Rheinbergerja. Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel je bil tudi edini zbor iz Italije, ki se je uvrstil med pet najboljših za Grand Prix. Pevkam, pevcem in dirigentu Davidu Bandlju iskreno čestita ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE ter jim vošči še veliko nadaljnjih uspehov.

Sožalje

Ob odhodu v večnost drage none Ane sočustvujemo s kolegico Maido Sibelja in vsemi njenimi domačimi in ji izrekamo iskreno sožalje vsi pri Novem glasu.

Velika izguba za štandreško skupnost Zapustila nas je Ema Brajnik vd. Lupin

V glasilu Pastoralne enote Soča-Vipava je štandreški župnik Karel Bolčina zapisal: "Draga Ema, težko je popisati v dveh besedah bogastvo Vašega življenja: ni kraja v župniji Standrež, kamor ne bi stopila, ni dogodka, ki bi se ga ne udeležila, ni priprave, pri kateri ne bi sodelovala, ni praznovanja, ki bi ga ne delila. Za vsak Vaš korak, za vsak Vaš nasvet, za vsak Vaš nauk, za Vaš zgodovinski spomin naj gre zahvala Bogu, ki Vas je dal vaši družini in nam, ter zahvala Bogu, da ste te darove tako plemenito uporabili in delili z nami. Vaša cerkev naj bodo odslej nebesa!"

Kako je bila Ema Brajnik priljubljena med domačini in številnimi prijatelji iz širše okolice, je pokazalo tudi število pogrebcev, ki so jo 10. avgusta pospremili na domačo božjo njivo. Že na predvečer pogreba, ko so bile molitve za pokojno, je bilo v štandreški cerkvi veliko vernikov. Emi je Bog naklonil dolgo življenjsko pot, ki jo je znala izkoristiti najprej za delo v tovarni in za družino, in ko se je upokojila, je vso pozornost usmerila v prizadevanje za domačo skupnost. Vsako soboto je na trgu, pred trgovino in v baru razdeljevala tedensko Glasilo Pastoralne enote, ki je sicer na voljo ob nedeljah v domači cerkvi. Tako so bili obveščeni o verskem in župnijskem delu tudi tisti, ki navadno ne zahajajo k nedeljski sv. maši. Prizadevala se je tudi za pridobivanje novih članov Družbe rožnega venca, ki je zanjo namenila osem sv. maš. Nepogrešljiva je bila njena prisotnost na vseh pogrebi, pri katerih je uredila vse potrebno, da so potekali dostojno in urejeno. Rada je obiskovala kulturne in druge prireditve v Štandrežu in tudi rada pomagala. Za

Foto DP

vse njene številne zasluge na raznih področjih ji je društvo sKultura leta 2006 izročilo priznanje Klas. Prisoten goriški župan se je Emi zahvalil za vse njeno prostovoljno delo in pristavil, da je izročeno v prave roke. Ema Brajnik je bila vedrega značaja, z vsemi je bila prijazna in vsakogar je rada nagovorila. Ko so organizirali romanja ali izlete, je prepričevala sovaščane, naj se vpišejo, in zbiralala prijave. Pri pogrebnih sv. maši je župnik Karel Bolčina prebral pismo goriškega nadškofa Carla Radaellija, ki je Emo označil za stebel štandreške skupnosti in se ji zahvalil za njen zgled pokončne krščanske žene, ki je veliko naredila za domačo božjo hišo. Ema Brajnik se je rodila v Štandrežu, ki je bil ob njenem rojstvu 27. junija 1922 še samostojna občina. Domači cerkveni zbor je spremljal bogoslužje in pod vodstvom Tiziane Zavadlav ji je za slovo zapel tudi na pokopališču. Vsem domačim izrekamo globoko sožalje, njo pa bomo ohranili v lepem in hvaležnem spominu.

DP

ŠTEVERJAN Gledališče na ocvrtem 2019

Poznopoletni gledališki večeri z ocvrtimi dobrotami

Čarobna srečanja z gledališčem, ki jih letos četrto leto v abonmajskem nizu pod naslovom *Gledališče na ocvrtem* prireja Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana v sodelovanju z Zvezo slovenske katoliške prosvete, so se zelo spodbudno začela 11. maja s prvo ponovitvijo najnovejše gledališke produkcije domače Dramske družine, komedije *Ime*, prosto povzete po literarni predlogi Le prenom M. Delaportea. V razgibani, sodobno zasnovani režijski zamisli Jasmin Kovic je komedija zablestela v vseh svojih vsebinskih detailih in niansah in na letošnjem trinajstem Zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin osvojila prvo nagrado v odrasli kategoriji. *Gledališče na ocvrtem* je v maju ponudilo v pogled še premierno uprizoritev "mladinske glasbene grozljivke" *Cvetličarna*, prosto povzete po literarni predlogi *Mala prodajalna* groze H. Ashmana in A. Menkena v prevodu Dese Muck, ki so jo v režiji Patrizie Jurinčič Finžgar, mlade članice igralskega ansambla SNG Nova Gorica, na oder postavili obetavni igralci Mladinske skupine M+. Kot znano, ta skupina mladih gledaliških zanesenjakov namenja svoj prosti čas dramski umetnosti pod okriljem Slovenskega katoliškega prosvetnega društva F. B. Sedej iz Števerjana. Po počitniškem premoru se *Gledališče na ocvrtem* vrača na oder velike dvorane župnijskega doma F. B. Sedej v Števerjanu, na katerem bodo še tri zanimive predstave. Prva bo **v petek, 30. avgusta, ob 20. uri**, ko bo v goste prišel Koroški deželni teater Slovenj Gradec z delom *Norci*. Predstava je nastala po dramatizaciji besedila Slavka Pregla *Zgodbe na dvoru kralja Janeza* (prizori na dvoru); režijo in dramaturgijo podpisuje Maja Gal Štromar, ki je poskrbela tudi za dramatizacijo. Kot piše v

programski zbiranki, je to "mozaična predstava, predvolilna komedija, politična satira ali buffoniada". Vsebinska je gotovo zelo aktualna, saj si pri nas v Italiji take predvolilne in volilne situacije sledijo kar pogosto... Naslednja predstava bo **v petek, 6. septembra 2019, ob 20. uri**. V nekoliko drugačni perspektivi bo zaživela vsem dobro znana zgodba zaljubljenecev *Romea in Julije*, prosto povzeta po W. Shakespearu, po konceptu in v režiji Maruše Kink. Predstava je koprodukcija Zavoda Margareta Schwarzwald, Cankarjevoga doma, Slovenskega gledališkega inštituta (SLOGI) in Kina gledališča Bežigrad. V njej igrata tudi Patrizia Jurinčič Finžgar in Jure Kopušar, sicer člana igralskega ansambla SNG Nova Gorica, ki sta prve igralske stopinje oba še kot dijaka ubirala na tržaških ljubiteljskih odrih. Zadnja predstava letošnjega niza *Gledališče na ocvrtem* bo **v petek, 4. oktobra 2019, ob 20. uri**. Prvič bo v Števerjanu gostovalo Beneško gledališče iz Špetra s predstavo *Združenje bunik*. Vsebinska je prosto povzeta po Molierovem delu *Le malade imaginaire* (Namišljeni bolnik). Igralci jo bodo prikazali v režiji Jasmin Kovic. Kot razkriva že sam naslov tega abonmajskega gledališkega niza, se gledališka umetnost prepleta s kulinarično. Abonentni in seveda tudi priložnostni gledalci so namreč deležni vabljivega "pozdrava iz kuhinje". Letos organizatorji ponujajo nekaj slastnih ocvrtih novosti. Tem se imenitno prične Zlahtna kapljica, za kar tudi letos vsakič poskrbi Vinoteka Števerjanski griči, ki sodeluje z Dramsko družino SKPD F. B. Sedej pri uresničitvi te izvirne gledališke ponudbe. Pri tej so soudeleženi še Javni sklad za kulturne dejavnosti Republike Slovenije, Zlata gledališka mreža in Svet slovenskih organizacij.

IK

RADIO SPAZIO

vrata proti vzhodu

(od 30. 8. 2019 do 5. 9. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 30. avgusta (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 31. avgusta (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zljiskem narečju.

Nedelja, 1. septembra ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 2. septembra (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Mihec in Jakec show.

Torek, 3. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 4. septembra (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: kralj krtove dežele. - Izbor melodij.

Četrtek, 5. septembra (v studiu Andrej Bavcon): Četrтков večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ in
KOORDINACIJSKI ODBOR ZDRUŽENJA
FOTOKLUBOV V POSOČJU

vljudno vabita na odprtje

21. SKUPINSKE FOTOGRAFSKE RAZSTAVE

ZA ENO RAZSTAVO

Kulturni center Lojze Bratuž
Sobota, 31. avgust 2019, ob 18. uri

Predstavitev zbornika

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček in knjižnica Dušana Černeta iz Trsta ter Krožek za družbeno-politična vprašanja Anton Gregorčič iz Gorice bodo **v četrtek, 29. avgusta 2019, ob 18.30, v Trgovskem domu v Gorici** (Korzo Verdi 52), predstavili posebno publikacijo, zbornik iz knjižne zbirke Krožka Virgil Šček ter pregledne razstave Knjižnice Dušana Černeta z naslovom "Boj za narodne pravice in demokracijo - povojno obnavljanje političnega življenja Slovencev v sedanjih mejah Italije". Srečanje sodi v projekt Zastavimo skupne moči za skupne cilje, katerega nosilec je v sklopu izrednega deželnega razpisa za ovrednotenje in širjenje rabe slovensčine Krožek Anton Gregorčič. Na predstavitvi bodo spregovorili dr. Nevenka Troha iz Ljubljane, prof. Peter Černic iz Gorice in Ivo Jevnikar iz Trsta.

Naslednje izobraževanje bo v Žabnicah DM+ se vrača!

Tečaji izobraževanja Development (DM+) se uspešno nadaljujejo. Vsa mesta na tridnevnem izobraževanju, ki je predvideno od 13. do 15. septembra v Žabnicah v koči sv. Jožefa, so zapolnjena. Skupaj s priznanimi trenerji Mladinskega Sveta Slovenije bodo mladi do 30. leta starosti odkrivali različna poglavja učinkovitega vodenja skupin, koordinacije in organizacije dogodkov, pisanja projektov, poznavanja razpisov za mlade ipd.

Na programu sta začetniški tečaj, ki je namenjen vsem, ki so na izobraževanju prvič. Vodila ga bosta Maja Drobne in Borut Cink, ki bosta mlade urila v strukturah organizacij, vodenju skupin, komunikaciji znotraj delovne skupine, komunikaciji z javnostjo, osnovah projektnega in strateškega načrtovanja in pisanja projektov ter upravljanja finančnih sredstev. Nadaljevalni tečaj bo namenjen tistim, ki so na tečaju že drugič. Ti bodo pod mentorstvom Nine Debevec in Mateja Likarja, ki bosta spregovorila o strateškem načrtovanju, terminologiji razpisov, poglobljenem projektnem načrtovanju, finančnih sredstvih, prijavah na razpisih (pregled obstoječih razpisov za mlade) in izdelavi končnih projektov. Ta nadaljevalni tečaj ni pomemben le za vloge v društvih, temveč tudi za prihodnost nekaterih mladih udeležencev, saj veliko manjših

podjetij deluje s prispevki oz. s prijavo na raznih državnih in evropskih projektih. V nedeljo bo tudi prisotna posebna gostja, in sicer Pia Šlogar, podpredsednica za zunanje zadeve v mednarodni organizaciji Youth of European Nationalities YEN / JEV, največji

mladinski mreži evropskih narodnostnih in jezikovnih manjšin, kjer je zadolžena za mednarodno sodelovanje. Mladim bodo tako posredovali evropsko dimenzijo in pomen manjšin v evropski skupnosti, saj s tem so nekateri zelo malo seznanjeni oz. se ne sprašujejo dovolj, kaj so pravzaprav manjšine in zakaj delamo za svoj obstoj. Vredno omembe je tudi, da

se je na tečaj poleg Goričanov in Tržičanov prijavila tudi lepa skupina Benečanov in Korošcev, kar je lepa priložnost, da se mladi srečajo in spoznajo različne realnosti Slovencev izven matične države.

Tečaji izobraževanja, ki si jih je zamislila mlada skupina organizatorjev - Lucija Tavčar, Jasmin Kovic, Neža Kravos, Jan Leopoli in Daniel Peteani - v sklopu projekta *Zastavimo skupne moči in skupne cilje*, ki ga je Krožek Anton Gregorčič izvajal v letu 2018/2019, so zelo učinkoviti in na zelo visokem nivoju. To dokazuje veliko število mladih, ki so obiskali prejšnje izvedbe, in 40 mladih, ki so takoj zapolnili mesta na razpolago v Žabnicah.

Organizatorji so, kot marsikdo, zaskrbljeni za prihodnost naše slovenske skupnosti v Italiji, predvsem zaradi pomanjkanja mladih v naših društvih. Jasno je, da imamo kot skupnost težavo posredovati, zakaj je pomembno biti pripadniki manjšine in se v njej aktivno udeleževati. Cilj tečaja je prav ta: preko izobraževanja privabiti mlade, ki niso še zraven, in s tem skušati preprečiti, da zapustijo našo skupnost. Tečaji pomagajo mladim predsednikom, odbornikom društev ali tistim, ki bi se želeli približati vodilnim vlogam, da pridobijo znanje in izkušnjo, kar je v našem prostoru posebno pomembno, saj se že več let soočamo s pomanjkanjem novih kadrov. Zato so ti tečaji dragoceni in udeležba posebno spodbudna.

MC

S 6. strani

Pesem in ljubezen ...

Kot je pojasnil Andrej, prav zaradi tega brezplačnega, navdušenega prostovoljstva so še zelo aktivne sobotne šole in srednješolski tečaj, neke vrste nadomestilo srednje šole, iz katere izhajajo maturantje, ki prihajajo v poletnem času na obisk v Slovenijo in zamejstvo (maturantje Rast prihajajo v Slovenijo tudi s pomočjo izseljenskega društva Slovenija v vsetu, op. p.). Letos jih je bilo 30.

Argentinski Slovenci so še vedno aktivni, živahni in povezani s Slovenijo. Trudijo se, da bi to stanje trajalo še naprej. Zmeraj so se ohranjali, naslanjajoč se le na svoje sile, s samosvojitvijo Slovenije pa tudi domovina pripomore k temu. Lepe stike so vselej imeli z zamejstvom. Marko Fink je zaupal, da so jih starši vzgajali v misli, da bodo kdaj prišli nazaj. T. i. "slovenski čudež v Argentini" je sad trdega dela, pa tudi tega, da so v tej državi tujca cenili, medtem ko so se morali slovenski priseljenci v Severni Ameriki čim prej "izenačiti" z Američani, se naučiti angleško, drugače ne bi dosegli ničesar. Tudi zaradi tega je verjetno prejel "splahnela" slovenska skupnost. V Argentino so odšle cele družine, zato so doma govorili slovensko in vseskozi ohranjali slovenskega duha.

Andrej je dejal, da nikoli ne skriva dejstva, da je bil njegov oče domobranec, pošten človek in odločen katoličan. Tudi sam nikoli ne prikriva svojih krščanskih nazorov. Nikdar ni imel občutka, da bi ga kdo zaradi tega potisnil na rob. "Nikoli ni bilo težav, ker sem zmeraj to jasno povedal, z neko samozavestjo". Prepričan je tudi, da bi bil skupen slovenski prostor možen, le da nekateri v Sloveniji "ne znajo, ne morejo ali nočejo biti odprti kot v za-

mejstvu ali zdomstvu". "Vsi Slovenci, ki smo živeli in živimo zunaj slovenskih meja, smo drugačni Slovenci, bolj svobodni. Tudi nas so hoteli kontrolirati, a nas niso. Tudi v Argentini so nas hoteli deliti, a jim to ni uspelo".

Sami Finkovi se še zmeraj čutijo stodoletni Slovenci in stodoletni Argentinci: imajo pač dvojno identiteto.

Tudi zdaj mladi zapuščajo Slovenijo, ker si radi nabirajo izkušnje v tujini. Prav pa bi bilo, da bi te razgledane mlade znali tudi pritegniti spet domov. "Nekaj tega o begu možganov je resničnega. Slovenija bi morala biti bolj odprta, v glavih je namreč še dosti starih struktur", je prepričan Andrej Fink. Bernarda pravi, da ne obsoja nobenega mladega, ki odhaja, saj je tudi sama odšla. Današnji čas zahteva znanje več jezikov in odkrivanje tuje realnosti, le da se mladi, ki odhajajo, žal ne vračajo domov.

Glede sprave, pa so Finkovi mnenja, da je zelo pomembna, a treba je razčistiti, kar je še prikrito, kako je npr. veliko mladih šlo v partizane, ne da bi vedeli, da se za NOB skriva revolucionarno gibanje, komunistična partija. Prav zaradi tega so potem nastali domobranci, vaše straže... Andrej Fink je prepričan, da sprava mora priti iz zakona na državni ravni. Spravo je treba doseči le tako, drugače bomo še zmeraj na isti ravni. "Kljub vsemu je proces pluralizacije v Sloveniji neustavljiv", je zatrdil Andrej Fink.

Zelo prijeten večer poletnih Srečanj pod lipami se je kar najlepše končal s slovensko pesmijo. Skupaj s poslušalci so Bernarda, Marko in Andrej Fink, ki ima tudi krasen glas, zapeli priljubljeno, otožno koroško ljudsko *Kje so tiste stezice*.

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (76)

Dimitri Tabaj

Jožef - Pepi Cotič (2)

S politiko se Jožef Cotič ni nikoli ukvarjal, a kot narodno zaveden Slovenec - vzgojen v duhu tradicionalnih krščanskih vrednot, katerim je ostal zvest celo življenje - je takoj stopil v stik z Osvobodilno fronto slovenskega naroda in material nacistične organizacije Todt preusmerjal k partizanom, kar je bilo seveda smrtno nevarno. V Renčah je za vsako pošiljko materiala prejemal potrdilo (listek s posebnim znakom) partizanske komande. Od 9. maja 1945 do 18. junija 1945 je bil mobiliziran v motorizirani divizijon artilerijske brigade 31. slovenske divizije NOVJ kot borec-bolničar. Od 18. junija 1945 do 26. novembra 1945 je bil bolničar 2. baterije 1. brigadnega divizion artilerijske brigade 31. divizije 4. armade JA. Od 26. novembra 1945 do 5. januarja 1946 je - kot

bolničar - služboval v 4. bateriji 1. divizion artilerijske brigade 43. "istrske" divizije. Asistirale je zdravniku prof. dr. Gojmirju Klanjščeku - Borutu (1920-1990). Gojmir Klanjšček se je rodil 1. februarja 1920 v Rogaški Slatini kot sin lekarnarja dr. Mihaela Klanjščka, rojenega v Števerjanu leta 1885 in diplomiranega leta 1911 v Gradcu, ki se je v Rogaško Slatino zatekel po prvi svetovni vojni (med katero je služil vojaški rok v kraju Santa Maria la Longa), ker ni želel ostati v Italiji, saj je obče znano, da so italijanski okupatorji začeli izvajati krut in neznosen pritisk na narodno zavedne Slovence že veliko let pred nastopom fašizma. Gojmir je gimnazijo končal v Ljubljani leta 1938, nato se je vpisal na medicinsko fakulteto v Zagrebu. Študij medicine je po letu 1941 nadaljeval v Padovi, kjer je leta 1944 - kljub hudim razmeram in pomanjkanju - diplomiral z

odliko. Tam je spoznal bodočo ženo Sonjo Pavletič iz Štandreža, ki je bila študentka v Benetkah.

Ravno Sonja Klanjšček roj. Pavletič mi je letos podala svoje pričevanje o delovanju pokojnega moža: "Ves medvojni čas je deloval kot obveščevalec odporniškega gibanja pod imenom Borut, predvsem v navezi s fizikom Milanom Osredkarjem (organizatorjem in napovedovalcem Radia Kričič - OF)

(mednarodno priznani fizik, direktor Inštituta Jožef Stefan, op. p.). Kot zdravnik je deloval v NOV v Brdih, stanoval je v Števerjanu pri stricu Juštinu. Kmalu je dobil službo v Gorici v bolnišnici Usmiljenih bratov, kjer je spoznal bolničarskega asistenta Jožefa Cotiča (imenovan Pepili). Menda ga je ravno on obvestil o smrti Milana Pavletiča, mojega brata, ki je bil leta 1944 deportiran v taborišče Mauthausen. Avgusta 1945, ob umiku vojakov iz Gorice, so ga mobilizirali v jugoslovansko vojsko kot vojaškega zdravnika. Premeščen je bil na Bloke, nato na Bled, kjer sva se 20. 7. 1946 poročila. Še istega leta so ga premeštili v Maribor kot splošnega zdravnika. Kmalu je odšel na specializacijo za rentgenologijo na Vojno medicinsko akademijo v Beograd, kjer je specializiral 2. 6. 1951". Prof. Gojmir Klanjšček je bil od leta 1958 do 1965 načelnik rentgen-

Nemški inženir Fritz Todt, general, minister za oborožitev, strlivo in industrijo tretjega rajha ter predhodnik Alberta Speera. Bil je ustanovitelj inženirske organizacije Todt, za katero je bilo veliko naših ljudi prisiljeno delati. Na sliki je z Adolfom Hitlerjem.

Carlo Tiengo, goriški okupatorski prefekt, odgovoren za poitalijančevanje mnogih slovenskih priimkov (tudi priimka mojega pradedka in deda). Bil je zagrozen fašist in preganjalec Frančiška Borgie Sedeja, zadnjega slovenskega knezo nadškofa v Gorici. Bil je nekaj časa tudi poslanec in je kasneje postal celo minister za korporacije v zadnji Mussolinijevi vladi, posledično tudi član Velikega fašističnega sveta. Umrl je v čudnih okoliščinah 11. maja 1945 blizu Milana.

Dr. Mihael Klanjšček iz Števerjana, oče prof. Gojmirja Klanjščka, v zaledju fronte v kraju Santa Maria la Longa med prvo svetovno vojno.

Prof. dr. Gojmir Klanjšček, partizanski zdravnik, nato sanitetni podpolkovnik, ustanovitelj rentgenske diagnostike na Onkološkem inštitutu v Ljubljani, primarij.

Jožef Cotič med služenjem vojaškega roka pod italijansko okupacijo v Parmi leta 1942 (na hrbtni strani je lastnoročno napisal "Spomin vojaške službe. Pepili"). Med nemško okupacijo je bil - kot mnogo drugih sovaščanov in sovaščank - prisilno mobiliziran v nemško inženirsko organizacijo Todt, za katero je prevažal material, hkrati je pa stopil v stik z Osvobodilno fronto slovenskega naroda.

skega oddelka vojaške bolnišnice v Ljubljani. Istega leta je zapustil aktivno vojaško službo in se upokojil s činom sanitetnega podpolkovnika. Od leta 1952 je honorarno, izven rednega delovnega časa, delal tudi na Onkološkem inštitutu v Ljubljani kot rentgenski diagnostik. Od leta 1965 je bil na istem inštitutu vodja rentgenske diagnostike, ki jo je tudi ustanovil in je zaslovela doma in v tujini. Predaval je študentom medicine in specializantom vseh strok. Izpopolnjeval se je na raznih inštitutih in univerzah v Evropi in je aktivno sodeloval na najpomembnejših mednarodnih kongresih. Bil je avtor velikega števila strokovnih publikacij. DELNO OBJAVLJENO TUDI NA PORTALU KAMRA, PORTALU DIGITALIZIRANE KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENSKEGA POKRAJIN (www.kamra.si), KI GA UPRAVLJA OSREDNJA KNJIŽNICA CELJE

Ob 100-letnici združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom Skupaj čez zlati most na Muri

Kdo je in kdo ni zares zaslužen, da je na mirovni konferenci nastalo sicer okrnjeno, a vendarle zaokroženo slovensko ozemlje, del katerega Prekmurje do takrat ni bilo nikoli, skoraj tisoč let ne? Priključitev Prekmurja k slovenskemu ozemlju in matičnemu narodu je eden najpomembnejših, tudi usodnih dogodkov tistega časa v zgodovini Slovencev kot celote. Je tudi edina teritorialna pridobitev po prvi vojni. Primorska, velik del Koroške in Slovensko Porabje so takrat ostali zunaj meja, v slovenstvu nenaklonjenih državah. Zelo verjetno je, da skoraj nihče več – tako kot dandanes v Porabju – niti v Prekmurju ne bi govoril slovensko, če bi pokrajina ostala pod Budimpešto, skratka postalo del nove Kraljevine Madžarske, naslednice v prvi svetovni vojni poražene Ogrske, zmanjšane za dve tretjini nekdanjega državnega ozemlja.

Župnija Beltinci je bila v soboto, 17. avgusta, ob 100-letnici prelomnih dogodkov, spet zgodovinsko središče kar dveh slovenosti. Škofija Murska Soba na čelu s škofom dr. Petrom Štumpfom je pod naslovom *Skupaj čez zlati most* pripravila celo vrsto dogodkov, katerih vrhunec je bila popoldanska slovesna maša – na istem mestu kot pred sto leti. Obred in somaševanje je vodil nadškof Stanislav Zore, ob prisotnosti kardinalov (dr. Franc Rode in dr. Vinko Puljič), nekaj njihovih odposlancev, papeškega nuncija v Sloveniji, nadškofov in škofov iz Slovenije in sosedstva, velikega zbora drugih duhovnikov katoliške, evangeličanske, binkonštne in pravoslavne Cerkve. Svečanosti je prisostvoval tudi celoten slovenski državni vrh, na čelu s predsednikom države Borutom Pahorjem.

Zvečer je sledila državna proslava, ki je skušala ponazoriti kulturno, zgodovinsko, večnarodnostno in gospodarsko-politično podobo sedanjega Prekmurja. O tej je največ besed namenil slovenski premier Marjan Šarec kot slavnostni govornik. Avtor koncepta in režiser Primož Ekart ter soavtor scenarija Dušan Šarotar sta, kot bomo v programski zasnovi – tematske poudarke državne proslave utemeljila na treh vsebinskih pojmi, ki sestavljajo tudi naslov umetniškega dela proslave in Prekmurja 21. stoletja: *Reka. Pesem. Gravitacijski valovi*. Slovesnost s številnimi spremnimi prireditvami čez vse leto je pripravil poseben odbor, ki mu je načeloval Milan Kučan, nekdanji predsednik Slovenije in prekmurski rojak. Kot je znano, je večerno državno proslavo neposredno predvajala Radiotelevizija Slovenija. Sobotna slovesna, v resnici skoraj tri ure trajajoča maša pa je bila nekoliko skrajšana na sporedu slovenskega radija in televizije šele naslednji dan, v terminu nedeljskih maš. Spominjam se globoko razumevaločega, a tudi šaljivega, zelo zasebnega komentarja soboškega škofa dr. Štumfa. Naj ga povzamem – da bi bilo pač naekrat skoraj pet ur televizijskega programa, posredovanja iz Prekmurja, nemara res preveč za preostalo Slovenijo. Pohvalno dejstvo je, da je ra-

zličnih prireditev in programov bilo izjemno veliko, največ seveda v Prekmurju, prav tako v vseh medijih ter na sporedih RTV Slovenija. Datumov za obeleževanje zgodovinskih dogodkov na pariški konferenci izpred sto let bi lahko bilo na izbiro več. Med njimi je, recimo, datum podpisa Trianonske pogodbe, vojaška zasedba enot Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, predaja oblasti civilni državni upravi... Čete so Prekmurje zasedle 12. avgusta, ko meje še niso bile natančno določene. Že 17. avgusta je vojska izročila oblast civilnemu upravitelju Srečku Lajnšicu. Za državni praznik je izbran 17. avgust, v spomin na mašo in množično zborovanje prekmurskih Slovencev pred katoliško cerkvijo v Beltincih leta 1919. Takrat je pred več kot 20.000 ljudmi bila uradno razglašena združitve tega ozemlja s preostalim slovenskim ozemljem v Kraljevini SHS. Trianonska pogodba je pred sto leti korenito zaoznanila zgodovino. Danes vemo, da je takrat šlo za las, ne le kar zadeva Prekmurje. Kajti zmagovite vesile so imele "posebne" poglede na to, kako naj bo videti Evropa po prvi vojni, v žepu pa tudi številne tajne dogovore, pakte in sporazume, sklenjene že prej. Vse to je imelo pomembno vlogo tudi pri tem, kakšne meje naj se določijo nastajajočim nacionalnim državam. Kraljevina SHS, ki je na začetku ni priznavala nobena vesile, je zaradi Londonskega pakta 1915 ostala brez slovenske Primorske, Goriške, Istre, dela Dalmacije...

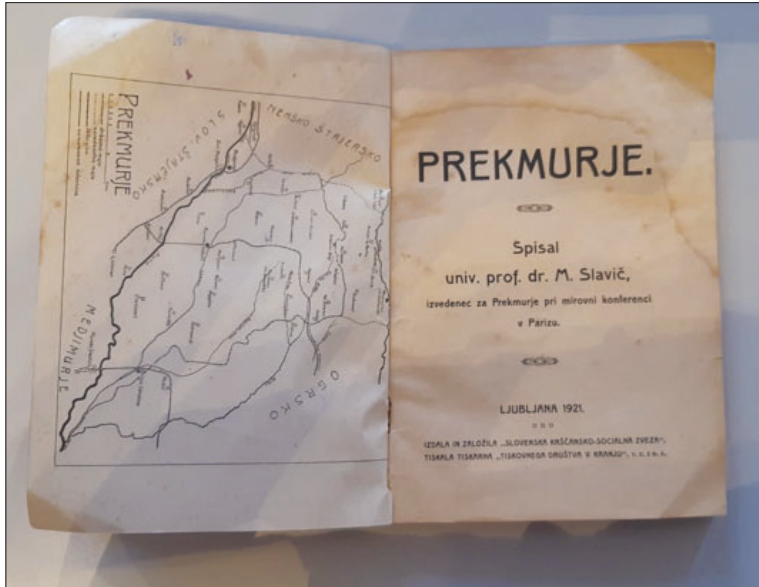
za študij teologije – in postal prvi prekmurski duhovnik, šolan v slovenskem jeziku! Do konca prve vojne so, pač zaradi pripadnosti pokrajine, vsi prekmurski izobraženci, torej tudi katoliška in protestantska duhovščina, obiskovali madžarske šole. Kljub madžarskemu kulturno-jezikovnemu vplivu in grobih, nenehno ponavljajočih se raznarodovalnih pritiskov pa se je v Prekmurju, skozi stoletja odmaknjemu slovenskemu ozemlju čez Muro, oblikovala in ohranjala slovenska narodnostna in jezikovna zavest. Prvi nosilec je bila evange-

Razmejitvena komisija na terenu. Foto: Pokrajinski arhiv Maribor

ličanska duhovščina, pač zaradi istega načela, kot je vodilo tudi Trubarja, naj bodo cerkvene knjige ljudem dostopne v narodnih jezikih. Kmalu je temu načelu sledila tudi katoliška duhovščina. Števan Küzmič (1723 – 1779), protestantski pastor, avtor več knjig v domačem jeziku, je v 18. stoletju prevedel celotno Novo zavezo (iz hebrejščine!), s čimer velja za začetnika obsežnega prekmurskega slovstva in knjižnega jezika. Le nekaj let mlajši Mikloš Küzmič (1737 – 1804) je s sedmimi knjigami začetnik katoliškega slovstva. V nizu uglednih mož tega prostora velja omeniti npr. dr. Franca Ivanocyja (1857 – 1913), katoliškega duhovnika, ki je v časih najhujše madžarizacije pisal in izdal knjige v prekmurski slovenščini, širil knjige Mohorjeve družbe ter se zavzemal za ohranjanje liturgije v domačem jeziku, saj so rabo domačega jezika ovirale madžarske oblasti, posvetne in cerkvene. Med zaslužne, da je Prekmurje vendarle ostalo slovensko, velja omeniti

zlasti Jožefa Klekla (1874 – 1948), ki je pred prvo vojno in po njej izdal časopise, koledarje, ustanovil hranilnico... Predvsem ti ljudje so bili opora dr. Matiji Slaviču (1887 – 1958), da je na Pariški mirovni konferenci zagovarjal pridružitve Prekmurja s preostalim slovenskim ozemljem. Za ta namen je Slavič napisal različne študije in spomenice, z ameriškim kartografom majorjem Johnsonom pa je obhodil vse prekmursko ozemlje in ga na kraju samem prepričeval, kje naj bodo meje. Tudi v zelo natančni študiji, ki jo je o tej temi napisal dr. Uroš Lipušček (Ameriška diplomacija in vprašanje Prekmurja na mirovni konferenci v Parizu 1919) beremo med drugim o vlogi katoliške duhovščine, kar zadeva Štajersko, kajti prvotni načrt je bila meja na Dravi, kar pomeni, da bi Maribor in vsa Štajerska pripadla Avstriji, češ – reka je najbolj naravna razmejitvena črta. To velja še posebej za Prekmurje. Dr. Franc Kovačič je bil zadolžen za Štajersko, dr. Lam-

Pogajanja o mirovni pogodbi leta 1919. Foto: AP

Veliki štirje v Parizu: David Lloyd George, Vittorio Orlando, Georges Clemenceau, Woodrow Wilson. Foto: AP

Klekl st., Franc Godina in drugi. "Posebej pomembna sta bila Slavič in Kovačič, ki sta pripravila vrsto študij in statističnih podatkov, brez katerih ne bi mogli utemeljiti naših narodnih zahtev", še piše Lipušček. Celo po sto letih velja, da je na tiste čase in njihove protagoniste veliko zelo različnih, kar radikalno naprotujočih si pogledov. Tudi pričujoči zapis lahko pričakuje kritiko. Kdo je in kdo ni zares zaslužen, da je na mirovni konferenci nastalo sicer okrnjeno, a vendarle zaokroženo slovensko ozemlje, del katerega Prekmurje do takrat ni bilo nikoli, skoraj tisoč let ne? Viri, ki jih je raziskal tudi Lipušček, dajejo popolnejšo sliko, saj je prebrskal ameriške dokumente, ki so mu bili na voljo. Zasluzni posamezniki, kot npr. Slavič in njegov krog, niso mogli biti neposreden del pogajanj na mirovni konferenci. Delovali so "iz ozadja", v bistvu niso imeli možnosti direktno vplivati na odločanje visoke, v veliko primerih nenačelne politike. Madžarsko zgodovinsko – in neredko, sploh zadnje čase – tudi njihova nacionalistična politika obravnava še vedno veljavne trianonske meje kot tragično izgubo državnega in celo narodnostnega ozemlja. Pri tem velja poudariti zlasti dejstvo, da so takrat na večini "izgubljenih" ozemelj bili

Madžari vladajoči sloj, a narodnostno velika manjšina, prav gotovo v Prekmurju in na Hrvaškem, če se omejimo na slovenskega sosedo. Toda v Budimpešti spet tiskajo zemljevid nekdane velike Ogrske, znotraj katere je Prekmurje, Hrvaška vse do Pulja, Vojvodina, Slovaška, veliki deli Ukrajine in Romunije... Dopustimo lahko, da gre le za neko nam nerazumljivo nostalgijo in, denimo, za zgodovinski spomin. Podobno, kot bi za Slovence lahko bil Kozlerjev zemljevid Kranjske, na katerem so danes avstrijska Koroška, Trst, Gorica, hrvaška Istra... Toda iredentistične zemljevide stare Ogrske najdemo celo v uradnih prostorih sosednje države (npr. madžarskega veleposlaništva v Ljubljani), na avtomobilskih oznakah, na vabilih in še marsikje. Ne tako davno je v Budimpešti izšel skiciran spominski zemljevid izgubljenih ozemelj in s podatki o številu Madžarov, ki so ostali zunaj matične države.

Koščene roke razkosavajo nekdano Ogrsko: pod nohti, segajočimi čez Prekmurje, je navedena številka 64.000 izgubljenih Madžarov na območju današnje Republike Slovenije! Od kod ta številka, mi zgodovinar dr. Attila Kovács z lendavske podružnice ljubljanskega Inštituta za narodnostna vprašanja še ni vedel povedati, pa je nedvomno izvrsten, objektivni poznavalec prekmurske preteklosti, torej slovenskih in madžarskih travm tega ozemlja. Zakaj na takšne in podobne provokacije iz Budimpešte nihče od pristojnih v Ljubljani, vsaj kolikor mi je znano, odločno ne reče ničesar, pa ne vem sam in ne marsikdo drug. Morda ob 100-letnici priključitve prekmurskih Slovencev matičnemu narodu niti ni oportuno s tem

dražiti (užaliti?) pripadnikov madžarske manjšine v Sloveniji, zlasti ne Ferenca Horvátha, njihovega narodnostnega poslanca v slovenskem državnem zboru. Kazalo bi premisliti, kako pravzaprav pravilno (pre) imenovati 17. avgust kot državni praznik **združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom**. Morda upoštevati pokrajino celovito, teritorialno in ne zgolj nacionalno? Pridružitve Prekmurja k Sloveniji oz. k slovenskemu ozemlju? Kajti k čezmurskim Slovincem se zaradi novih trianonskih meja niso pridružili samo prekmurski Slovenci, pač pa tudi prebivalci več drugih narodov, Judje, Nemci, Romi, Hrvatje... in nekaj tisoč Madžarov. Prekmurje je namreč s Trianonom pridobilo tudi nekaj naselij z madžarsko opredeljenim prebivalstvom (Lendava z okolico). Prekmurje je bilo in je večnacionalno in večversko, značilno zanj je sožitje različnega. Narodnostnega, kulturnega, ekonomskega. In sposobnost preživetja. Pa tudi posebna geografska lega: nobena slovenska pokrajina ne leži v sečišču kar štirih približno enako oddaljenih glavnih mest in državnih sedežev – Ljubljane, Zagreba, Budimpešte in Dunaja. Vse to pa vpliva na duhovno podobo pokrajine bolj, kot bi morda kdo lahko opazil.

Peter Kuhar

Spominsko znamenje na Tromejniku v Občini Kuzma iz leta 1924, ko so bile prvič dokončno določene prekmurske meje. Foto: Občina Kuzma

Zadnje slovo v Barkovljah

V soboto, 17. avgusta, so se mnogi sorodniki, prijatelji, kolegi in znanci odpravili k Sv. Ani, da bi pokropili Sašo Martelanca, ki je umrl 9. avgusta v tržaški bolnišnici. Žalostno slovo je bilo tudi priložnost, da smo se prisotni spominjali mnogih lepih srečanj z njim. Opoldne pa smo se v cerkvi sv. Jerneja v Barkovljah s pogrebno mašo od njega tudi poslovili. Mašo sta darovala openski župnik Franc Pohajač in Franc Vončina, ki je odgovoren za slovenske vernike v Barkovljah. V imenu barkovljanskega občestva se je od rajnega poslovila Vera Poljšak, ki je izpostavila njegovo navezanost na kraj, od koder je izhajal njegov rod. Poslovilni pozdrav je pokojniku pri

ambonu namenil openski župnik, g. Pohajač, ki je opozoril na to, kar je Martelanca najbolj odlikovalo, smisel za lepoto slovenskega jezika, pristrčnost in pokončno držo. Po verskem obredu je imel sklepno misel dr. Drago Štoka, ki je poudaril 70-letno prijateljstvo, ki ga je vezalo s pokojnikom. Omenil je skupne začetke pri Radijskem odru in delo, ki ga je Martelanc opravljal na različnih področjih; s svojim bogatim jezikom, smislom za humor in prodorno mislijo je bogatil vseslovenski prostor. Pod vodstvom Alenke Cergol in ob orgelski spremljavi Tomaža Simčiča pa je med pogrebno mašo pel Združeni zbor Zveze, ki so ga okrepili še pevci iz Barkovelj in z Opčin.

Dragemu prijatelju!

Dragi svojci in spoštovani prijatelji Saše Martelanca! Čeprav mi je to težko, dovolite, da se dragemu prijatelju, kolegi v službi in pri mnogih skupnih pobudah zahvalim za vso pomoč in delo, ki nam ju je nesebično nudil, v imenu Knjižnice Dušana Černeta in pa Mladike, saj njen odgovorni urednik Marij Maver, ki še ni okrevale po zlomu gležnja, žal, ne more biti z nami, vendar se je Saše spomnil s toplimi besedami po našem radiu. Saša je bil od vsega začetka, od januarja 1957, med najtesnejšimi sodelavci Mladike. V njenem uredništvu je bil do smrti. To pa ni pomenilo le, da je zanj pisal, tako leposlovje kot komentarje, temveč je redno prihajal na seje uredništva in z ostalimi sodelavci ocenjeval opravljeno in načrtoval prihodnje delo. Dokler je mogel, pa je skrbel tudi za javnosti skrito, a nujno in dragoceno opravilo. Pred izidom je opravljal korekture

postavljenih števil in pa mnogih knjig naše založbe. Pri knjigah je večkrat poskrbel tudi za tankočutno lektorsko delo, zlasti pri zgodovinski snovi pa je opozarjal avtorje ali urednike tudi na nejasne ali pomanjkljive podatke. Kot korektor in potem kot avtor je pravzaprav stopil v svet pisane in tiskane besede že pri tedniku Slovenske demokratske zveze Demokracija. Pisal je tudi za Katoliški, pozneje Novi glas in druge publikacije. Omeniti pa je treba, da je kot eden izmed vodilnih članov dijaškega in študentskega Slovenskega kulturnega kluba v akademskem letu 1956-57 uredil dve številki ciklostiliranega notranjega glasila Slovenska misel. In ta misel je takrat nedvoumno pomenila slovensko državno misel, propagiranje ideala neodvisne in demokratične slovenske države. V tem smislu je v SKK priredil tudi vsaj dve priložnosti 29. oktobra, spomina na dan iz leta 1918,

Žalna seja

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu so namesto običajnega "ponedeljkovega večera" tokrat imeli žalno sejo za prijatelja, časnika in književnika Sašo Martelanca, tudi zato, kot je povedal Sergij Pahor, ker je bil Saša Martelanc reden gost v teh prostorih. Veliko ljudi se je zbralo v ponedeljek, 19. avgusta, da bi počastilo odhod v večnost prijatelja, sodelavca, kulturnika, predvsem pa časnika in književnika, ki je bil dolga leta med rednimi gosti in soustvarjalci kulture na Tržaškem. Pogrebna maša za Sašo Martelanca je sicer že bila minulo soboto, 17. avgusta, v Barkovljah, od koder izvira rodbina Matelanc, a v Društvu slovenskih izobražencev v ulici Donizetti v Trstu so se hoteli posloviti od prijatelja in sodelavca s ponedeljkovim

večerom. Sergij Pahor je vodil izjemno dobro obiskano žalno sejo, prisotni soprogi in otrokoma je v imenu vseh nas izrekel občuteno sožalje ter povedal, da smo vsi izgubili velikega prijatelja in plemenito osebo, predvsem pa zagovornika plemenitega dialoga, demokracije, slovenstva in krščanstva. Marko Tavčar je spregovoril o Martelancu v imenu radijskih kolegov, medtem ko je Maja Lapornik spregovorila v imenu Radijskega odra, pri katerem je Saša Martelanc sodeloval in pisal zanj; Ivo Jevnikar je spregovoril v imenu uredništva revija Mladika in knjižnice Dušana Černeta, prof. Marija Češcut se je občuteno poslovila od Saše Martelanca v imenu Goriške Mohorjeve družbe s pomenljivimi besedami: "Spoštovani in dragi g. Saša Martelanc! 'Ti, ki jih imamo radi, to-

Foto JMP

ko smo se do takrat najbolj približali slovenski državnosti. Kdor ga je poznal, je vedel za to njegovo zelo zgodnjo idejno naravnost, čeprav je drugim ni vsiljeval, temveč je raje zanj navduševal. Zavezan pa je bil tudi idealom demokracije, narodne sprave, pravičnega ocenjevanja naše medvojne narodne tragedije, pluralizma, krščanske etike. Komunistična politična polici-

ja je za njegovo navdušenje za slovensko državo vedela že zgodaj. Igor Omerza, ki me je prosil, da družini posredujem njegovo sožalje, je v knjigi *Karla, Udba o Dragi*, zabeležil poročilo o tem že iz leta 1958. Leta 1965 pa v nekem poročilu piše: "Marij Maver je eden najbolj strupenih do Jugoslavije, poleg Martelanc Saše". A seveda ni šlo za strupenost do skupnosti jugoslovanskih na-

da smo jih izgubili, niso več tam, kjer so bili, marveč zmeraj povsod tam, kjer smo mi', tako je zapisal sv. Avguštin, in pri Goriški Mohorjevi družbi v to trdno verujemo, zato se vam iz srca zahvaljujemo, da ste s svojim odličnim pisanjem požlahtnili štiri redne zbirke GMD. Leta 1984 zbirka črtic *Melodija*, 1987 *Veter iz ljubih daljav*, 2005 *Kam potujejo večeri*, 2017 *Srečanja za spomin*. To so knjige, ki so napisane s posebno občutljivostjo in toplino, v mojstrsko izrisanih občutjih. V njih odseva vaš credo v plemenito in v večnostno. Hvala, dragi Saša, za vaše ljubeznivo sodelovanje in bedite nad našim delom". V imenu števerjancev je spregovoril nekdanji števerjanski župan Adriano Corsi, povedal je, da je Saša Martelanc tesno sodeloval tako s festivalom narodno-zabavne glasbe kot s tamkajšnjim narodno-zabavnim ansamblom Lojzeta Hledeta, pisal je namreč besedila za pesmi. Od Saše Martelanca se je poslovil tudi sošolec

Leander Cunja, ki se je spomnil težkih časov šolanja in revščine v povojnem Trstu, a tudi plemenitosti Martelanca, Anka Peterlin je prebrala občuteno pismo sošolca Milana Gregoriča, medtem ko je Dorica Žagar v imenu Slovencev iz Rojana izrekla Martelancu tople besede v zahvalo za vse, kar je zanje naredil. Prof. Lučka Peterlin je orisala Sašo Martelanca kot književnika, izpostavila tudi njegovo veljavo kot pesnika, medtem ko se je Peter Močnik Saši Martelancu zahvalil v imenu stranke Slovenska skupnost, kateri je bil pokojni vedno zvest. Slovo od plemenitega človeka, kar je Saša Martelanc gotovo bil, se je končalo s predvajanjem posnetka intervjuja z njim, v katerem je bil iskreno duhovit in plemenit, kot vedno. Polna Peterlinova dvorana na žalni seji je najlepši kazalnik tega, kako velika izguba je zavezala v naših vrstah, tudi med našimi sodelavci, saj je pokojni Saša Martelanc pisal tudi za naš Novi glas.

JUP

rodov, temveč do diktature in slovenske podrejenosti. Ko pa je Saša predaval v Dragi leta 1977, so precej pravilno, zanje bogokletno zapisali: "Saša Martelanc, prvi predavatelj, je svojo temo 'Slovenska misel, vzpluj' razvil v smeri 'narodne sprave' in pluralizma, v katerih vidi temeljne in trajne vrednote za 'slovensko sedanost in bodočnost'". Saša, ki je bil izrazito vseslovensko kulturno in politično naravnost še pred izumom gesel o enotnem kulturnem prostoru, saj je bil rad tako v Barkovljah in Devici Mariji v Polju kot v Števerjanu in Ukvah, je bil prijateljsko navezan na številne tudi različno usmerjene osebnosti v vseh treh Slovenijah, matični, zamejski in zdovski. Od njih je tudi prevzemal ideje in jih razvijal dalje. Glede državne samostojnosti, recimo, od profesorjev Otona Muhra in Maksa Šaha do časnika Mirka Javornika in Franca Jeze, glede kulture od prof. Jožeta Peterlina do pesnika Vinka Beličiča, in še bi lahko naštevali. Med osebnostmi, ki jih je po-

seбно spoštoval, je bil časnika in politik Dušan Černe. Ko je Černe umrl leta 1975, je bil Saša med pobudniki za ustanovitev Sklada Dušana Černeta, ki naj s Černetovimi nagradami opozarja na zaslužne osebnosti ali organizacije, ki v našem delu delajo v duhu krščanskih, narodnih in demokratičnih vrednot. Ko je kasneje skrb za nagrado prevzela Knjižnica Dušana Černeta, katere ustanovni član je tudi bil, je postal član komisije, ki leto za leto izbira nagrajence. Za letošnjo nagrado, ki bo podeljena decembra, nam je že ob določanju lanskega nagrajenca Giorgia Banchiga, ki je prejel 31. nagrado, ko že ni mogel na sejo, tako da je ta potekala v obliki razgovora pri njem doma in telefonskih izmenjav, prepričano utemeljil ime možnega letošnjega prejemnika. In skrbno je napisal nagovor o Dušanu Černetu in pomenu nagrade, ki smo ga potem prebrali v Špetru. Dragi Saša, hvala za vse to in za vse tisto, kar bi lahko še povedal! Ponosni smo, da smo bili tvoji prijatelji in sodelavci.

Ivo Jevnikar

Spomini na tržaškega prijatelja, ki se je poslovil od nas

Saši Martelancu

Pred nedavnim nas je v 85. letu starosti za zmeraj zapustil prijatelj, sošolec, zaveden tržaški Slovenec, dejaven in ugleden vsestranski kulturnik in novinar Saša Martelanc. Rodil se je 22. 9. 1934 v Ljubljani, leta 1948 pa se je odselil v Trst, od koder je izvirala njegova družina. Spoznala sva se v ulici Starega Lazareta, v prvi povojni generaciji dijakov tržaške klasične gimnazije, v času, ko so po zaslugi daljnovidnih domoljubnih ljudi in ob podpori Zavezniške vojaške uprave drug za drugim nastajali novi slovenski šolski zavodi na Tržaškem in Goriškem. Ob sošolcih iz Trsta in s Krasa se nas je takrat zbralo tudi nekaj Istranov iz nekdanje Cone B STO. Preko nas so naši preprosti kmečki starši uresničevali svoje sanje o izobrazbi, ki jih sami kot generacija dveh vojn in dveh uničenj niso mogli udejanjiti. Rasli smo ob profesorjih

begunske diaspore Jožetu Peterlinu, ki je iz slehernega slovenskega stavka znal pričarati pravo melodijo, in prof. Otonu Muhru, ki je učenje klasičnih jezikov spremenil v ure našega duhovnega zorenja ter nam je s svojo štajersko odrezavostjo in blago robotostjo vsajal v zavest zrno skepe in ravnal naše še neizoblikovane hrbtenice. Istrani smo doživljali naše šolanje kot pravo razkošje in smo bili pripravljeni plačati zanj visoko ceno. Spričo železne zavese in slabih prometnih povezav smo si nekateri v določenem obdobju nakopali skoraj petindvajset kilometrov vožnje dnevno s kolesom v vsako smer, ob vsakršnih vremenskih razmerah, burji, mrazu, dežju, soncu in vročini. In to ob zaostrenem režimu na bloku, ko se je pisalo mrčno leto 1948 in je legla na naš prostor težka železna zavesa ter so nas na poti v šolo sicer spustili normalno naprej,

domov grede pa nas je pogosto zadel krut režim "en potnik na uro" z namenom, da bi nas utrudili in odvrnili od šolanja v "stokrat prekletem kapitalističnem svetu". Saši je iskreno sočustvoval z menoj, ko me je gledal, kako prihajam v šolo preznojen, premočen, premražen in lačen ter je mesece in mesece nesebično delil z menoj svojo malico, kar je vse ustvarilo med nama globoke človeške vezi. Po maturi l. 1953 so bila najina in siceršnja srečanja s sošolci kako poldrugo desetletje izjema, tako zaradi železne zavese kot tudi zaradi tega, ker smo se vsak na svoji strani meje pognali v vrtnec življenja, novim izkušnjam in zrelostnim izpitom naproti. Ko je politična zmrzal nekoliko popustila, se je prvo skupno srečanje zgodilo na Vzročku ob izviru Rižane, na kar so si vsaki pet let sledila nova srečanja, izmenično na eni in drugi strani meje, in z njimi tudi vse pogostejši in tesnejši osebni stiki in izmenjave s širšo tržaško in goriško slovensko srenjo.

Slovenska politična pomlad in vse, kar ji je sledilo, sta nas še trdneje povezala med seboj. Bolj intuitivno kot razumsko smo dojeli, da se nam dogaja nekaj velikega. Najino prijateljstvo s Sašijem se je ob vsem tem dogajanju še dodatno okrepilo. Začela so romati pisma pa kak obisk na domu in vedno sva si imela veliko povedati. Maja meseca 1989 se je v enem pismu najprej potožil, kako je po maturi "sanjal o slavistiki v Ljubljani", a so te sanje propadle zaradi politične stigmatizacije. Njegova ljubezen do jezika pa zaradi tega ni splahnela, saj odlikuje njegova publicistična in literarna dela "bogati in večkrat kar pesniški jezik". Zahvalil se je najprej "naključju, da je pred štirimi desetletji padel v tisti čudoviti čas", meni pa, da sem mu bil in ostal prijatelj, ter pribil, "da si imava še veliko povedati". V enem od svojih pism pa sem ga, po njegovih besedah sodeč, osrečil s pripovedovanjem, "kako sem na dan prvih svobodnih volitev oblekel kmašno obleko in odšel na volišče ... Pa kako da sem ta dan doživljal kot praznik, skoraj

tako kot Veliko noč v otroštvu, in kako so ljudje prihajali in odhajali z volišča slovesno in zbrano ... kot pri svetem opravilu... in ko smo se srečevali na ulici in nejeverno zrli drug v drugega, je bil med najpogostejšimi stavki, ki smo si jih rekli, ta, da je spet vredno živeti". V njegovih odzivih na ta sporočila je bilo čutiti, da je ob teh velikih dogodkih z nami vred tudi on žarel od sreče. Na enem od naših rednih srečanj, to pot na turistični kmetiji Na Brdi, nad zaselkom Miši pri Dekanih, avgusta 1993, sem končal kratek pozdravni nagovor z besedami, "da je naš današnji jubilej zaznamovan tudi z veličastnim mejnikom v zgodovini našega naroda, saj smo prvič skupaj na tleh neodvisne in suverene slovenske države. Daj Bog, da bi si nihče nikoli več ne drznil ogroziti teh naših drago in težko dosanjanih sanj". Ko sva se ob tem pogledala, sem opazil, da so se mu oči orosile. Sašijevega bogatega kulturnega ustvarjanja med našimi rojaki v Trstu ter njegovega publicističnega in literarnega

opusa, s prejetimi priznanji, ne bom omenjal, ker je bilo o tem že veliko napisanega. Lahko bi dodal oz. ponovil le to, da je bil odličen novinar z "izbrušenim slogom", da mu je bil slovenski jezik svetinja, da je rad opisoval srečanja "z dragimi in v srcu bogatimi preprostimi ljudmi, ki v človeku zbudijo spoštovanje", in to z mojstrsko pisateljsko večino in resnobnostjo ter z vero v človeka in njegovo dostojanstvo, a tudi ne brez kake šegave domislice. Spremno besedo k moji avtobiografski knjigi Stati v areni pa je npr. končal z ganljivimi besedami, da so v njej določeni odlomki "polni resnične miline in pretresljive iskrenosti, da v bralcu zabrni nekaj pristnega... in da je imel s tistim branjem nekaj polnih ur bogatega doživljanja". To je bil naš prijatelj Saši, ki se je ravnokar poslovil od nas in ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

Milan Gregorič

Spominska nagovora Maje Lapornik in Marka Tavčarja bomo objavili prihodnjič

OPČINE Obeta se lepo pevsko praznovanje

Kmalu obeležitev 40-letnice zbora Vesela pomlad

Pretekli december je otroško in mladinsko pevsko društvo Vesela pomlad z Opčin dopolnilo že štirideseto obletnico delovanja. Prvo pevsko skupino je leta 1978 ustanovil pevski in glasbeni pedagog, sedanjí openski župnik Franc Pohajač. Od takrat je v raznih sestavih pelo preko šeststo mladih pevcev, ki so od samega začetka redno sodelovali na zamejskih prireditvah, pa tudi na raznih festivalih in tekmovanjih, ki so jih popeljali na najrazličnejše konce sveta. Danes pevsko tradicijo nadaljuje predvsem dekliska vokalna skupina Vesele pomladi, društvo pa sestavljata še dve glasbeni zasedbi: otroški

zborček in skupina Mali miški za otroke, ki še obiskujejo vrtec. Mlajši zasedbi sta v sodelovanju z openskimi gledališkimi skupinami v počastitev štiridesetletnice

Zvezde pomladi je tudi naslov večera, s katerim bo Vesela pomlad slavnostno obeležila svojo visoko obletnico **v petek, 6. septembra 2019**. Na proslavi, ki jo je režirala Jelena Sitar,

društva v preteklih mesecih že pripravili poseben projekt, ki so ga med drugim uspešno predstavili tudi na festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinjah: muzikal *Zvezde pomladi*.

bodo sodelovali tako sedanji kot nekdanji pevci Vesele pomladi. Osrednji del zborovskega programa bodo oblikovala dekleta mladinske vokalne skupine Vesela pomlad, ki jo že

od leta 2010 vodi Andreja Štucin Cergol. Skupina se bo predstavila z zelo raznolikim izborom iz svojega repertoarja, ki obsega tako slovenske kot tuje avtorje. V svoj program so dekleta vključila tudi nekatere skladbe, ki so jih v preteklem letu naštudirala pod vodstvom priznanih tujih strokovnjakov, kot sta angleški skladatelj in dirigent Bob Chilcott ter nizozemska koreografinja

Panda van Proosdij. Z mladinsko vokalno skupino bodo pri delu programa sodelovali tudi nekdanji pevci Vesele pomladi različnih generacij in razni instrumentalisti. Organizatorji večera pripravljajo še nekaj prav posebnih presenečenj, ki jih bodo razkrili

še na dogodku, torej **v petek, 6. septembra, ob 20. uri, pod šotorom v parku Finžgarjevega doma na Opčinah**, kamor so vsi bralci in bralke seveda toplo vabljeni.

Mojca Petaros

Obvestilo

Društvo Rojanski Marijin dom in vaška skupnost Piščanci-Lajnarji vabita v nedeljo, 1. septembra, ob 18. uri na vsakoletno sv. mašo pri Marijini kapelici na oširku "Stanko Zorko". Po maši bodo domačini pripravili vaško druženje.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Giorgina Piščanc 20 evrov. **V spomin** na bratranca Aleksandra De Luiso daruje Tatjana Levstik 100 evrov za Vincencijevo konferenco.

Za društvo Rojanski Marijin dom daruje Lizeta Janežič 20 evrov.

V spomin na komaj preminulega sina Sandija daruje mama Stana Žerjal De Luisa 30 evrov za Srce Afrike in 20 evrov za Vincencijevo

konferenco.

V spomin na Sašo Martelanca daruje Ana Maver 50 evrov za Vincencijevo konferenco.

Misijonski krožek Rojan je prejel:

Za slovenske misijonarje: A. M. 20 evrov.

Za prevozna sredstva v misijonih "MIVA": N. N. 20 evrov.

Za mleko dojenčkom p. Janeza Krmelja - Madagaskar: Stana Žerjal De Luisa v spomin na sina Sandija 30 evrov.

Za slovenske misijonarje NN 20 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na:

ZADRUŽNO KRAŠKO BANKO
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948

Codice BIC: CCTSIT2TXXX

Misijonski krožek Rojan

ul. Cordaroli 29

34135 Trst

Romanje na Repentabor Globoko versko doživetje

Foto P. Cvelbar

Pred Velikim šmarnom, in sicer v torek, 13. avgusta, je potekalo na Repentaboru 4. romanje za bolnike in starejše, ki ga prireja Vincencijeva konferenca v sodelovanju z župnijo Repentabor. Organizatorji so si ga zamislili leta 2016, ko je bilo razglašeno sveto leto usmiljenja. Kot poudarjajo, to ni srečanje, temveč pravo romanje. Na Tržaškem namreč že nekaj let ne organizirajo romanja na znane božje poti, zato so pri Vincencijevi konferenci pomislili, da bi ga lahko v kak bližnji kraj, saj je tudi na Repentaboru romarska cerkev. Veliko ljudi, predvsem starejših, ima lepe spomine na to svetišče in se zato radi vračajo tja. Toda za nekatere je obisk naporen, predvsem zaradi starostnih težav in raznih bolečin oz. bolezni. Vincencijeva konferenca tako nudi pomoč pri prevozu in romanju nasploh ter omogoča, da se lahko tudi starejši udeležijo tega verskega dogodka in ga globoko doživijo. Starostno obdobje je namreč težavno, ker zmanjkajo energije, samostojnost, ljudje so telesno, a tudi duševno šibkejši.

Pri tem igra vera pomembno vlogo, saj imajo na takih srečanjih udeleženci ob sebi Božjo prisotnost in druge vernike, prijatelje, kar je zelo pomembno na osebni ravni, kajti na ta način sprejmejo lažje svoje stanje in dobijo novo upanje. Vsak od nas, kot dober kristjan, lahko nekaj več naredi za starejše in bolne osebe. Tako meni predsednica Vincencijeve konference Ivica Švab, ki opazuje, da naša skupnost premalo skrbi za starejše, ki jih je vedno več, saj se starostna doba viša. Prisotni na romanju dobijo bolniško maziljenje, ki ni le zakrament za ljudi, ki umirajo, temveč tudi za bolnike in ostarele. Ta zakrament ima velik pomen, saj nekaterim vrne upanje, energijo, jim pomaga premostiti težave in živeti naprej. Tudi letos je bil odziv kar velik. Društvo je poskrbelo tudi za prevoz starejših in bolnikov iz doma ITIS v Trstu. Po maši, ki jo je vodil dekan in škofov vikar Anton Bedenčič s pomočjo diakona Gabrieleja Marucellija, je bilo prijetno druženje pred cerkvijo, za kar so poskrbeli člani Vincencijeve konference in g. Bedenčič.

TRŽAŠKI POMORSKI KLUB SIRENA O temah zadnje Mladike

O onesnaževanju morja in segrevanju podnebja

V prostorih Tržaškega pomorskega kluba Sirena je uredništvo revije Mladika 21. avgusta priredilo razgovor o vsebini rubrike Fokus, v kateri

Fokus predstavijo na družabnem srečanju, kjer so spregovorili glavni pisci omenjene rubrike v Mladiki. Za srečanje so izbrali prostore

uredniškega odbora Mladike Ivo Jevnikar, sta spregovorila okoljski znanstvenik Vinko Bandelj, ki je zaposlen pri Nacionalnem inštitutu za oceanografijo in eksperimentalno geofiziko v Trstu, ter Franci Malečkar, jamar in istrski naravovarstvenik.

Vinko Bandelj je najprej spregovoril o spremembah, ki se dogajajo v Jadranskem morju in Tržaškem zalivu, kjer v zadnjih letih opažajo porast meduz in tudi rebrač (te so podobne meduzam, vendar nimajo vžigalk), eno največjih zajedalskih vrst, ki povzroča težave ribičem in gojiteljem školjk, predvsem v Gradeški laguni. Izginjajo tudi morske trave, npr. pozejdonka. V Tržaškem

zalivu pa imamo eno največjih populacij leščurjev (to so školjke podobne klapavicam). Na splošno je Bandelj trdil, da so spremembe v Tržaškem zalivu tako pozitivne kot negativne. Franci Malečkar je povedal, da se v jamah vidijo luknje v kap-

nikih, kar pomeni, da je nekaj narobe s snovjo, ki odteka v jamo. Govoril je o majhnih stvarih, ki jih lahko naredi vsak posameznik za naš planet (na Madeiri npr. nihče ne kupi plastične vrečke v trgovini, ampak si vsi prinesejo vrečko od doma).

Pogovor je teklen tudi v smeri zagnanosti mladih glede okoljske problematike. Tako so omenili tudi mlado švedsko aktivistko Greto Thunberg. Sodelujoči pri okrogli mizi so iskali vzroke za premajhno angažiranost ljudi pri reševanju pereče okoljske problematike. Gospodarski interesi so eden od pomembnejših razlogov, zakaj se ne usrešnjujejo politike, ki bi bile okolju bolj prijazne. Predvsem pa posamezniki nismo pripravljeni varčevati zaradi osebnega blagostanja, ker smo se v zahodnem svetu navadili na lagodno življenje, s katerim zelo onesnažujemo. Ob koncu vodenega pogovora so lahko številni poslušalci, med katerimi je bilo kar nekaj mladih, postavili še svoja vprašanja, ki so se v glavnem nanašala na poklicna področja predavateljev. Vsi skupaj so se na koncu zaustravili še na zakuski, za katero je poskrbel gostilna Križman.

Urška Petaros

želi uredniški odbor v vsaki številki poglobiti določeno pomembno temo. V juljski številki so se v uredništvu odločili, da bodo v Fokus spregovorili o onesnaževanju morja in globalnem segrevanju. Kot že večkrat prej so se tudi tokrat odločili, da

TPK Sirena, ob morju, ker se je tudi tematika navezovala na morje. Na začetku je prisotne pozdravil predstavnik TPK Sirena, ki je povedal, da so zanje vse teme, ki so povezane z morjem, zanimive. Na srečanju, ki ga je uvedel član

S 1. strani Tudi letos ...

Ob koncu teh pevskih dni so pevci v Radenčih oblikovali sveto mašo s pesmimi, ki so se jih naučili na seminarju. Peli so mašo Jerka Gržiniča, Haydnovo *Pred stolom tvoje milosti*, *Večni Oče vse dobrote* Stanka Premrla, *Dobri Jezus* Mirka Fileja in *Vsi zbori zadonite* Emila Komela. Pred sveto mašo sta se poslušalcem predstavila tudi udeleženca orgelskega tečaja: Borut Štoka

z Bachovim *Preludijem št. 1*, Pachelbelovim *Canonom v D duru za orgle in klarinet* (na klarinet je zaigral Marko Štoka) v priredbi Matjaža Zobca in *Fanfarami* Jacoba Lemmensa. Vera Tuta Ban pa je zaigrala Tartinijev *Largo*, Händlovo *Sarabando* in Komelovo *Poročno koračnico* (Poročno koračnico je Emil Komel napisal in zaigral na poroki Lojzeta Bratuža in Ljubke Šorli).

Foto Zvonimir Vidau

Po maši so v hotelski dvorani pripravili še krajši kulturni

program, v katerem so predstavili posvetne pesmi, ki so

jih naštudirali tisti teden. To so bile: *Oblaki so rudeči*

(ljudska v harmonizaciji Hilarija Lavrenčiča) in ljudska iz Selca na Gorenjskem v priredbi Oskarja Deva, *Prelepa je Selška dolina*. Program je popestrila "pesnitev" Lučke Susič, ki je na hudomušen način predstavila, kako so potekale vaje in celoten seminar.

Udeleženci tečaja so bili nastanjeni v Zdravilišču Radenci, tako da so imeli vsak dan tudi možnost kopanja. Poleg tega so se odpravili na več ekskurzijo, med drugim na drugo stran meje, v Monošter na Madžarskem, kjer so obiskali porabske Slovence.

Mladi pevci Memlpz Emil Komel so se s tekmovanja vrnili s tremi nagradami!

Pričevanje iz Arezza

V četrtek, 2. avgusta 2019 popoldne, smo se pevci Mešanega mladinskega zbora Emil Komel zbrali na železniški postaji v Trzinu, da bi s svojim dirigentom Davidom Bandljem odpotovali v Arezzo na prestižno meddržavno polifonično tekmovanje Guido D'Arezzo. Tokrat smo se tja vrnili že tretjič: prvič smo v Arezzo nastopili maja leta 2018 na tekmovanju Nuove voci per Guido, nato

smo občinstvu pokazali svoj program in sadove skupnega garanja. Pripravili smo program za štiri tekmovalne kategorije: obvezni, sakralni, monografski in posvetni program, poleg tega pa smo se tudi pripravili na morebitno uvrstitev v Grand Prix Citta' d'Arezzo.

V Arezzo smo prišli v četrtek zvečer, nato smo takoj šli na uvodni koncert, na katerem smo vsi sodelujoči zbori

je bilo nekaj delov Requiema, Brevijarija in še skladba *Darovanje*. Tudi sobotni dan je bil zelo napet: zjutraj smo se pripravili na zadnjo kategorijo posvetnega programa, ki smo jo zapeli v znamenitem gledališču Petrarca. Občinstvu in žiriji smo predstavili Vrabčvo *Kresno jutro* in noviteto Tadeje Vulc z naslovom *The Shadow*. Kmalu po tekmovanju je sledila razglasitev imen zborov, ki so se uvrstili na Grand Prix Citta' d'Arezzo.

Od trinajstih zborov smo se uvrstili v finale mi, Vokalni ansambel Rondo iz Wrocława, Univerzitetni zbor Padjadjaran iz Bandunga, otroški zbor Lautitia iz Derbreca in komorni zbor Festino iz Sankt Peterburga. Tekmovali smo z najboljšimi zbori na svetu in se med njimi izkazali.

Ob treh popoldne se je tako pričel Grand Prix. Nastopili smo predzadnji in se še enkrat postavili na oder gledališča Petrarca. Zapeli smo *Cantate Domino* Claudia Monteverdija, *O magnum mysterium* Andreja Makorja, Schnittkejevo mogočno skladbo *Gospodi I Isuse*, *The Shadow* Tadeje Vulc in Quaggiatovo *Svobodo v snu*.

Končno je po petih nastopih prišel čas nagrajevanja. Ostali smo brez sape, ko smo izvedeli, da smo s 175,4 točkami zmagali v kategoriji posvetnega programa in da smo s 178,2 točki prejeli drugo nagrado ex aequo z vokalnim ansamblom Rondo za obvezni program. Poleg tega nam je žirija dodelila posebno nagrado za odlično izvedbo skladbe *Anima Nostra* Josefa Rheinbergerja. Grand Prix pa je zmagal indonezijski univerzitetni zbor Padjadjaran.

Dokazali smo, da se s trdim delom pride povsod: v enem letu smo opravili veliko poti in premagali nešteto ovir. Vse to nas je prepričalo, da je pot prava in da bomo po tej nadaljevali.

Luka Paljk

novembra istega leta na državnem tekmovanju Guido D'Arezzo. V obeh primerih smo s trdim delom in trudom dosegli prvo mesto in si zaslužili nastop na enem izmed največjih svetovnih tekmovanj v zborovskem petju. To je namreč eno izmed šestih tekmovanj, ki omogočijo vstop v Evropski Grand Prix v zborovskem petju, tj. najprestižnejše tekmovanje na svetu. Na tekmovanje smo se pripravljali že več kot pol leta: od zmage na državnem tekmovanju novembra smo začeli postavljati nov program in pesmi za Arezzo. Ne nazadnje smo se v minulem mesecu večkrat zbrali na intenzivnih vajah, izvedli tridnevno turnejo v Kanalski dolini in pripravljali koncert v luči tekmovanja, na katerem

zapeli eno skladbo. Takoj zatem smo se odpravili v hotel, saj je bil petek zelo naporen dan. Zjutraj ob 10. uri se je v baziliki sv. Frančiška namreč že začelo tekmovanje v prvi kategoriji obveznega programa: mešani zbori smo morali zapeti renesančno skladbo *Cantata un tempo e se fu dolce il canto* Orazia Tigrinija, romantično Rheinbergerjevo *Anima nostra* in sodobni *Ubi Caritas* Pietra Ferraria. Temu je sledila kategorija sakralnega programa ob 15. uri, za katero smo odpele Dominuttijev *Requiem aeternam* in Gallusov motet *Alleluia*. *Cantate Domino canticum novum*. Nazadnje pa smo v poznih večernih urah nastopili z monografskim sklopom Pavleta Merkuja: v osemskladbenem sklopu

106 let pisatelja Borisa Pahorja

Skala, na kateri lahko utrjujemo vrednote tudi današnje razdrobljene družbe

Malokomu je dano, da doseže in preseže stoletje starosti. Še manj pa je takih, ki tako visoko starost dosežejo iskriko in umsko nadvse dinamično, kar je naravnost značilno za prof. Borisa Pahorja, ki slavi svoj 106. rojstni dan. O profesorju, kot ga že več kot pol stoletja prav vsi nazivajo, so se še zlasti v zadnjih desetletjih razpisali najpomembnejši slovenski, italijanski in vsaj še evropski časopisi in mediji. O njem skoraj da težko zapišemo kaj, kar ni bilo že povedano. Prejel je številna literarna in druga odlikovanja, ki padajo kot dež na mokra tla človeka, ki ima za sabo sto let izkušenj, čudovitih spominov in bolečih bridkosti, ki so značilne za generacijo živčih v prvi polovici minulega stoletja.

Prof. Boris Pahor je pričevalec in upornik. Pričevalec grozot, ki jih je zmogel človek v blodnjah nestrpnosti in sovraštva do sočloveka. Videl in na lastnem mesu okusil višine in globoke padce, vse do spirale zla, ko so se na stečaj odprla vrata pekla preganjanja, vojne, lagerjev. A vendar mu je bilo dano, da se je iz nekropole, dežele smrti, ponovno povzpел v življenje. Zakorakal je v pomladni dan z vero v človeka, ki mu edino ljubezen katarzično vrne dostojanstvo. Krivicam, narodni, rasni in politični nestrpnosti se je vedno odločno upiral, kar pričrta njegovi javni nastopi, njegove politične revije, njegove številne politične pobude.

Svoje dolgo in na novo podarjeno življenje je posvetil pisanju in pričevanju. In se tako na najboljši način poklonil vsem, ki jim spirala zla ni prizanesla. S svojimi deli in s svojimi besedami nagozarja številne generacije vedno znova in vse do danes z vrednotami, ki ne zastarajo: boj za pravično družbo, zagovarjanje demokratičnih načel in torej brezkompromisno odklanjanje vsake oblike totalitarizma, vztrajno zagovar-

janje pravice tudi najmanjših narodov in najmanj razširjenih jezikov in kultur, da imajo svoj enakopravni prostor pod soncem, da jih senca številčno večjih ne zaduši. Kot častni predsednik stranke

Slovenska skupnost, zbirne stranke Slovencev v Italiji, za katero je večkrat kandidiral na deželni ravni in na evropskih volitvah, priča o pomenu samostojnega političnega nastopanja neke skupnosti, ki hoče razpoznavno ohraniti svoj obraz tudi v političnem življenju.

Profesor Boris Pahor se uvršča v sam vrh velikih Slovencev in velikih Evropejcev. S svojo kulturno razgledanostjo, s svojimi izkušnjami, s svojo premočrtnostjo in načelnostjo nas spominja, opominja in spodbuja, da so vrednote, za katere je še kako vredno živeti in se zanje boriti. Ponosen, da je Slovenec, da je Tržačan, da je Primorec, da je Človek. Hvala, profesor, in naj vas zdravje in ustvarjalna iskričnost spremljata kot do danes še naprej.

Igor Gabrovec, deželni poslanec in politični tajnik SSK

Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel

Trije koncerti v Kanalski dolini

Za pripravo na mednarodno zborovsko tekmovanje v Arezzo je Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel iz Gorice imel od 8. do 11. avgusta intenzivne vaje v koči sv. Jožefa v Žabnicah. "Komelovci" so pod taktirko Davida Bandlja vadili do osem ur na dan. Poleg tega je zbor v sodelovanju s SCGV Komel, združenjem Don Mario Cernet ter občina Trbiž in Naborjet-Ovčja vas organiziral tri nastope v sklopu niza Melodije na vasi. Mala turneja je potekala v treh vaseh Kanalske doline. Začela se je v petek, 9. avgusta, v cerkvi svetega Filipa in Jakoba v Ukvah. Prisostvovalo je nekaj domačinov, mimoidočih turistov in staršev. Nasednjega dne je bil nastop v cerkvi Svete Marije v Ovčji vasi, kjer je bila publika nekoliko številnejša. Nazadnje se je serija treh celovečernih koncertov končala v cerkvi svetega Egidija v Žabnicah. Zbor je vsakič z dobro uro nastopa odpel celoten program za tekmovanje Guido D'Arezzo. Publika, ki se je ude-

Foto Luciano Lister

ki se je tudi na tak način skušal pripraviti na nastop pred žirijo v Arezzo. Obenem so imeli še drug, nezanemarljiv pomen: bili so namreč lepa priložnost za srečanje s tamkajšnjimi slovenskimi rojaki, ki si po svojih

pripomogli k temu, da so ljudje na ozemlju, kjer se prepletajo italijanska, slovenska in nemška kultura, bolje spoznali našo bogato kulturno stvarnost.

Samuel Devetak

LIGNANO SABBIAORO Enkraten glasbeni večer

Punk ni mrtev

Punk ni mrtev. To je bilo sporočilo koncerta skupin Ignite, Dead Kennedys in The Offspring, ki so v četrtek, 15. avgusta zvečer, stopile na oder Beach Arena v Lignanu Sabbiadoro. Koncert v sklopu Sunset festivala je organizirala agencija Azalea promotion, ki že leta prinaša v Furlanijo Julijsko krajino pomembna imena sodobne glasbe. Tokrat je trojica punk skupin privabila številno množico ljubiteljev tovrstne glasbe.

Večer se je začel s koncertom Ignite, ki je od leta 1993 ena izmed pomembnejših predstavnic melodičnega hardcore punka. Skupina iz kalifornijskega Orange Countyja je zaslovela leta 2000 s svojo prvo uspešno komercialno ploščo A Place Called Home. Prvi uspeh je že nakazal motivne in tematične prvne tekstov, ki so še vedno zelo aktualni s političnega in socialnega vidika. Čeprav Arena ni bila še nabit polna, so lahko poslušalci uživali ob izvrstni izvedbi najbolj znanih skladb, med katere spada tudi predelava Sunday Bloody Sunday slovite irske skupine U2.

Zatem je na oder stopil legendarni punk rock bend, ki je bil v svojih prvih osmih letih delovanja temeljnega pomena za razvoj hardcore glasbe. Dead Kennedys so namreč od leta 1978 do leta

1986 postavili mejnik punk glasbi s svojimi satiričnimi in zelo provokativnimi teksti in simboli. Skupina je namreč predstavljala ideale odločne levice v ZDA in je to najboljše prikazala s svojo skrajno satiro in kritičnostjo v glasbi. Dokazali so, da ima lahko punk zahtevnejše in utemeljene tekste, kar priča pesem Holiday

Foto Luka Paljk

In Cambodia: začne se kot kritika yuppiejem, hkrati pa je tudi kritična do tedanjega režima Rdečih Kmerov v Kambodži. Kill The Poor, nasprotno, je satirična pesem, ki obravnava desničarsko ameriško politiko in cinizem takih politikov, ki bi žrtvovali nižji sloj za hitrejši ekonomski razvoj. Kljub starosti - najstarejši član ima 70 let - in brez pevca Jella Biafre, ki je bil v prvih letih duša

skupine, so Dead Kennedys navdušili občinstvo in pokazali razlog uspeha kljub 40-letnemu delovanju.

Zadnja točka je bila tudi najbolj pričakovana: pred nabito polno areno so stopili The Offspring, ki so v Lignanu igrali že leta 2017. Skupina iz Garden Groveja, Kalifornije, je zaslužna za največjo renesanso punk glasbe v 90. letih prejšnjega stoletja. Bendu je v prejšnjih desetletjih uspelo združiti različna svetova popularne in punk glasbe. Z ogrom-

nim uspehom prvih plošč so člani skupine v letih 2000 ponudili svojo glasbo televiziji, filmom in video igricam ter s tem dosegali vedno večjo slavo. Očarani prisotni so tako poslušali še zadnji nastop večera, ki jih ni razočaral. Poletni večer se je končal z ognjemetom nad morjem, ki je započel enkratno doživetje na furlanski plaži.

Luka Paljk

Pogled na družbenopolitične dogodke v Sloveniji

Z demokracijo in spoštovanjem ustavne ureditve do boljše države!

Vsako obdobje ima svoje značilnosti in dogodke, ki ga označujejo. Približuje se nemara najpomembnejši: pričetek novega šolskega leta na dveh stopnjah izobraževanja. Začetek ne bo 1. septembra, ker je ta dan nedelja, ampak v ponedeljek, 2. septembra. Priprave potekajo mrzlično in zavzeto, ker je šolanje mladih, novih generacij, zmeraj velikega pomena in izziv za vsako družbo in državo. V novem šolskem letu 2019/2020, je vpisanih skoraj 188 tisoč učencev, od tega 20.840 prvošolčkov (to je novincev), in okoli 73 tisoč dijakov v gimnazijah in drugih srednjih šolah. Samo dobrodelna in človekoljubna organizacija s katoliškim navdihom, Karitas, je zbrala denar za nakup šolskih pripomočkov za 11 tisoč učencev osnovnih šol, ker njihovi revni starši ne bi mogli zagotoviti plačila.

Med drugimi dogodki, ki so resnično užalostili državo, je bila smrt Ivana Omana, dobrega in plemenitega človeka in pomembnega osamosvojitelja Slovenije. Bil je odločen in zaveden tudi leta 1990, ko je kot edini član Predsedstva Slovenije glasoval proti razorožitvi tedanje Teritorialne obrambe, predhodnice slovenske vojske.

V središču slovenske države in politike pa je še vedno, nekateri poznavalci razmer zatrujejo, da

čedalje bolj, premier Marjan Šarec. Je politik, ki s svojim zabavljaštvom pridobiva simpatije in odobravanje Slovencev, vendar hkrati narašča tudi zaskrbljenost za mogoče nadaljnje poteze in cilje omenjenega nenavadnega politika. Marjan Šarec ima seveda

pravo, da se ne opredeljuje do tega, kakšno državo naj imamo Slovenci in drugi državljani, toda ne bi smel imeti pravice in pristojnosti, da skupaj z vlado upravlja Slovenijo, ne da bi upošteval, da je država parlamentarne demokracije, ki ima ustavo in Ustavno sodišče. On tega ne upošteva, sam vodi in usmerja izvršilno oblast, tako da postaja nekakšen prosvetljeni vrhovni odločevalec in razsodnik v Sloveniji. Slišal sem tudi mnenje, ki pa najbrž še ni ustrezno, da Marjan Šarec postaja prosvetljen diktator v demokraciji državi. Zagotovo pa je na Slovenskem čedalje več posameznikov in civilno družbenih ustanov ali organizacij, ki po vzoru drugih držav zahtevajo tudi v Sloveniji uvedbo resničnega političnega

pluralizma. Oglašajo se ob raznih priložnostih, tudi z napisi v tedniku Demokracija in v teden-skem magazinu Reporter.

(Po prevladujoči definiciji je politični pluralizem filozofska smer, ki trdi, da izhaja svet iz več enakopravnih, samostojnih in

moči, potem bi to pomenilo bližnji konec krivičnih voditeljev, pa tudi zaton naroda. Dober voditelj mora imeti ljudi rad, tako zelo rad, da mu ni žal celo umreti zanje. Osebnosti pri voditelju ne morejo in ne smejo imeti svojega domovanja. Akademik prof. dr. Marko Noč je

predstojnik oddelka za intenzivno interno medicino na Univerzitetnem kliničnem centru v Ljubljani. Zapisal je, "da je tudi v zdravstvu resnica drugačna, kot pa jo v javnosti prikazujejo. Naša zdravstvena politika je namreč za-

cementirana v svoji samozadostnosti in odličnosti, ne posluša, ne sliši, ne ukrepa in, kar je najhuje, zavaja".

Časnikar in publicist Bogomir Štefanič zatrjuje, "da je v Sloveniji zadnje desetletje tudi čas pospešenega in sistematičnega obnavljanja nekdanjega režima, ki v nekaterih ozirih že prerašča v njegovo nadaljevanje. Vračanju starega ni videti konca". Publici-

stka Maja Sunčič je prepričana, "da je za Marjana Šarca vsak problem pretežek. Dlje od kakšnega dovtipa težko pride". Dr. Bernard Nežmah, ki predava novinarske zvrsti, publicistiko in zgodovino novinarstva na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, poudarja, "da ima Marjan Šarec posebno prednost, ker zna zabavati publiko. Njegove izkušnje 'glumača' so odlične. Ampak vprašanje je, kako dolgo bo lahko nekdanji drugorazredni igralec z besednjakom komika Serpentinška držal publiko stran od realne politike? Njegova politična lastnost je tudi, da se na kritična vprašanja odziva z osebnim napadom na kritika. Dopusča popolno centralizacijo države. Zaradi tega Ljubljana postaja centralizirani Beograd nekdanje Jugoslavije". Vrhovna sodnika Barbara Zobec in Jan Zobec, ki sta bila že deležna poskusov utišanja zaradi njunih kritik razmer v pravosodju, zdaj sporočata, "da je predsednik Vrhovnega sodišča Damijan Florjančič izrazilo avtoritarno osebnost in da v Sloveniji česa podobnega še nismo doživeli".

Posebno težo v razpravah in stališčih do vlade in njenega predsednika ima intervju z dr. Damjanom Terpinom, v novi številki Demokracije. Ugleden zamejski Slovenec in odvetnik iz Gorice je kritičen do odnosa, ki ga imajo slovenski mediji do Melanie in Donalda Trumpa. Dr. Damijan Terpin takole razmišlja in opozarja: "Pritožujejo se, da zakonca Trump doslej nista nič naredila za Slovenijo. Jaz pravim, Bog ne da, da bi sploh kaj naredila, saj

si Slovenija od njiju ne zasluži nič. V vseh teh letih so slovenski novinarji in tudi večina politikov na Trumpa in Melanio zili toliko gnojnice, da bi ZDA lahko Sloveniji, povsem utemeljeno, popolnoma zaprle vrata. Pri nas je sploh problem, ker večina misli, da se ves svet vrti okoli Slovenije. Pa se ne! Prej bi rekel, da se svet kvečjemu vrti okoli Združenih držav Amerike. Mislim, da bi morali biti zelo zadovoljni in zakonecema Trump celo hvaležni, da nista sprožila nobene negativne politike do Slovenije. Ameriški predsednik je do marsikatero države brez odlašanja zavzel negativno držo, do Slovenije pa ne, čeprav sta z ženo Melanio pri nas deležna tako krivične obravnave. Sicer pa je Slovenija usmerjena prorusko".

Dr. prof. Andrej Fink, pravnik, predstojnik katedre Pravo in filozofija na Fakulteti za poslovne vede v Ljubljani, je prepričan, da bomo Slovenijo v državo resnične parlamentarne demokracije postopno lahko oblikovali s t. i. idejno lustracijo. Torej ne s politično čistko, ki je bila zamujena, ampak s spreminjanjem razmer in izboljševanjem odnosov med ljudmi, v okolju in vzdušju prave svobode. Pri tem prepričanju izhaja iz izkušenj in uspehov družine Fink, ki je po vojnem beguncem v Argentini polagala temelje in vrednote slovenstva. Steber teh prizadevanj je bil dr. Božidar Fink, ki ga je predsednik Slovenije zato odlikoval s Častnim znakom Slovenije. Po zagotavljanju dr. Andreja Finka se je t. i. idejna lustracija v Sloveniji že začela, nadalje poteka, in bo trajala "še kakšno desetletje ali dve".

Marjan Drobež

Ob slovesu klenega Slovenca

Umrl je Vladimir Pregelj, vipavski rojak

Washingtonu je tik pred 92. rojstnim dnevom 4. 5. 2019 umrl dolgoletni uslužbenec ameriške kongresne knjižnice Vladimir Pregelj, rojen 5. 5. 1927 v Murski Soboti. Njegov oče je bil Rudolf Anton Pregelj, rojen leta 1880 v Trstu, umrl je leta 1942 v Ljubljani. Bil je profesor matematike in fizike in se je večkrat službeno selil. Njegova mati je bila Stanislava Rapotec iz Kozine, rojena leta 1894. Delala je kot poštna uslužbenka, umrla je leta 1979 v Ljubljani. Oče Rudolf je umrl, ko je bil Vladimir star šele šestnajst let, kljub temu je z odliko končal klasično gimnazijo v Ljubljani. Po vojni se je s tisoči Slovencev umaknil pred partizani v Avstrijo, od tam pa je po nekaj mesecih odšel v Italijo, kjer je bil v različnih taboriščih do sredine decembra 1949. Zakaj se je tako odločil, je v pogovoru z novinarjem Jožetom Horvatom v sobotni prilogi Dela, 2. septembra 1989, dejal: "Iz Slovenije sem šel tik pred koncem 2. svetovne vojne, ker sem se hotel ogniti morebitnim neprijetnostim, ki sem jih pričakoval od novega režima". Potem ga je pot peljala v ZDA. Dobil je štipendijo in na kolidžu St. Joseph v zvezni državi Indiani leta 1953 diplomiral iz ekonomije, leta 1955 pa še ma-

Stanislava in Rudolf Pregelj na poročni dan 2. 8. 1925

gistriral na univerzi Fordham v New Yorku. Po dvoletnem služenju v ameriški vojski se je leta 1957 pričela njegova dolga profesionalna kariera, ki je trajala vse do 2008. Kot ekonomist raziskovalne službe, ki je oddelek

delu je bil v središču pozornosti ameriške in svetovne javnosti. Predsedniku Nixonu je napisal pismo z zahtevo, naj pride priči pred poroto. To se ni zgodilo, Nixon je pozneje sam odstopil. Vladimir Pregelj se je poročil leta 1980 v Ljubljani z Leopoldino (Poldko) Plut, doktorico pedagoških znanosti, rojeno leta 1946 v Ljubljani. V zakonu se jima je leto pozneje rodil sin Marko Nikolaj. Vladimirjev slovenski narodni ponos in globoka osebnost sta se odražala v njegovih številnih dejavnostih slovenske skupnosti v Washingtonu DC. Leta 1969 se je ustanovil odbor za ureditev slovenske kapele v čast brezjanski Materi Božji, katerega član je bil. Kapela, posvečena dve leti pozneje, se nahaja v največji ameriški katoliški baziliki Brezmadežnega spočetja v Washingtonu DC. Njena postavitev je spodbudila še druge dejavnosti slovenske skupnosti. Ustanovili so odbor za slovensko dediščino, katerega predsednik je bil Vladimir. Najpomembnejša dejavnost odbora je bila organizacija vsakoletnega kulturnega večera s predavanji o slovenski zgodovini, umetnosti, politiki in šolstvu. Vladimir je na teh večerih predstavljal slovenske pesnike, katerih pesmi je tudi prevajal v angleščino. Vladimir Pregelj je imel posebno nagnjenost do glasbe. V mladosti je igral violino in harmoniko, kot odrasel se kitaro. Bil je član slavne mariborske otroške skupine, ki je nastopala po Jugoslaviji. Na kolidžu je

veseljeval otroke in odrasle. Vladimir Pregelj je imel veliko zaslug za Slovenijo v času njegove osamosvajanja. Slovenskim politikom in diplomatom je pomagal do stikov z ameriškimi v kongresu in drugje v prestolnici ZDA. Pokojni Vladimir Pregelj je z Vipavo povezan po starem očetu Francu Preglju, rojenem leta 1843 v Vipavi na št. 128, umrlem leta 1899 v Trstu. Franc je bil po poklicu klepar, med

drugim je delal tudi v ladjedelnic pri Sv. Roku v Miljah pri Trstu in je veljal za sposobnega, vnetega in poštenega kleparja. Bil je trikrat poročen in dvakrat vdovec. Sin Rudolf Anton Pregelj

bil član pevskega kluba in njegov solist (tenorist). Pel je v različnih zborih in se tudi preizkusil v skladateljski vlogi. V Washingtonu DC je ustanovil slovenski pevski zbor in ga vodil več kot 25

S sinom Markom, Washington, marec 2018

let. Poleg vseh dejavnosti je imel še prijetno vsakoletno zadolžitev v preobleki sv. Miklavža, ko je na slovenskih miklavževanjih raz-

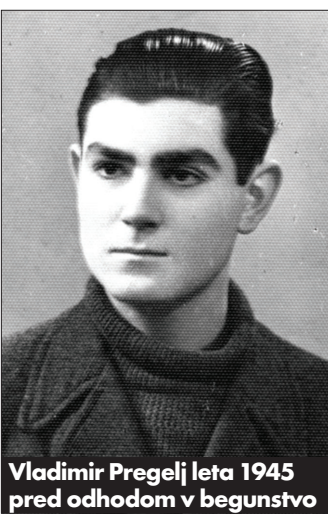
se mu je rodil v drugem zakonu z Marjano Varl iz Kamne Gorice. Domačija v Vipavi, kjer se je rodil stari oče Vladimirja Preglja, je še danes živa. Vipavci jo pozna-

mo z domačim imenom "pri Felcovih". Hiša stoji v ulici Pod gradom št. 5. Oče Rudolf je obiskoval Vipavo v času svojega študija na Dunaju ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja, pozneje pa z mladim Vladimirjem v času počitnic pred 2. svetovno vojno. Sam Vladimir je ohranil stike z vipavskimi sorodniki Pregliji. Ob njegovi smrti je dr. Miro Cerar, minister za zunanje zadeve Republike Slovenije, na svoji spletni strani, dne 5. maja 2019, zapisal: "V ZDA je umrl Vladimir Pregelj, razumnik in velik Slovenec, ki je delal v knjižnici Kongresa in v času osamosvajanja pomagal odpirati vrata kongresnikov slovenskim diplomatom. Letos sva se srečala na sprejemu ob kulturnem prazniku v Washingtonu. Družini izrekam iskreno sožalje".

Vladimir se je rodil v Sloveniji, odšel v širni svet, se v Sloveniji poročil, z družino redno prihajal na počitnice in se za vedno zopet vrnil v rodno slovensko zemljo, ki jo je ves čas nosil v srcu. Pokopan bo v Ljubljani v četrtek, 19. septembra 2019, ob 12. uri na pokopališču Plečnikove žale v družinskem grobu. Na dan pogreba bo žara pokojnega od 7. ure dalje v vežici sv. Nikolaja.

V Vipavi se bo zanj darovala sveta maša v cerkvi sv. Štefana, in sicer v ponedeljek, 23. septembra 2019, ob 19. uri.

Magda Rodman

Vladimir Pregelj leta 1945 pred odhodom v begunstvo

Vladimir Pregelj (prvi z desne) s sošolci leta 1953 ob podelitvi diplome na kolidžu St. Joseph (Indiana)

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (49)

Na Goriškem so verniki vedno predano častili Mater Božjo. Radi so romali v njej posvečena sve-

tišča, na Barbano, Sveto Goro, Svete Višarje, Staro Goro nad Čedadom, na Kostonjčevico, Mirenski Grad in Preval, k Sveti Mariji Kraljici narodov, še posebno ob velikih marijanskih praznikih. V te kraje so se zatekali z molitvijo, priprošnjami, Materi Božji podarjali ex voto, predmete, zlato, dragocene prtičke v zahvalo za prejeto milost. V preteklosti so se na romanje odpravljali v skupinah, z vozovi na konjsko ali volovsko vprego, na katerih so bile hrana, pijača, odeje in vse, kar je bilo nujno potrebno za preživetje nekaj dni zdoma. Med potjo so navadno molili in peli Mariji posvečene pesmi. V primeru, da so na sveti kraj prispeli pod noč, so romarji prespali na cerkvenih klopi ali največkrat pod sinjim nebom, saj so romanja navadno potekala med toplejšimi meseci v letu. Ime Preval izhaja iz slovenske besede "prehod" - prehod v geografskem, zgodovinskem in jezikovnem smislu, saj je bil ta prostor, kjer stoji cerkva, od nekdanjega različnih narodov, ki živijo na tem ozemlju. Zgodovinski viri pričajo, da je na tem mestu stalo svetišče že v zgodnjem srednjem veku. V stoletjih je bilo večkrat zapuščeno in nato obnovljeno, še posebno po drugi svetovni vojni; ponovni prerod je doživelo predvsem po obisku papeža Janeza Pavla II. v Gorici, leta 1992. Tedaj se je sveti oče v prostorih goriške nadškofije poklonil prevalskemu kipu Marije in Jezusa, blagoslovil temeljni kamen in svetišču dal naziv Svete Marije Kraljice narodov. Leta 1995 je papež v Vatikanu, na Trgu svetega Petra, osebno blagoslovil zlati kroni za Marijin kip, ki sta nastali iz zlata, ki so ga verniki darovali Materi Božji. V ta kraj so se naši predniki množično odpravljali še posebno ob 15. avgustu, prazniku Marijinega vnebovzeta. Ljudje so prihajali iz bližnjih vasi - Moša, Krmína, s Koprivnega, iz Brd, a tudi s Krasa in celo iz tržaških vasi. Najprej so se zbrali pri slovesni maši, ki je potekala v italijanščini, slovenščini in z drobci fur-lanščine in med katero je pel zbor, nato so se udeležili procesije. Množica se je vsakokrat zelo urejeno postavila v vrsto za procesijo, med katero so v belem oblečene deklice nosile košarice z naravnim in papirnatim cvetjem

ter blazinice, na katerih so bili pritrjeni zlati predmeti, nakit, ki so ga verniki darovali Mariji. Tudi Marijin kip je bil nekoč okrašen z dragocenimi ex voto, tako da se je med procesijo povsem čudežno lesketal v soncu. Prijazna gospa, ki mi je pristrčno zaupala svoje spomine na romanja, mi je povedala, kako so verniki nestrpno pričakovali ta dan, pripravljali so se, izbirali najlepša praznična oblačila. Pripovedovala mi je, kako je med romanjem k Mariji na Preval zelo dosti molila in prosila, da bi jo Božja Mati blagoslovila in obdarila z otrokom: ker je zanosila in srečno rodila tri zdrave otroke, ji je v dar nesla svojo zlato krstno verižico. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja so začeli med procesijo Marijin kip prevažati na kmečkem vozu, priložnostno okrašenem z blagom in belim cvetjem - nageljni in lilijami, na katerem so se dele triletno deklice z modrimi ali rožnatimi tunikami in šopki cvetja v rokah. Verskim obredom je na Veliki šmaren sledilo druženje oz. velik praznik, pri katerem so sodelovali vsi romarji, ki so se razpršili po poljih ob cerkvi in se okrepčevali pri stojnicah. Na lesenih

mizah pod drevjem so svoje jedi in pijačo ponujali gostinci iz Moša in Brd, tudi prodajalci lubenic so bili prisotni in obrtniki, ki so otrokom ponujali zvončke in piščalke iz gline. Gospa se spominja, da so mladi fantje svojim zaročenkam radi kupovali sladke kolače. Ti so bili zelo všeč tudi tistim vernikom, ki so se včasih pritoževali, da je veselje za ljudski praznik večje od zanimanja za verski pomen romanja - verjetno so si tudi oni privoščili marsikateri kolač, še posebno pa "pevarins" ali poprnjake, okusne piškote podolgovate oblike iz mandljev in z dodatkom popra. Te preproste, dišeče piškote rjavkaste barve so gostinci ponujali ob kozarcu žlahtne kapljice, navadno so jih shranjevali v veliki stekleni vazi na točilni mizi v gostilni, na Prevalu pa so jih s podjetniško iznajdljivostjo vsako leto za ta praznik prodajali na svojih stojnicah v upanju, da bi romarjem spodbujali tek in žejo.

"PEVARINS"**Sestavine:**

250 g moke, 125 g mletih mandljev, 50 g sladkorja, 50 g medu, 80 g masla, 1 majhno jajce, pol žličke cimeta, 1 četrta žličke muškata oreška, 1 četrta žličke mletega popra (po okusu tudi pol žličke), 1 žlička pecilnega praška, ščepec soli.

Priprava:

Maslo, sladkor in jajce penasto umešamo, nato dodamo moko in med. V homogeno maso dodamo še preostale sestavine in zmesimo krhko testo, ki mora v hladilniku počivati vsaj 2 uri. Testo razvaljamo ne preveč na tanko in s koleščkom oblikujemo podolgovate piškote. Pečemo na 175 - 180 stopinj Celzija približno 10 minut.

KANAL OB SOČI Gledališče na Kontradi 2019

Prijetni večeri v družbi modrice Talije

Med mnoge kulturne, pa tudi športne oz. pohodniške dogodke, ki jih v poletnem času prireja Občina Kanal za poživitev tega slikovitega kraja, ki se dviga nad skalnatima bregovima "bistre hčere planin", spada tudi vrsta gledaliških predstav z naslovom *Gledališče na Kontradi*. Predstave si sledijo prav na tem sugestivnem kanal-skem trgu. Letos je bila prva v petek, 23. avgusta. Gledalce so zabavali igralci dramske skupine KD Grgar, ki so prikazali komedijo *Kaj je videl Batler* v režiji Radoša Bolčine. V njej igra tudi Robert Cotič, član Tik Tak teatra iz Gorice. V soboto, 24. avgusta, je bila na vrsti - tokrat v dvorani zaradi oblačkov, ki niso obetali mirnega poteka igre

- farsa *Govorice*, ki jo je uprizorila dramska skupina Belansko KD Bohinjska Bela. Delo je izšlo izpod peresa znanega ameriškega dramatika Neila Simona (1927-2018), v slovenščino ga je prevedla Tina Mahkota. Igralce je režijsko vodila Bernarda Gašperčič. "Kralj ameriške komedije" Neil Simon je tudi avtor dela *Bosa v parku*, ki ga je v nedeljo, 25. avgusta, zelo številnemu občinstvu (bilo je več kot dvesto gledalcev!) ponudil v ogled dramski odsek PD Štandrež, priljubljeni, večkratni gost *Gledališča na Kontradi*. Ko-

medija o odnosih med komaj poročenim, noro zaljubljenim mladim parom s popolnoma različnimi značajema je zaživela v režiji upokojenega igralca Janeza Starine, ki nam je med drugim kot član novogoriškega gledališča podaril res nepozabno, pretanjeno interpretacijo lika gospoda Smi-

mejskem festivalu amaterskih dramskih skupin prejela tretjo nagrado v kategoriji odraslih skupin. *Gledališče na Kontradi* bo v petek, 30. avgusta, imelo v gosteh dramsko skupino Kulturno turističnega društva Jarja Bilje. Igralci bodo uprizorili zelo trpko komedijo *Nona* Roberta Cosse v režiji Anne

Facchini. Sobota, 3. avgusta, bo tudi komedijsko obarvana: Gledališka skupina KD Domovina iz Ospa bo uprizorila delo *Ljubezen na predzadnji pogled*, ki ga je po Miru Gavranu priredila in zrežirala Edita Frančeskin. Farsično predstavo o vdovi Nineti, ki si po desetletnem žalovanju in po nekaj čudnih sanjah želi imeti spet ob sebi možkega, ob snubcih pa doživi marsikaj,

so si ogledali tudi abonenti Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin *Štandrež 2018* v štandreški župnijski dvorani Anton Gregorčič.

Letošnji večeri *Gledališča na Kontradi* se bodo končali v nedeljo, 1. septembra, ob 20. uri. Domače Gledališko društvo Kontrada Kanal bo odigralo *Scapinove zvijače*, ki so bile premierno uprizorjene v letošnjem marcu; pod režijo predstave se podpisuje Peter Harl, član igralskega ansambla SNG Nova Gorica.

IK

Božidar Tabaj, Matej Klanjšček, Mojca Dolinšek in Polonca Cijan (foto M. Brajnik)

tha v legendarni postavitvi lonescove absurde komedije *Plešasta pevka* v enkratni, izredno domiselni režiji Vita Tauferja. S svojimi odlično opisanimi komedijskimi liki so igralci Mojca Dolinšek, Polonca Cijan, Matej Klanjšček, Božidar Tabaj in Egon Cijan gledalcem prijetno popestrili jasen avgustovski večer. Ob koncu so bili seveda deležni pristrčnega ploskanja ob ritmu glasbe Mirka Vukšanovića, ki je zložil za predstavo posrečene glasbene intermezze. Štandreška uprizoritev komedije *Bosa v parku* je na trinajstem Za-

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (256)

100 dni teka - 2019 (1)

Kot vsako leto, sem tudi letos tekla 100 dni zaporedoma, od 1. 5. 2019 do 8. 8. 2019, neprekinjeno vsak dan po 20 minut. Letos se mi je pridružilo veliko navdušencev. Same ženske, ki želijo nekaj storiti zase in za svoje zdravje. Športna aktivnost, če jo izvajamo redno vsak dan, nam spremeni življenje, uredi prebavo, menstruacijo, spanje. Je najboljši antidepresiv, kar jih človek pozna, preprečuje osteoporozo, bolezni srca in ožilja in zmanjša možnost, da zbolimo za diabetesom. Redna športna dejavnost pomaga telesu, da deluje s polno paro, nas pomladi, pomladi naše telo in naše organe. Celo telo je bolj čvrsto, ne samo stegna in zadnjica, ampak tudi pljuča, žile in kosti. Z leti vsi naši organi izgubljajo prožnost, bodisi kosti ali tkiva in mišice bodisi pljuča. Z redno telesno vadbo upočasnimo proces staranja; uravna pa se tudi hormonsko stanje telesa.

Kot sem že dejala, je letos teklo z mano veliko žensk iz cele Slovenije in zamejstva. 100 dni teka je težka preizkušnja, saj smo tekle tudi v dežju, vetru in mrazu, ponoči, zgodaj zjutraj, z menstruacijo, bolečinami. V stotih dneh teka je normalno, da nastopi kriza, a, kdor je prišel do konca, je dokazal, da se da,

če je volja. 20 minut na dan za tek si lahko vsak odtrže od svojega časa. To je trenutek, ko si sam s seboj, to je čas, ki ga nameniš sebi, svojemu zdravju in svojemu telesu. Vsak dan si obuješ športne copate, oblečeš opremo, stopiš skozi vrata in tečeš. Preprosto!?

Tek je začelo 100 oseb, končalo pa 20.

Ni lahko, vendar se splača. Nekaterke ženske so

v treh mesecih shujšale med 5 in 12 kg, uredile so si spanec, menstruacijo. Vsaka je pa rekla isto: imam več energije! Lažje obvladujem stres. Nekaj izjav udeleženk: Maja, 50 let: shujšala je 8 kg, tekla je 100 dni, vsak dan 20 minut.

"Pravijo, da

sem veliko bolj umirjena in da me ne spravi vsaka stvar iz tira".

Janja, 44 let: shujšala je 4 kg, tekla 100 dni, vsak dan od 20 do 25 minut.

"Družinski člani so navdušeni nad mojo vztrajnostjo, partner me je pohvalil, da sem lepo preoblikovala noge. Še enkrat hvala za spodbudo in motivacijo. Vsakodnevno objavljanje časa teka je zelo dobra motivacija za vse začetnike. Pred tem sem občasno tekla, vendar nikoli nisem tako dolgo vztrajala. Vsak lahko vzame 20 minut na dan časa zase".

/ dalje
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi in inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 27. avgusta 2019, ob 13. uri

O prelepem, a žalostnem koticu Benečije Film o Idrski dolini

Dolina, v kateri živim, dolina Idrije ali Idrska dolina, je ena najlepših dolin, kar jih poznam. Veter Mediterana še riše nežne obrise vinogradov tam, kjer se šele začneja. Daleč proč, v obsevu Kolovrata, pa je divja, skalnata in pristna, kot je pristno samo srce Benečije. Gozda in divjadi je veliko, ljudi skoraj ni več, tam, na strmih pobočjih, ujetih med reko in nebo. Tisti, ki so ostali, pa so taki, kot jih opisuje Cankar, ko govori o vseh nas Slovincih. Njih jezik je pesem, srce se jim odpre ob zvokih harmonike, živijo ujeti v strmino in zagozdeni v samoto. In še vedno govorijo naš jezik.

Ena prvih beneških vasi na desnem bregu Idrije je Obuorča, Oborza v italijanščini. Ljudi je tu še vedno precej, prišli so z vseh vetrov, najmanj je domačinov ... A vendar je v Obuorči še slišati našo besedo. Zadnjič sem se zapeljala tja, ker so me povabili na večdnevno druženje ob Velikem šmarnu. Harmonike seveda, ramonike, ki jim je nekoliko zagodlo vreme, pa film, *Vrnili se bom ob Božiču..... Ritornero' per Natale* v italijanskem izvirniku.

Kljub temu da sem film pred leti že videla, menda je bilo prvo leto, ko sem se preselila v Benečijo, sem odločila, da si ga še enkrat ogledam. In sem se zato pripeljala v vasico, ki je bila nekdanj zame le ena izmed tolikih, počasi pa mi postaja domača. Počasi, ker sem, kljub vsemu, nekoliko plahe narave in ker so Benečani ljudje, ki ti ne zaupajo ob prvem srečanju. Nasprotno, celo leta minejo, preden "pogruntajo", ali si sploh vreden njihovega prijateljstva. In to je lastnost, ki jo pri njih najbolj cenim. Tokrat sem se seveda v Obuorčo pripeljala prezgodaj,

ko sem parkirala, pa sem preseščeno zaslišala svoje ime. Toplina, ki jo začutiš, ko zaslužiš, da nisi več popoln tujec.

Z dekletom, ki je glavna med organizatorji, greva do društva, kjer bodo predvajali film. Spotoma opazim, da na vaški oglašni deski že visi letak, ki sem ga nameravala izobesiti. Kdo pa je izobesil letak o koncertu v Prapotnem, vprašam. Veronica pravi, da ne ve. Opazim, da je letak tako skrbno prilepljen, da ga noben veter ali neurje ne moreta odtrgati. Nekdo ga je dobil - morda sem mu ga dala ravno jaz na Rožinci -, ga spravil v žep in ga izobesil tu. Moj slovenski letak o koncertu zbora Ipavska.

Na projekcijo čakajo še drugi vaščani, prinesemo še nekaj klopi, ker se nam zazdi, da jih bo premalo. In res so kmalu vsi sedeži polni. Ob računalniku pred malim platnom sedi avtor filma, Paolo Rojatti. Priletni možakar, ki je film snemal skupaj z ljudmi iz Benečije tri leta, nam prizna, da je ob vsaki projekciji ganjen. Tudi sama vem, da sem se rade volje odzvala povabilu in prišla, da si film ogledam že drugič.

Počasi ugasnejo luči, na platnu se začne pripoved o izseljenstvu in revščini. Pred leti je bila to samo pripoved o Benečiji, zdaj v filmu spoznavam kraje, po katerih sem sama hodila. Večina prizorov je posnetih v Obuorči, vasi nedaleč od mojega doma. Najprej je bilo to zame samo ime na cestnem kašipotu, pozneje, nekega zimskega dne, sem se v Obuorčo napotila peš. In ugotovila sem, da je vas lepa, lična in urejena. Čez leto ali dve sem po zaslugi prijatelja nekako prišla v stik z vaščani. Lani je bilo pravzaprav, ko smo se odločili, da povabimo na naša pobočja pevce iz Rečanske doli-

ne. S petjem so spremljali mašo v Obuorči. Po maši so zaigrale harmonike, ramonike, kot jim pravijo tu, in nekako se je počasi začel taliti led med mano, ki sem še vedno tujec, in domačini. Počasi, kajti Benečani težko zaupajo tistim, ki so sem prišli in niso del njihovega vsakdana.

Zdaj v Obuorčo prihajam že kar pogostokrat, nekatere domačine imam za prijatelje na socialnem omrežju, da me lahko povabijo, ko imajo kakšno prireditve. Letos sem prvič pustovala z njimi. Pravzaprav sem prvič pustovala na vasi. Vem, da boste nekateri rekli, da pusta ne marate. Saj ga tudi jaz ne maram. A pust na vasi je nekaj čisto drugega. To, da se zbereš zjutraj in greš od hiše do hiše, od vasi do vasi, od začetka do konca naše prelepe, divje Idrske doline, je nekaj, kar postane del tebe. Ko se maske zberejo, je še jutro, je še rosa, je še mraz. Potem se počasi ogreje. Dan, vzdušje, glasba Hodili smo pozno v noč, peli, jedli, pili. Ampak to ni bilo najpomembnejše. Najpomembnejše je bilo, da smo se zbrali, da smo pregnali tišino in odtujenost iz te naše nesrečne doline. Da smo zapeli. Najprej plaho in negotovo, nato vedno glasneje. In da sem postala del

tega, del petja, del dolgega spreveda, del te doline, teh vasi, teh trdoživih ljudi, ki dolga leta kljubujejo samoti, odtujenosti, pritiskom, potujčevanju. A še vedno znajo zapeti. Naše slovenske pesmi.

Zdaj te ljudi gledam na filmskem platnu. Oni so, moji znanci, skoraj že prijatelji, s katerimi se srečujem na srečanjih,

na vaških praznikih. In tam v Britofu, v gostilni, ki nam pomeni stičišče in smo vsi tam doma, pa čeprav je na slovenski strani meje. Film, ki sem ga že gledala, ko še nisem vedela, kako težko je preživeti v Idrski dolini, zdaj gledam z drugačnimi očmi. Poti, steze, strmine sem že prehodila, spoznala. Zdaj so že del mojega vsakdana. In skupaj z domačini se smejem, ko se na platnu pojavi Bruno iz Bordonov s svojim kavbojskim klobukom in prikritim nasmeškom. Skupaj z ženo sta imela gostilno, gostilnico, ki je sicer zdaj že zaprta, a za prijatelje vedno odprta. Pa Sergio. V filmu ne igra ravno poštene vloge, a jaz se ga spominim na vaškem prazniku, v vasi, kjer zdaj živim, kako z mojim prijateljem Igom poje solo ob harmoniki. Pa Charlie. Charlie ni domačin. V to, od vsega odtrga-

no dolino je zašel kot vojak, kot obmejna straža. In se je zaljubil v domačinko. In v dolino. In v jezik, ki mu je bil sicer tuj, a si je našel prostor v njegovi dobroščni duši. Domačini se smejejo, kažejo na hiše, na polja, na znane obraze. Počasi spoznam, da so se v mali vaški dvorani zbrali predvsem nastopajoči in tisti, ki so pri filmu sodelovali. Tri leta so delali, čisto zastoj. Nikoli prej niso nastopali kot igralci. A vloga jim je bila pisana na kožo. Zaradi življenja v tej dolini, zaradi revščine, zaradi samote. Vloga o izseljenstvu, o odhajanju in o vrnitvi. Benečani se namreč vračajo. Leto za letom. Vse življenje. Vedno. Če jim je le mogoče.

Film se počasi zavrti, občinstvo ga spremlja z živahnimi pripombami. Gledam obraze, ki so na platnu tako resnični in v resnici tako podobni junakom iz zgodbe. Zdaj je to nekako tudi moja zgodba. Zgodba moje doline. Idrske doline. Najlepše doline, če mene vprašate. In najbolj žalostne.

Suzi Pertot

ZCPZ TRST / PEVSKI SEMINAR 2019 – Radenci

Ko se seminar izteče, vsako leto mi kdo reče: "Kar prepiši poročilo, kaj se lani je zgodilo!" (Češ da seminar vsak iz leta v leto je enak.) Ni tako! Takoj dokažem, da ni res in da ne lažem!

Že **kraj**, izbran vsakokrat, dogajanju da svoj pečat. V Radence že dosti let – pravijo, da kar deset - na pevske vaje nismo šli. Zato vse novo se nam zdi. Je vse bilo takrat visoko, veliko, dolgo in široko? Jedilnica se stadion zdi s prostori za petsto ljudi! Od naše mize do dobrot bifeja je res dolga pot! Sproti prebaviš, kar si vzel, in boš z lahkoto spet začel. Prav nazadnje za plačilo, da se je toliko hodilo, brez sramu si naložiš slaščice vse, kar jih dobiš!

Pustimo prostor in jedi! Poglejmo važnejše stvari! Najprej **posebnosti** sezone. Še Berta, ki nikdar ne klone, je najbrž "fiksala" v duši, ker se ji stalno nekaj ruši. Vsak drugi, ki se letos vpiše, gotovo kmalu se izbriše: če prvi zlomi si kosti, je drugi v bolnici, tretji zbolji. Smo postali del grozljivke ali morda detektivke?! Zgleda, da smo kakor tisti Indijanci iz Agate Christie!

Nazadnje pevcev nekam malo na seznamu nas je ostalo. Na srečo dvignila moralo **skupina fantov** je vsaj malo. Iz Devina, Nabrežine prinesli nekaj so svežine. Ker smo jih zelo cenili, so dvojne lekcije dobili. Aleš Marčič, Ferlan Mirko sta vodila tako dirko skozi note in napeve in še tehnične zadeve, da smo jih občudovali, kako junaško so zdržali. Posebej vadit so hodili, z nami le jedli so in pili. A zadnji dan so nam zapeli! Že tega smo bili veseli. Spet drug prostor – ure iste – Klančič vadi **organiste**. Pravzaprav sta samo dva, a kvaliteta se pozna! Borut je še fantek bil, ko h kraljici je glasbil sedel, nanje igral, se trudil

in se v orgle je zaljubil. Menda je Vera pristopila k orglam, ker bila je sila. Da bi praznoto napolnila, tik-tak se orglat je naučila. Zdaj pod Klančičevo roko oba že letata visoko.

Končno **do jedra** smo prispeli. Katerega? Kako smo peli in sploh kako smo preživeli ta teden, ko smo vaje imeli mi, prava duša seminarja, mi, ki stalno brez denarja, brez pohval in brez premora v cerkvah pojemo dol s kora. Odgovor kratek je in jasen: "Za nas ta teden bil je krasen"! Zakaj se vsem tako nam zdi, ni treba, da bi ugrabili. To ni zasluga le vremena in ne velikega bazena, ne klime in ne lepih sob, ne kar dobili smo pod zob. Komu torej se pripíše? Lavrenčiču! (tako se piše naš dirigent; in kdor ne ve, mu Hilarij je ime.) Kaj pri njem nam vsem je všeč? To, da ne zahteva več, kakor to, kar lahko damo in izboljšati še znamo. Do pevcev, vodstva je spoštljiv, zna biti v vsem prilagodljiv. Ko mu Alenka in odbor pripravili so pesmi izbor, mirno je sprejel predloge in koj lotil se naloge. "Res je mapa kar debela, a ne zahteva dosti dela. Izbrane pesmi vsi poznajo, lahko opraviš z eno vajo". Tako vrhovi so trdili. Ko pevci mape smo dobili, pa v grozi smo oči zavili. "Gospod, usmili se"! se sliši stok... in mape so nam padle iz rok. "Še boljše, če jih niste znali", Hilarij malo se pošali. On že dobro nas pozna. Ve, kaj ne gre in kaj se da.

Pred petjem se je treba ogreti, a obzirno s tem začeti, ker "televaditi" pač z leti pomeni: malo vrat vrteti,

dobro dihati se učiti, a hujše vaje opustiti, da se hrbet ne blokira. Hilarij ne filozofira in z nogami je na tleh. Pove nam kaj, kar vzbuja smeh, da malo nas razbremeni, ko se iz glav nam že kadi.

Le nekaj jasnih ima zahtev: da zbor bo točno, ubrano pel,

skupaj končal, skupaj začel. Večkrat se je pozabilo, da pesem nosi sporočilo. Da besed se ne potvarja, se razločno izgovarja, tudi s pravo intenziteto, da ni kot lajna vse zapeto. A da slovesno zazveni, včasih zbor preveč kriči. Hilarija to skoraj zlomi: "Ste fanfare, ne tromboni"! Kar je "piano", naj bo piano, čisto, jasno šepetano, kakor spovedniku v niši, ko nočeš, da kdo drug te sliši. Le da ne uide "nota grega"! Takrat Hilarij se ne krega. Iz obupa vse prekine, da jezo skrrije, raje izgine. Kar zadeva pa ostalo, vse se popraviti bo dalo! Iz krave vol ne bo nastal... Le da bi ton ves čas ostal!

Resnost, točnost pa zahteva. Ko slučajno neka reva par minutk je zamudila, smo deležni opozorila: "Kdor prihodnjič to stori, en deci plača vsem"! In mi smo ta predlog odobrili z mislijo, da bomo pili. Ne da bomo vsi pijani!!! Samo malce razigrani. A naslednjič, ko začnemo, spet en prazen stol uzremo. Že soprani pet' začnejo, ko se vrata tiho odprejo. Takoj je konec resnih vaj, ker vsi ozrejo se nazaj, kjer sestra Angelca se pojavi, nedolžno, angelsko pozdravi. Prav njej bi kazni naložili?! Na njen račun pač nismo pili... Prijazna je, nam pravi vice! (bolj za nebesa kot za vice...) s smehom pa trebuh poskakuje, in sape spuščanje urejuje.

Smeh in resnost v pravi dozi sta nam pomagala vseskozi, za dosego rezultata - čeprav zasedba ni bogata. Hilarij, lepa hvala ti! Zdaj vemo: nismo za v smeti!

Lučka Susič

Domači uspešni športniki

Motokrosist Tim Gajser spet na svetovnem prestolu

Tokrat izjemoma o pri nas manj poznani športni panogi, ki pa je slovenske barve v avgustu nagradila z izjemnim uspehom. Motokrosist Tim Gajser je drugič postal svetovni prvak v elitnem razredu MXGP, kar je zanj drugi naslov po letu 2016. Še ne 23-letni športnik se je nove lovorike veselil v nedeljo, 18. avgusta, po Veliki nagradi Italije v Imoli, ko je zbral dovolj točk za neulovljivo prednost pred nasledovalci pred zadnjimi tremi dirkami sezone. Letos tekmuje Gajser izjemno konstantno, tako da je vseskozi večal vodstvo pred konkurenti. Na kar štirinajstih od dosedanjih petnajstih dirk v sezoni si je v vsaj eni vožnji (tekmo sestavljata dve) privozil stopničke. Pot do končnega uspeha je postala položnejša tudi po odstopu s tekmovalca poškodovanega veterana Tonija Cairolija, 34-letnega italijanskega super zvezdnika tega športa, ki je v kraljevskem razredu motokrosa osvojil kar devet svetovnih naslovov, šest zapo-

med drugimi (zlasti številnimi Slovenci ob dirkališču!) zaplo-

skal tudi znani dirkač MotoGP Andrea Dovizioso. Mladi motokrosist, doma iz Slovenske Bistrice, je na veliki sceni nase prvič opozoril v sezoni 2015, nato pa pri komaj 19 letih postal svetovni prvak v skupnem seštevku, potem ko je že prvo dirko v karieri v elitnem razredu v Katarju ... dobil. V naslednjih dveh sezonah je imel veliko težav, vrstili so se padci in slabše uvrstitve, letos pa si je spet vzel, kar mu pripada. Nanizal je sedem zmag, skupno jih je nato (doslej) zbral dvanajst, tako da že kar nekaj časa ni bilo dvoma o prvaku. Ne smemo pozabiti, da je bil Tim Gajser enkrat svetovni prvak že tudi v nižji kategoriji MX2 v že omenjeni sezoni 2015, pred poletom med najboljšje motokrosiste. Atraktivna panoga, ki združuje vratolomne skoke in vrtoglave hitrosti po zelo težavni peščeni podlagi, zahteva izjemno pripravljenost, spretnost, samozavest in najbrž tudi kanček norosti. Tim Gajser pa je v njej zdaj res največji svetovni virtuoz.

HC

POGOVOR Gianni Rijavec

“Moj novi glasbeni stil je moja popolnoma nova glasbena pot!”

Glasbenika Giannija Rijavca poznamo že vrsto let, nekateri smo ga spoznali že v začetku osemdesetih let minulega stoletja, ko je bil med ustanovitelji ansambla Big Ben, s katerim je kmalu zaslovel najprej s pesmijo *Lep pozdrav, ciao Mateja*, kateri je sledila še vrsta uspešnic. Bili so drugi časi. Tistim, ki se nam malo toži po njih, je gotovo lepa novica najava koncerta, ki ga bo Gianni Rijavec imel na Gradu Kromberk v soboto, 31. avgusta letos zvečer, dali so mu pa naslov *Gala romantični koncert*. Izvedli ga bodo glasbeniki Godalnega kvarteta in seveda Gianni Rijavec.

Kako ste se odločili za ta koncert in kaj boste na njem predstavili?

Že dolgo časa se pogovarjam o mojem samostojnem koncertu na Goriškem. Povedati moram, da vsa ta leta, torej leta, odkar sem na sceni, še nisem imel na Goriškem svojega “pravega” koncerta. Ko rečem pravega, imam v mislih samostojni koncert, brez gostov, torej solistični koncert v pravem pomenu besede. Očitno je zdaj dozorelo, prišlo je do tistega pravega trenutka, ko lahko imam svoj koncert. Malo pa drži tudi znameniti rek “Nemo propheta in patria” - nihče ni prerok v domovini, doma ni nihče cenjen, boljše je tisto, kar prihaja od drugod. Žal je prav tako. No, priznati moram, da se je sedanja oblast na Goriškem končno spomnila tudi name. Moj novi glasbeni stil Gianni Rijavec in godalni kvartet, ki ga bom predstavil na koncertu na Gradu Kromberk, je moja popolnoma nova glasbena pot. To sem zdaj jaz, to najbolj čutim. Morda se zdi nekoliko čudno, pa vendar, zdaj sem se našel. Glasba, ki jo zdaj ustvarjam, je tisto, kar že od nekdanj nosim v sebi. Na oder sem po vseh teh letih postavil klavir, svoj osnovni instrument, zaradi katerega sem hodil v glasbeno šolo.

Ideja se mi je še dodatno porodila, ko sem bil na turneji v Argentini, kjer sem nastopal sam s klavirjem. Bil sem sam na odru s klavirjem, pred menoj velika množica ljudi ... Rekel sem si: “To je prava stvar, to sem jaz”. Po vrnitvi s turnee sem klavirju dodal še godalni kvartet in nastal je pop-simfo. Združil sem pop in simfonično glasbo. Ostajam zvest melodiji, zapomljivemu refrenu. Želim, da ljudje pesmi pojejo, da si zapomnijo refren. Tega danes v sodobnem slovenskem popu manjka in zaradi tega smo ostali brez uspešnic-hitov. Na koncertu bom tako predstavil svoj novi glasbeni pop-simfo stil-melodiozni slovenski pop. Lepo bo, želim si romantike, želim ljudem dati romantiko, ki je v današnjem ponorelem tempu-času primanjkuje. Koncert bo torej lep, romantičen, poseben ... snemal se bo za nacionalno televizijo TVSLO.

Čeprav si predstavljamo, da boste na koncertu izvajali predvsem zadnje skladbe, boste najbrž prepevali tudi pesmi, po katerih vas najbolj poznamo?

Na koncertu bodo izključno nove pesmi, ker je to zdaj nekaj drugega, je nov stil, sem drugi jaz, nisem več tisti Gianni iz časov Mateje, Špele... in pesmi, ki sem jih takrat ustvarjal, ne gredo v kontekst. To ne pomeni, da so pesmi iz preteklosti manjvredne, nasprotno, so enkratne, nepozabne, ampak sodijo v neki drug čas. Zdaj čutim drugače, v sebi nosim nekaj drugega in želim, da ljudje to slišijo, vidijo. Koncert Gianni Rijavec in godalni kvartet je spektakel, je kaj slišati in videti. Postavljam nekaj novega, to sodi v današnji čas... in Grad Kromberk je odličn ambient..., kot da bi ga gradilci zame (hehehe...)

Že vrsto let ste na slovenski pevski sceni, pop sceni, če smem tako reči. Povejte nam, kako se je spremenila?

O slovenski pop sceni lahko govorimo od nastanka Slovenije kot

samostojne države dalje. Prej smo bili del jugoslovanske pop scene, na katero pa nismo imeli kaj preveč vpliva. Bili smo “zaprti” v svoj slovenski prostor. Očitno je ta močni vpliv pustil posledice. Ko je nastala Slovenija, smo do-

bili možnost, da se tudi v pop glasbi “postavimo na svoje noge”, pa se žal nismo. Nismo postavili svojega pop melosa, ki bi bil značilen za Slovenijo, prepoznaven tudi v svetu, žal. Govorim o klasičnem melodičnem popu, tistem, ki je pri ljudeh popularen. Vprašanje, ki ste mi ga postavili, je zelo kompleksno in zahteva pogljobljeno razpravo.

Zadnja leta po slovenskih radijskih postajah vrtijo vse mogoče, a zelo malo slovenske izvorne glasbe, je tako?

Tukaj lahko nadaljujem odgovor iz prejšnjega vprašanja. Predvaja se slovenska glasba, ker je z zakonom predpisano, koliko slovenske glasbe se mora predvajati. Vprašanje pa je, kakšna slovenska glasba se predvaja. Vsekakor ne kvaliteten melodičen slovenski pop, pa recimo temu sredinski pop. To je tista glasba, ki je pri ljudeh popularna, ki jo imajo ljudje

radi, to so hiti-uspešnice, ki ostanejo, ki jih ljudje nosijo s seboj, prepevajo. Po večini se predvaja neposlušljiv slovenski pop, ki nima značilne melodije, ki ljudem ne ostane v ušesih, in zato se pogosto reče, ljudje rečejo, da je slo-

venska glasba slaba. Zakaj je slaba? Zato, ker ljudem ne gre v ušesa. Zaradi tega smo v Sloveniji, odkar imamo svojo državo, ostali brez uspešnic-hitov, osiromašeni smo. Problem je torej v tem, da se ne predvaja raznolika glasba, predvsem ne tista, ki ima prepoznaven refren, ki bi si ga povprečen poslušalec (teh je več kot 80 %) lahko zapomnil.

Zakaj po vaše vrtijo toliko balkanske glasbe?

Odgovor je preprost in se deloma nadaljuje iz odgovora v prejšnjem vprašanju. Ker ljudje ne dobijo slovenskega melodičnega popa, se obrnejo drugam in glasba z Balkana ponuja melodijo. Zakaj pa glasba z Balkana in ne, recimo, iz Italije, Avstrije, Madžarske...? To je posledica našega “bivanja” v Jugoslaviji. Tako kot na drugih področjih je to pustilo posledice tudi v glasbi, kulturi, jeziku, načinu obnašanja... Radijske posta-

je, predvsem komercialne, obstoječe stanje izkoriščajo, predvajajo tisto, kar je ljudem všeč. Balkanski melos (hrvaški, srbski...) imajo ljudje preprosto v ušesih vedno bolj, ker komercialne radijske postaje to še pospešujejo. Tukaj bi morala odločilno vlogo odigrati nacionalni radio in nacionalna televizija, ki imata v osnovi poslanstvo ohranjati slovenstvo, tudi slovensko pop kulturo, ki je zelo pomembna, ker je to kultura, ki jo mladi najbolj absorbirajo. Dokazov, da je glasba z Balkana zlezla v Slovenijo ljudem pod kožo, je veliko. Naj navedem dva.

fren, značilno melodijo in zato so ostale. Kot sem že povedal, se danes tovrstna glasba ne predvaja na radijskih postajah. Če glasbenik napiše kakovostno pop glasbo z značilnim zapomljivim refrenom, se takšna pesem ne bo predvajala na radijskih postajah, predvsem ne na nacionalnem radiu. Zlata doba se torej lahko takoj povrne, potrebno je samo postaviti prave ljudi na odgovorna mesta.

Gianni Rijavec & Zuleika Morcut-Pesem Ljubezen je le ena! L'amore e' uno solo. To je bila dejansko prva pesem, ki sta jo pela slovenski pevec in italijanska pevka, lepa, melodična, po uradni predstavitvi v Ogleju pa je kar potihnilo vse skupaj, zakaj tako?

To je bila velika priložnost, ki bi jo Slovenija lahko izkoristila ali morala izkoristiti, pa ni bilo posluha, žal. Italija se je takrat odlično odzvala in FVG-turizem Friuli Venezia Giulia je v projekt vložil veliko denarja in časa. Italijani so želeli sodelovati. Slovenska stran je dobesečno ostala nema. Ne vem, zakaj, morda nisem “pravi človek”, nimam pravega “pedigreja”. Želel sem povezati Slovenijo in Italijo, podreti mejo, ki je v glavah še kako prisotna. Bila je ideja narediti velik spektakel, koncert na trgu Evropa, kjer bi sodelovali glasbeniki iz Italije in Slovenije. Pesem je želela postati himna prijateljstva, povezovalja... žal, smo morali projekt “ugasniti”.

Še vedno vztrajate, saj živite od glasbe, pa je to sploh na sedanji slovenski sceni mogoče?

Težko, zelo težko, zato je veliko ljudi klonilo. Dobesečno se uničujejo slovenski, predvsem pop glasbeniki in s tem slovenska pop glasba. V Sloveniji lahko živijo, in to odlično, glasbeniki iz nekdanjih jugoslovanskih republik. Jaz vztrajam in se ne dam, grem naprej in verjamem, da bo posvetila luč, mora. Imamo to pravico, imamo svojo državo, in to nam mora omogočiti.

Gotovo nam za sobotni koncert pripravljate kakšno presenečenje, nam lahko izdaste kakšno skrivnost?

Ne smem, ker potem to ne bo presenečenje. Vabljeni iskreno, vsi, pridite in lepo nam bo.

Hvala za pogovor!

Jurij Paljk

S 3. strani

Zaljubljena ...

To sem opazila, ko sem šla delat. Delala sem v centru, ki nudi pomoč otrokom tistih družin, ki so v socialni ali finančni stiski. Na to službo sem se pripravila na nekih glasbenih in likovnih delavnicah, a sem hitro došla, da situacija tam ni ravno rožnata, zato sem celoten program dela spremenila in sem na glasbeni in likovni podlagi učila abecedo, številke... prav osnovne stvari. Po izobrazbi nisem učiteljica, ampak v zamejstvu sem delovala v organizacijah, ki so mi omogočile delo z otroki: vodila sem zborček, bila sem voditeljica pri skavtih... tako da imam vsaj malo izkušenj. Na pomoč sem prosila tudi svoje prijateljice učiteljice, ki so mi svetovale kakšne “trike” in podobno. Zelo me je prevzelo dejstvo, da so razredi zelo številni. V vsakem je približno 70 otrok. Žalostno pa je, da nekateri pridejo do 6. razreda, ne da bi kdaj sploh napisali niti črke. Učitelji imajo tam posebne navade. Učijo jih po starih metodah, tako da so učne ure suhoparne in otroci začnejo razgrajati, tudi

ker jih je veliko v vsakem razredu in je težko obdržati koncentracijo pri vseh. To privede žal do tega, da začnejo učitelji fizično obračunavati z otroki, da bi pridobili vsaj malo avtoritete. To me je najbolj presunilo in mi je bilo težko sprejeti kaj takega. Tako težko, da nisem tega sprejela. Na začetku sem se temu upirala s tem, da sem skušala dopovedati tem učiteljem, da bi lahko ravnali drugače, da nasilje privede le do novega nasilja, a so mi vsakič odvrnili, da se ne smem vmešavati, da ne poznam njihovih navad, da jih ne bom nikoli razumela. Prepričana pa sem, da so otroci enaki po vsem svetu, ne glede na spol ali barvo kože. Ta zadeva me je tako prevzela, da sem se pozanimala in prebrala njihove zakone; v njih piše, da je fizično obračunavanje z otroki zakonsko prepovedano. Šla sem s temi papirji do učiteljev, a tudi to ni pomagalo. Dosegla sem le, da ni bilo nasilja v moji bližini, žal so mi nekateri otroci povedali, da jih učitelji še vedno tepejo, ko so daleč od mene. Dosegla sem tudi to, da sem dokazala ostalim učiteljem, da se lahko snov podaja tudi na zanimiv način, tako da otroci rade volje poslušajo in sodelujejo.

Čeprav nisem dosegla popolne ukinovitve fizičnih obračunavanj, mi je bilo pri srcu boljše, saj mi je vsaj delno uspelo nekaj spremeniti. Otroci so me začeli imenovati “bela učiteljica, ki ne tepe”, tega sem bila vesela. Preden sem odpoštovala domov, sem imela dolg razgovor z ravnateljico tiste šole; do potankosti sem ji vse povedala in rekla mi je, da bo raziskala vso zadevo. Trenutno sva še na vezi.

Kaj ti je najbolj manjkalo? Pralni stroj!

Kaj pa si odkrila, česar prej nisi poznala?

Kapulano. Kapulana je blago, ki ga uporabljajo ženske za vse. Vežejo si jo okoli pasu, ko delajo, v njej nosijo otroke, si jo zavijejo na glavo, sešijejo iz nje obleke. Tako je uporabna in lepa, da sem “svojim ženskam” doma kupila po eno. Tudi tebi.

Vsi, ki smo tvoji prijatelji tudi na Facebooku, vemo, da pišeš neke vrste dnevnik za vse, ki so “ostali doma”.

Ja, rubriko sem poimenovala “Vsim mojim doma”, četudi vem, da ni slovnično pravilno, a meni zveni bolj domače.

Prav v tej rubriki smo izvedeli, da si tudi v Maputu postala teta po izmišljenem kolenu. Kaj

pravzaprav to pomeni? (smeh) Ja, res je. V Maputu sem navezala kar nekaj zelo tesnih prijateljstev, kar je po mojem tudi prav, da se zgodi, ko si tako daleč od doma. V resnici je tako, vsaj po mojem mnenju: tesne prijateljske stike v navadnih situacijah stkeš v določenem daljšem obdobju, a v Afriki sem imela na razpolago manj časa in sem bila na neki način sama, tako da je to prijateljstvo nastalo kar samo. Spoznala sem soseda, ki je malo starejša od naju in je bila noseča. Zvečer sva skupaj klepetali o vseh mogočih stvareh, o vremenu, hrani, fantih. To dekle je samo, brez moža. V tistih krajih se to pogosto dogaja. Fant je imel drugo družino, h kateri se je vrnil, ko je izvedel, da je dekle zanosila. Ko se je rodila dojenčica, sem ji pomagala, kot bi bila njena sestra, in iz tega je nastalo ime teta po izmišljenem kolenu. Ko sem uspavala novorojenko, sem ji pela pesmico “En mali slonček...” in tako sem jo tudi preimenovala v “Moj mali slonček”.

Če se za trenutek vrnemo k tvoji rubriki, ki jo pišeš na Facebooku, si kdaj razmišljala, da bi pisala blog?

Veliko ljudi me je že to vprašalo, a

trenutno ne vidim potrebe po tem. Začela sem pisati nekako po naključju... nekega dne sem pač začutila to potrebo in besede so kar same prihajale na dan. Moji zapisi niso zelo dolgi, so pa avtentični. Dobila pa sem zelo dober odziv svojih rednih bralcev, če jih sploh lahko tako poimenujem. Pišem o zelo konkretnih zadevah, saj živimo v obdobju perfektnih “selfičev”, ki na neki način prekrivajo resnično življenje, ki včasih sploh ni “perfektno”: vsi imamo mobilne, vsi se lahko spotaknejo... ne vidim smisla prekrivanja tega. Raje neki “nesrečen” dogodek spremenim v lepo, mogoče tudi smešno zgodbo... in smešna je zato, ker se vsakdo lahko najde v teh zgodbah. Ko pišem, se svet okoli mene ustavi. Matej se mi smeje, ker, ko pišem, pozabim na večerjo, na likanje ali pranje. Trenutno res ne čutim potrebe po pisanju bloga, saj je dovolj, da zapis objavim na Facebooku, čeprav so mi rekli, da je to socialno omrežje za stare in je zdaj bolj popularen Instagram... mene ne zanima, očitno nisem več tako mlada tudi jaz.

No, jaz se s tem ne strinjam, saj sva rojeni istega leta, op. p. (smeh oz. pravo krohotanje prijateljic) -

Še zadnje vprašanje: kaj pa zdaj? Vrnila si se iz Maputa, kaj te zdaj čaka v življenju?

Zdaj bom preživela še nekaj dni v družinskem krogu in s prijatelji, nato pa se bom vrnila v Berlin, kjer je trenutno moj pravi dom. Začela bom iskati službo ali morda šla spet študirat. Imam seveda neke dolgoročne načrte, a ne vem, kam me bo življenje peljalo, komaj čakam pa, da bom odkrila, kaj me še čaka. Vsakič, ko sem pustila, da bi me življenje presenetilo, me je zelo pozitivno presenetilo. Ne vem, ali bodo bralci razumeli, ampak jaz sem res zaljubljena v življenje ... in ja, tudi v Mateja. Pa še to bi dodala, svojo izkušnjo svetujem vsem, ki so pustolovskega duha, vsem, ki imajo to skrito željo, ker se na takem potovanju res veliko naučiš, otroci in ljudje ti resnično napolnijo srce in s tem začneš gledati na življenje in svet na drugačen način, že samo pri premoščanju vsakdanjih težav. V Maputu so ljudje vedno nasmejani in pozitivni, čeprav živijo v zelo revnem kraju. Na težave ne gledajo negativno, ampak najprej pogledajo pozitivno plat vsake težave in tako jo tudi lažje premostijo. To bi se morali vsi naučiti.

(več fotografij na www.noviglas.eu)